

Innehåll

Förord.....	5
--------------------	----------

Sammanfattning.....	6
----------------------------	----------

1 Författningsförslag	11
------------------------------------	-----------

1.1	Förslag till lag om ändring i bokförings- lagen (1999:1078)	11
1.2	Förslag till lag om ändring i aktiebolags- lagen (1975:1385)	15
1.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar	21
1.4	Förslag till lag om ändring i årsredovisnings- lagen (1995:1554)	23
1.5	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:000) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag	25
1.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar	28
1.7	Förslag till lag om ändring i försäkrings- rörelselagen (1982:713)	30
1.8	Förslag till lag om ändring i sparbanks- lagen (1987:619)	34
1.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet	36
1.10	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker	40

1.11	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m.....	43
1.12	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam	47
1.13	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter.....	48
1.14	Förslag till lag om ändring i mervärdes- skattelagen (1994:200)	49
2	Utredningsuppdraget	51
2.1	Bakgrund	51
2.2	Uppdragsbeskrivningen	53
3	Allmän motivering	55
3.1	Utgångspunkter för förslagen.....	55
3.2	Läget i andra europeiska länder	56
3.2.1	Allmänt	56
3.2.2	Danmark.....	57
3.2.3	Norge.....	58
3.2.4	Storbritannien	59
3.3	Redovisning i annan utländsk valuta än euro	59
3.3.1	Inledning	59
3.3.2	Företagens behov och intresse av redovisning i utländsk valuta	60
3.3.3	Funktionell valuta.....	62
3.3.4	Överväganden och förslag	63
3.4	Val av omräkningskurs	74
3.4.1	Inledning	74
3.4.2	Överväganden och förslag	74
3.5	Omräkning av aktiekapital vid byte av redovisningsvaluta.....	77
3.5.1	Aktiebolagslagen.....	77
3.5.2	EG:s andra bolagsdirektiv.....	78
3.5.3	Överväganden och förslag	79
3.6	Finansiella företag.....	82

3.6.1	Uppdragsbeskrivningen	82
3.6.2	Regeringens överväganden i prop. 1999/2000:23	82
3.6.3	Överväganden och förslag	84
3.7	Kostnader.....	89
3.8	Konsekvenser för den ekonomiska statistiken	91
3.9	Ikraftträdande.....	92
4	Författningskommentar	93
4.1	Förslaget till lag om ändring i bokföringslagen (1999:1078)	93
4.2	Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)	101
4.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar	108
4.4	Förslaget till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)	109
4.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:000) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag	111
4.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar.....	114
4.7	Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713).....	117
4.8	Förslaget till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)	120
4.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet	121
4.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker	124
4.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i utländsk valuta, m.m.	127
4.12	Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam	131

4.13	Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter.....	131
4.14	Förslaget till lag om ändring i mervärde- skattelagen (1994:200)	132
Bilaga 1		133
Bilaga 2		137

Förord

Justitiedepartementet uppdrog den 1 december 1999 åt Margit Knutsson, områdesansvarig för redovisning och bolagsrätt vid Sveriges Industriförbund, att utreda frågan om redovisning i utländsk valuta. I denna promemoria presenteras resultatet av detta arbete. Under utredningens gång har diskussioner förts bl.a. med företrädare för Justitiedepartementet, Finansdepartementet, Utrikesdepartementet, Riksskatteverket, Bokföringsnämnden, Finansinspektionen och Ekobrottsmyndigheten.

Stockholm i februari 2000

Margit Knutsson

Sammanfattning

Riksdagen beslutade den 9 februari i år att aktiebolag, ekonomiska föreningar och flertalet finansiella företag fr.o.m. det räkenskapsår som inleds den 1 januari 2001 och senare får ha sin bokföring och redovisning i övrigt i euro. I det lagstiftningsärendet uttalade regeringen att det på sikt även bör bli möjligt för svenska företag att ha sin redovisning i annan utländsk valuta än euro. Med anledning av detta förordnades den 1 december förra året en särskild utredare vars överväganden och förslag presenteras i denna promemoria.

Utgångspunkter för förslagen

Utredaren har utgått från flertalet av de lösningar som gäller beträffande redovisning och aktiekapital i euro. Detta innebär bl.a. följande:

- ◇ I ett aktiebolag skall aktiekapitalet i sin helhet vara bestämt i samma valuta som redovisningen förs i.
- ◇ Samma redovisningsvaluta skall användas i alla led av redovisningen.
- ◇ Koncernredovisningen skall upprättas i moderföretagets redovisningsvaluta.
- ◇ Byte av redovisningsvaluta skall enbart få ske i anslutning till ett räkenskapsårsskifte.
- ◇ Beslut om byte skall fattas av bolagsstämman eller motsvarande organ.
- ◇ Om ett företag skall ha annan valuta än svenska kronor som redovisningsvaluta skall detta framgå av bolagsordningen eller motsvarande stadgar.

- ◊ Deklaration och inbetalning av skatter och avgifter skall ske i svenska kronor.
- ◊ Den omräkningsmodell för beskattningsändamål som gäller för företag med euro som redovisningsvaluta skall gälla oavsett vilken utländsk valuta som används som redovisningsvaluta.

Funktionell valuta

Utredaren föreslår att sådana företag som får välja mellan svenska kronor och euro som redovisningsvaluta i stället får välja någon annan valuta förutsatt att den är att betrakta som företagets funktionella valuta. Någon begränsning till vissa särskilt specificerade valutor införs inte. Däremot föreslår utredaren att ett företag som vill använda en annan valuta som redovisningsvaluta än någon av de för vilka Europeiska centralbanken (ECB) fastställer omräkningskurser först måste inhämta skattemyndighetens tillstånd. Skattemyndigheten får vägra tillstånd endast om det inte löpande finns tillgång till växelkurser som återspeglar det verkliga förhållandet mellan den aktuella valutan och svenska kronor. Ett annat sätt att uttrycka saken är att det måste gå att fastställa ett verkligt värde (marknadsvärde) för den önskade valutan och att den kurs som används skall ge ett korrekt uttryck för detta värde. En förutsättning torde därvid vara att valutan i fråga är konvertibel i Sverige, dvs. att den är omsättningsbar på den svenska marknaden.

Vad som utgör ett enskilt företags funktionella valuta avgörs genom en samlad bedömning av ett antal olika omständigheter såsom verksamhetens art och inriktning, förekommande finansieringslösningar samt relevanta marknadsaspekter. En naturlig utgångspunkt är därvid att ett svenskt företags funktionella valuta är svenska kronor och att ett frångående av kronor som redovisningsvaluta förutsätter att det finns starka skäl som talar för det. Vid denna prövning skall följande frågeställningar ägnas särskild uppmärksamhet:

- ◇ Vilken/vilka valutor dominerar företagets kassaflöden?
- ◇ Hur bestäms prissättningen av företagets produkter; av inhemska faktorer eller av faktorer knutna till ett annat land eller till en utländsk valuta?
- ◇ På vilken marknad säljs företagets produkter; inom landet eller utomlands via export?
- ◇ Hur och i vilken/vilka valutor finansieras verksamheten?
- ◇ Förekommer – och i så fall i vilken omfattning – koncerninterna transaktioner i en viss valuta?

Utredaren föreslår inte att det införs någon definition av begreppet funktionell valuta i lagtexten utan anser att det bör ankomma på praxis och kompletterande normgivning att utveckla god sed på området.

Val av omräkningskurs

Utredaren föreslår att ECB:s växelkurser normalt skall användas vid omräkning från svenska kronor till utländsk valuta liksom vid omräkning från en utländsk valuta till en annan. Förslaget innebär att en omräkning från svenska kronor till exempelvis dollar kommer att ske i två steg, först från kronor till euro och sedan från euro till dollar.

I det fall ECB inte fastställer någon växelkurs för den aktuella utländska valutan skall den kurs användas som bäst återspeglar det verkliga förhållandet mellan valutan i fråga och svenska kronor. Med detta avses att den kurs som används skall ge uttryck för valutans verkliga värde (marknadsvärde) vid den tidpunkt som är relevant i sammanhanget. I normalfallet torde de kurser som varje bankdag fastställs och publiceras av OM Räntebörsen AB kunna användas. Omräkningen skall i detta fall inte ske via euron utan direkt från svenska kronor till den aktuella valutan eller tvärtom.

Omräkning av aktiekapital vid byte av redovisningsvaluta

När ett aktiebolag byter redovisningsvaluta från en utländsk valuta till en annan föreslår utredaren dels att omräkning skall ske enligt växelkursen vid bytestidpunkten, dels att bolaget efter bytet måste ha ett aktiekapital som – uttryckt i den nya valutan – minst motsvarar aktiebolagslagens (ABL) kapitalkrav, dvs. 100 000 kronor för privata bolag och 500 000 kronor för publika bolag. Om exempelvis ett privat bolag vid byte från kronor till euro uppfyller kapitalkravet men vid ett senare byte till pund kommer att hamna under 100 000 kronor enligt omräkningskursen mellan kronor och pund vid den senare bytestidpunkten måste alltså aktiekapitalet höjas till en nivå som minst motsvarar 100 000 kronor. Om omräkningen sker med tillämpning av ECB:s kurser skall den ske i två steg, via euron.

Utredaren föreslår vidare att ett aktiebolag som har annan utländsk aktiekapitalvaluta än euro löpande skall stämma av kapitalet mot de minimibelopp för aktiebolag som föreskrivs i ABL. För att säkerställa att ABL:s krav på lägsta aktiekapital uppfylls föreslår utredaren vidare att ABL:s regler om tvångslikvidation kompletteras med en bestämmelse som aktualiseras i det fall ett bolags registrerade aktiekapital bestämt i annan utländsk valuta än euro inte uppfyller lagens minimikrav. Likvidationsplikten inträder om ett sådant aktiekapital vid utgången av de två senaste räkenskapsåren understeg det belopp som enligt den av ECB fastställda växelkursen vid respektive tidpunkt motsvarade 100 000 respektive 500 000 kronor och bolaget inte inom sex månader från utgången av det senaste räkenskapsåret har anmält nödvändiga beslut om ökning av aktiekapitalet. Likvidationsplikten inträder däremot inte om minimikapitalet enligt bolagsordningen understiger motsvarande 100 000 respektive 500 000 kronor så länge det faktiska kapitalet uppfyller lagens krav.

Finansiella företag

Utredaren har inte funnit belägg för att en möjlighet för finansiella företag att använda sin funktionella valuta som redovisningsvaluta (om denna är en annan än svenska kronor eller euro) skulle medföra några särskilda risker eller problem eller väcka frågor av annan karaktär eller innebörd än de som aktualiseras vid en övergång till euro som redovisningsvaluta. Utredaren har därför inte funnit något behov av ändrad lagstiftning för att säkerställa de särskilda skyddsintressen som finns på det finansiella området.

Från tillsynssynpunkt finns det däremot skäl att ställa särskilda krav på information från ett företag som går över till annan valuta än kronor eller euro som redovisningsvaluta eftersom en sådan övergång förutsätter att valutan i fråga är företagets funktionella valuta. I syfte att ge Finansinspektionen möjlighet att bedöma om ett valutabyte är förenligt med bestämmelserna om redovisningsvaluta föreslår därför utredaren att företaget i den särskilda redogörelse som måste upprättas vid valutabytet (se 4 § lagen om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag) skall ange grunden för att den valda valutan bedöms vara företagets funktionella valuta.

Ikraftträdande

Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2001 och tillämpas första gången för det räkenskapsår respektive beskattningsår som inleds närmast efter den 31 december 2001.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i bokföringslagen (1999:1078)

Härigenom föreskrivs i fråga om bokföringslagen (1999:1078)
dels att 4 kap. 6 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 4 kap. 7 §, av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1999/00:23

Föreslagen lydelse

4 kap.

6 §

Affärshändelserna skall kunna presenteras i en och samma redovisningsvaluta. Redovisningsvalutan skall vara svenska kronor. I aktiebolag, ekonomiska föreningar, sparbanker, medlemsbanker, understödsföreningar, försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag får dock redovisningsvalutan i stället vara euro.

Affärshändelserna skall kunna presenteras i en och samma redovisningsvaluta. Redovisningsvalutan skall vara svenska kronor. I aktiebolag, ekonomiska föreningar, sparbanker, medlemsbanker, understödsföreningar, försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag får dock redovisningsvalutan i stället vara euro. *Om ett sådant företags funktionella valuta är en annan än svenska kronor eller euro får denna valuta*

användas som redovisningsvaluta. Annan valuta än de som Europeiska centralbanken fastställer växelkurser för får dock användas endast om skattemyndigheten tillåter det. Tillstånd får vägras endast om det inte löpande finns tillgång till växelkurser som återspeglar det verkliga förhållandet mellan den aktuella valutan och svenska kronor.

Byte av redovisningsvaluta får ske endast vid ingången av ett nytt räkenskapsår. Bestämmelser om omräkning i samband med byte av redovisningsvaluta finns i årsredovisningslagen (1995:1554).

Har företaget bytt redovisningsvaluta, får ett nytt byte göras endast om skattemyndigheten tillåter det. Tillstånd får vägras endast om det finns anledning anta att bytet har ett otillbörligt syfte.

Har företaget bytt redovisningsvaluta, får ett nytt byte göras endast om skattemyndigheten tillåter det. Tillstånd får vägras endast om det finns anledning anta att bytet har ett otillbörligt syfte eller om det inte löpande finns tillgång till växelkurser som återspeglar det verkliga förhållandet mellan den aktuella valutan och svenska kronor.

Trots bestämmelserna i första–tredje styckena får en filial i utlandet ha sin redovisning i en valuta som i verksamhetslandet godtas som redovisningsvaluta.

7 §

Vid tillämpningen av sådana bestämmelser i lag eller annan författning som hän-

visar till belopp som framgår av företagets redovisning vid en viss tidpunkt eller för en viss tidsperiod skall, om beloppet anges i svenska kronor och företaget har utländsk valuta som redovisningsvaluta, det belopp i redovisningsvalutan användas som vid den aktuella tidpunkten eller för den aktuella tidsperioden motsvarade beloppet i svenska kronor.

Beloppet i redovisningsvalutan skall räknas om till svenska kronor enligt den växelkurs eller, om redovisningsvalutan är en annan utländsk valuta än euro, de växelkurser som Europeiska centralbanken fastställer. Om Europeiska centralbanken inte fastställer någon växelkurs för den utländska valutan skall den växelkurs användas som bäst återspeglar det verkliga förhållandet mellan den utländska valutan och svenska kronor.

I det fall en jämförelse skall göras mellan två olika tidpunkter eller två olika tidsperioder skall den del av en beloppsförändring som har sin grund i att olika växelkurser används inte beaktas.

*Vad som sägs i första-
tredje styckena gäller inte om
annat föreskrivs i den för-
fattning som avses i första
stycket.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001 och tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2001.

1.2 Förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 3 §, 2 kap. 4 §, 9 kap. 35 a § och 13 kap. 4 a § aktiebolagslagen (1975:1385) skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1999/00:23

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §

Aktiebolag skall ha ett aktiekapital. Aktiekapitalet skall vara bestämt i bolagets redovisningsvaluta. Av 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000) framgår att *redovisningsvalutan får vara antingen svenska kronor eller euro.*

Om aktiekapitalet är bestämt i kronor, skall det i ett privat aktiebolag uppgå till minst 100 000 kr och i ett publikt aktiebolag till minst 500 000 kr.

Om aktiekapitalet är bestämt i *euro* och har varit bestämt i *euro* sedan bolaget bildades, skall det uppgå till minst det belopp i *euro* som enligt den av *Europeiska centralbanken* då fastställda växelkursen motsvarade 100 000 kr eller, i fråga om

Aktiebolag skall ha ett aktiekapital. Aktiekapitalet skall vara bestämt i bolagets redovisningsvaluta. Av 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078) framgår att *svenska kronor, euro eller bolagets funktionella valuta, om denna är en annan än svenska kronor eller euro, får användas som redovisningsvaluta.*

Om aktiekapitalet är bestämt i *utländsk valuta* och har varit bestämt i *samma valuta* sedan bolaget bildades, skall det uppgå till minst det belopp som enligt den *växelkurs* eller, om *valutan är en annan utländsk valuta än euro, de växelkurser som Europeiska*

publika aktiebolag, 500 000 kr. *Har aktiekapitalet tidigare varit bestämt i kronor*, skall det uppgå till minst det belopp i euro som vid bytet av redovisningsvaluta motsvarade 100 000 kr respektive 500 000 kr.

centralbanken då fastställde motsvarade 100 000 kr eller, i fråga om publika aktiebolag, 500 000 kr. Vid byte av valuta, skall aktiekapitalet uppgå till minst det belopp i den nya valutan som vid bytet motsvarade 100 000 kr respektive 500 000 kr. Om Europeiska central-banken inte fastställer någon växelkurs för den aktuella valutan skall den växelkurs användas som bäst åter-speglar det verkliga för-hållandet mellan den ut-ländska valutan och svenska kronor.

Om aktiekapitalet är fördelat på flera aktier, skall dessa lyda på lika belopp.

En akties nominella belopp skall vara bestämt i samma valuta som aktiekapitalet.

2 kap.

4 §

Bolagsordningen skall ange

1. bolagets firma,
2. den ort i Sverige där bolagets styrelse skall ha sitt säte,
3. föremålet för bolagets verksamhet, angivet till sin art,
4. aktiekapitalet eller, om detta skall kunna utan ändring av bolagsordningen bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet, varvid minimikapitalet ej får vara mindre än en fjärdedel av maximikapitalet,
5. aktiernas nominella belopp,

6. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt styrelsesuppleanter, om sådana skall finnas, samt tiden för styrelseledamots uppdrag,

7. sättet för sammankallande av bolagsstämma,

8. vilka ärenden som skall förekomma på ordinarie stämma,

9. vilken tid bolagets räkenskapsår skall omfatta.

I fråga om publika aktiebolag, vars firma inte innehåller ordet publikt, skall i bolagsordningen anges beteckningen (publ) efter firman.

Bestämmelserna i första stycket 6 gäller inte arbetstagarrepresentanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Om bolaget skall ha *euro* som redovisningsvaluta, skall *detta anges i* bolagsordningen. I så fall skall det i bolagsordningen också anges att aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp skall vara bestämda i *euro*.

Om bolaget skall ha *annan valuta än svenska kronor* som redovisningsvaluta, skall bolagsordningen *innehålla uppgift om den valuta som skall användas som redovisningsvaluta*. I så fall skall det i bolagsordningen också anges att aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp skall vara bestämda i *samma valuta*.

Vid byte av redovisningsvaluta får ändring av uppgifter som avses i första stycket 4 och 5 anstå till den första ordinarie bolagsstämman efter det att beslutet om byte av redovisningsvaluta fick verkan.

9 kap.

35 a §

Har registreringsmyndigheten registrerat ett beslut om ändring av bolagsordningen av innebörd att aktiekapitalet skall vara bestämt i annan

Har registreringsmyndigheten registrerat ett beslut om ändring i bolagsordningen av innebörd att aktiekapitalet skall vara bestämt i annan

valuta än tidigare, skall myndigheten vid ingången av närmast följande räkenskapsår räkna om det registrerade aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp till den nya valutan. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs som har fastställts av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under föregående räkenskapsår.

valuta än tidigare, skall myndigheten vid ingången av närmast följande räkenskapsår räkna om det registrerade aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp till den nya valutan. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs *eller, om redovisningsvalutan är en annan utländsk valuta än euro, de växelkurser* som har fastställts av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under föregående räkenskapsår. *Om Europeiska centralbanken inte fastställer någon växelkurs för den aktuella valutan skall den växelkurs användas som bäst åter-speglar det verkliga förhållandet mellan den utländska valutan och svenska kronor.*

Styrelsen skall senast till första ordinarie bolagsstämma efter det att beslutet fick verkan lägga fram förslag om nödvändiga följdändringar i bolagsordningen avseende aktiekapitalets storlek och aktiernas nominella belopp.

13 kap.

4 a §

Registreringsmyndigheten förordnar att bolaget skall träda i likvidation, om

1. bolaget är i konkurs som avslutas med överskott och bolagsstämman inte inom föreskriven tid fattat beslut om likvidation enligt 19 §,

2. bolaget inte på föreskrivet sätt till registret har anmält sådan behörig styrelse, verkställande direktör eller revisor som skall finnas enligt denna lag,

3. bolaget inte har sänt in årsredovisning och revisionsberättelse enligt 8 kap. 3 § första stycket årsredovisningslagen (1995:1554) inom elva månader från räkenskapsårets utgång, *eller*

4. bolaget efter beslut om att aktiekapitalet skall vara bestämt i *kronor i stället för i euro* har ett registrerat aktiekapital eller minimikapital som inte står i överensstämmelse med 1 kap. 3 § andra stycket och bolaget inte inom sex månader från det att beslutet fick verkan har anmält nödvändiga beslut om ökning av aktiekapitalet och om ändring i bolagsordningen för registrering.

3. bolaget inte har sänt in årsredovisning och revisionsberättelse enligt 8 kap. 3 § första stycket årsredovisningslagen (1995:1554) inom elva månader från räkenskapsårets utgång,

4. bolaget efter beslut om att aktiekapitalet skall vara bestämt i *en ny valuta* har ett registrerat aktiekapital eller minimikapital som inte står i överensstämmelse med 1 kap. 3 § andra *eller tredje* stycket och bolaget inte inom sex månader från det att beslutet fick verkan har anmält nödvändiga beslut om ökning av aktiekapitalet och om ändring i bolagsordningen för registrering *eller*

5. *aktiekapitalet är bestämt i annan utländsk valuta än euro och det registrerade aktiekapitalet vid utgången av de två senaste räkenskapsåren understeg det belopp som med tillämpning av 4 kap. 7 § första och andra styckena bokföringslagen (1999:1078) motsvarade 100 000 kronor i ett privat bolag eller 500 000 kronor i ett publikt bolag och*

*bolaget inte inom sex
månader från utgången av det
senaste räkenskapsåret har
anmält nödvändiga beslut om
ökning av aktiekapitalet.*

Beslut om likvidation meddelas dock inte, om likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning hos registreringsmyndigheten och avgift som påförts enligt 6 a § har betalats.

Fråga om likvidation enligt första stycket tas upp av registreringsmyndigheten självmant eller på ansökan av styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktör, borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda bolaget.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1999/00:23 Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

Föreningens stadgar skall ange

1. föreningens firma,
2. den ort i Sverige där föreningens styrelse skall ha sitt säte,
3. ändamålet med föreningens verksamhet och verksamhetens art,
4. den insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen, hur insatserna skall fullgöras samt i vad mån en medlem får delta i föreningen med insats utöver vad han är skyldig att delta med,
5. för det fall att regelbundna eller på särskilt beslut om uttaxering beroende avgifter till föreningen skall förekomma, avgifternas belopp eller de högsta belopp till vilka de får bestämmas,
6. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt eventuella suppleanter, tiden för deras uppdrag samt, om någon av dem skall utses på annat sätt än som anges i denna lag, hur det i så fall skall ske,
7. för det fall att fullmäktige enligt 7 kap. 12 § skall finnas, deras befogenhet, hur de skall utses och tiden för deras uppdrag,
8. inom vilken tid och hur föreningsstämma skall sammankallas samt hur andra meddelanden skall bringas till medlemmarnas eller fullmäktiges kännedom,
9. vilka ärenden som skall förekomma på ordinarie stämma,
10. vilken tid föreningens räkenskapsår skall omfatta,

11. grunderna för fördelning av föreningens vinst samt hur man skall förfara med föreningens behållna tillgångar när föreningen upplöses, samt

12. för det fall att förlagsinsatser som avses i 5 kap. eller insats-emission som avses i 10 kap. 2 a § skall förekomma, vad som skall gälla för dessa.

Bestämmelserna i första stycket 6 gäller inte arbetstagar-representanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Om föreningen skall ha *euro* som redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000), skall *detta anges i stadgarna*. I så fall skall det i stadgarna också anges att den insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen skall vara bestämd i *euro*.

Om föreningen skall ha *annan valuta än svenska kronor* som redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078), skall stadgarna *innehålla uppgift om den valuta som skall användas som redovisningsvaluta*. I så fall skall det i stadgarna också anges att den insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen skall vara bestämd i *samma valuta*.

Vid byte av redovisningsvaluta får ändring av uppgifter som avses i första stycket 4 om insatsbelopp anstå till den första ordinarie föreningsstämman efter det att beslutet om byte av redovisningsvaluta fick verkan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

1.4 Förslag till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 6 § årsredovisningslagen (1995:1554) skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1999/00:23

Föreslagen lydelse

2 kap.

6 §

Beloppen i årsredovisningen skall anges i företagets redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078). Beloppen får dessutom anges i annan valuta enligt omräkningskursen på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). I så fall skall upplysning om omräkningskursen lämnas i en not.

Vid byte av redovisningsvaluta skall balansräkningen för det gamla räkenskapsåret räknas om till den nya redovisningsvalutan enligt den växelkurs som har fastställts av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under räkenskapsåret. Den omräknade balansräkningen skall utgöra ingående balans för det nya räkenskapsåret.

Vid byte av redovisningsvaluta skall balansräkningen för det gamla räkenskapsåret räknas om till den nya redovisningsvalutan enligt den växelkurs *eller, om redovisningsvalutan är en annan utländsk valuta än euro, de växelkurser* som har fastställts av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under räkenskapsåret. Den omräknade balansräkningen skall utgöra ingående balans för det nya räkenskapsåret.

Om Europeiska centralbanken inte fastställer någon växelkurs för den aktuella valutan skall, vid tillämp-

*ningen av andra stycket, den
växelkurs användas som bäst
återspeglar det verkliga för-
hållandet mellan den ut-
ländska valutan och svenska
kronor.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001 och tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2001.

1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:000) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag

Härigenom föreskrivs att 4, 6, 7 och 8 §§ lagen (2000:000) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1999/00:23

Föreslagen lydelse

4 §

Ett finansiellt företag som avser att byta redovisningsvaluta skall upprätta en särskild redogörelse över konsekvenserna av bytet för företaget samt för den koncern och finansiella företagsgrupp som företaget ingår i. Ett försäkringsföretag eller en understödsförening skall även redogöra för konsekvenserna av bytet för försäkringstagare och andra ersättningsberättigade på grund av en försäkring.

Av redogörelsen skall det framgå vilka risker som är förenade med en redovisning i den nya valutan och de åtgärder som har vidtagits för att hantera dessa. Det skall också framgå om bytet är förenligt med de bestämmelser som gäller för verksamheten.

Av redogörelsen skall det framgå vilka risker som är förenade med en redovisning i den nya valutan och de åtgärder som har vidtagits för att hantera dessa. Det skall också framgå om bytet är förenligt med de bestämmelser som gäller för verksamheten. *Om företaget avser att byta till annan valuta än svenska kronor eller euro skall redogörelsen även innehålla uppgift om grunden för att valutan i fråga bedöms vara företagets funktionella valuta.*

Ett fondbolag skall ge in redogörelsen till Finansinspektionen senast sex månader före ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i den nya valutan.

6 §

Om ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag har bytt redovisningsvaluta, skall kapitalbasen, omräknad till den nya redovisningsvalutan, minst motsvara det krav på lägsta kapitalbas som gällde före bytet. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs som avses i 2 kap. 6 § andra stycket årsredovisningslagen (1995:1554).

Om ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag har bytt redovisningsvaluta, skall kapitalbasen omräknad till den nya redovisningsvalutan minst motsvara det krav på lägsta kapitalbas som gällde före bytet. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs som avses i 2 kap. 6 § andra *eller tredje* stycket årsredovisningslagen (1995:1554).

Om ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag har bytt till en valuta som företaget tidigare haft sin redovisning i, skall dock kapitalbasen alltid minst motsvara det krav på lägsta kapitalbas som senast gällde vid redovisning i den valutan.

7 §

Ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag, som har bytt *till redovisning i euro*, skall vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i den nya valutan ha ett bundet eget kapital som motsvarar minst det kapital som krävs för att påbörja verksamheten.

Ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag, som har bytt *redovisningsvaluta*, skall vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i den nya valutan ha ett bundet eget kapital som motsvarar minst det kapital som krävs för att påbörja verksamheten.

8 §

Ett försäkringsbolag som har bytt redovisningsvaluta, skall vid beräkning av premieindex eller skadeindex enligt 7 kap. 25 § försäkringsrörelselagen (1982:713) räkna om belopp och kostnader bestämda i den tidigare redovisningsvalutan till den nya valutan. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs som avses i 2 kap. 6 § andra stycket årsredovisningslagen (1995:1554). Om motsvarande kurs vid beräkningstillfället ger en högre solvensmarginal, skall i stället den kursen användas.

Finansinspektionen får medge att ett försäkringsbolag, vid beräkning av premieindex eller skadeindex, i stället för vad som sägs i första stycket, får räkna om belopp och kostnader till den nya redovisningsvalutan enligt samma principer som bolaget får tillämpa i årsredovisningen.

Ett försäkringsbolag som har bytt redovisningsvaluta, skall vid beräkning av premieindex eller skadeindex enligt 7 kap. 25 § försäkringsrörelselagen (1982:713) räkna om belopp och kostnader bestämda i den tidigare redovisningsvalutan till den nya valutan. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs som avses i 2 kap. 6 § andra *eller tredje* stycket årsredovisningslagen (1995:1554). Om motsvarande kurs vid beräkningstillfället ger en högre solvensmarginal, skall i stället den kursen användas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

1.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

Härigenom föreskrivs att 11 § lagen (1972:262) om understödsföreningar skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1999/00:23 Föreslagen lydelse

11 §

Understödsförenings stadgar skall vara ägnade att trygga att föreningen kan fullgöra sina försäkringsutfästelser och skall samtidigt tillgodose medlemmarnas intresse av att kostnader och villkor för försäkringarna är skäliga med hänsyn till förmånernas art och omfattning och föreningens förhållanden. Även i övrigt skall stadgarna ha ett för verksamheten lämpligt innehåll.

Stadgarna skall ange

1. föreningens firma,
2. ändamålet med föreningens verksamhet och verksamhetens art,
3. den ort inom riket, där föreningens styrelse skall ha sitt säte,
4. de villkor som skall gälla för inträde i föreningen,
5. försäkringsförmånernas beskaffenhet och storlek eller grunderna för beräkning av förmånerna, tid och villkor för utbetalning av försäkringsbelopp samt i fråga om kapitalförsäkring högsta tillåtna försäkringsbelopp för en medlem,
6. de fasta avgifter, som skall erläggas till föreningen, eller grunderna för deras beräkning,
7. ordningen för beslut om särskild uttaxering och grunderna för dess verkställande, om sådan uttaxering skall få förekomma,
8. påföljden för försummelse att till föreningen erlägga fast avgift eller uttaxerat belopp,
9. om rätt till fribrev eller återköp skall föreligga samt, för sådant fall, villkoren för rätten och reglerna för beräkning av fribrevs- eller återköpsvärdena,
10. villkoren för belåning av försäkringsbrev hos föreningen, om sådan belåning skall få förekomma,

11. tider för verkställande av försäkringsteknisk utredning, om skyldighet föreligger att verkställa sådan utredning,

12. grunderna för fondbildning,

13. hur medel som ej behövs för löpande utgifter skall placeras och värdehandlingar skall förvaras,

14. hur medel som ej ingår i försäkringsfond skall användas samt, om återbäring skall förekomma, bestämmelser därom,

15. antalet styrelseledamöter och revisorer eller det högsta och lägsta antal till vilket de skall uppgå och, om för styrelseledamöter och revisorer skall finnas suppleanter, motsvarande uppgifter om dem, tiden för styrelseledamöters, revisors och suppleants uppdrag samt, om styrelseledamot, revisor eller suppleant skall utses på annat än i denna lag angivet sätt, hur tillsättning skall ske,

16. i fall där fullmäktige skall finnas, hur de skall utses samt deras befogenhet och mandattid,

17. tid för ordinarie föreningsstämma,

18. det sätt på vilket kallelse till föreningsstämma skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom samt den tid före stämman då föreskrivna kallelseåtgärder senast skall vara vidtagna,

19. hur vid föreningens upplösning skall förfaras med föreningens behållna tillgångar.

Bestämmelserna i andra stycket 15 gäller inte arbetstagarrepresentanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Om föreningen skall ha *euro* som redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen, skall *detta anges i stadgarna*.

Om föreningen skall ha *annan valuta än svenska kronor* som redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078), skall stadgarna *inhålla uppgift om den valuta som skall användas som redovisningsvaluta*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

1.7 Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 6 §, 2 kap. 5 § och 20 kap. 6 a § försäkringsrörelselagen (1982:713) skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1999/00:23

Föreslagen lydelse

1 kap.

6 §

I ett försäkringsbolag svarar aktieägarna eller delägarna inte personligen för bolagets förpliktelser. I 7 § finns bestämmelser om kapitaltillskott i form av uttaxering hos delägare.

Försäkringsaktiebolag är privat försäkringsaktiebolag eller publikt försäkringsaktiebolag. Denna lag gäller för samtliga försäkringsaktiebolag, om inte annat föreskrivs.

Försäkringsaktiebolag skall ha ett aktiekapital. Aktiekapitalet skall vara bestämt i bolagets redovisningsvaluta. Av 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000) framgår att *redovisningsvalutan får vara antingen svenska kronor eller euro*. Om aktiekapitalet är fördelat på flera aktier, skall dessa lyda på lika belopp.

Försäkringsaktiebolag skall ha ett aktiekapital. Aktiekapitalet skall vara bestämt i bolagets redovisningsvaluta. Av 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078) framgår att *svenska kronor, euro eller bolagets funktionella valuta, om denna är en annan än svenska kronor eller euro, får användas som redovisningsvaluta*. Om aktiekapitalet är fördelat på flera aktier, skall dessa lyda på lika belopp.

En akties nominella belopp skall vara bestämt i samma valuta som aktiekapitalet.

2 kap.**5 §**

Bolagsordningen skall ange

för samtliga försäkringsbolag

1. bolagets firma,
2. den ort i Sverige där bolagets styrelse skall ha sitt säte,
3. föremålet för bolagets verksamhet, varvid det särskilt skall anges om verksamheten skall avse såväl direkt försäkring som mottagen återförsäkring,

4. om bolaget skall driva försäkringsrörelse utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES),

5. antalet eller lägsta och högsta antalet av de styrelseledamöter, revisorer och eventuella styrelsesuppleanter, som får utses av bolagsstämman, samt tiden för styrelseledamöternas och revisorernas uppdrag,

6. sättet att sammankalla bolagsstämman,

7. vilka ärenden som skall förekomma på den ordinarie stämman,

8. de regler enligt vilka bolagsstämman får förfoga över bolagets vinst eller, i ett livförsäkringsbolag, på annat sätt täcka bolagets förlust,

för försäkringsaktiebolag

9. aktiekapitalet eller, om detta utan ändring av bolagsordningen skall kunna bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet, varvid minimikapitalet inte får vara mindre än en fjärdedel av maximikapitalet,

10. aktiernas nominella belopp,

för ömsesidiga försäkringsbolag

11. den krets av försäkrade som i denna egenskap är delägare, om inte endast försäkringstagarna är delägare,

12. garantikapitalet,

13. regler för hur rösträtten skall utövas och hur beslut skall fattas på bolagsstämman, varvid särskilt skall anges om och i vilken utsträckning delägarnas rösträtt skall utövas genom utsedda delegerade samt i vilken utsträckning rösträtt skall tillkomma garanterna,

14. för vilka försäkringar, i vilka situationer, intill vilket belopp och i vilken ordning uttaxering kan ske hos delägarna i skadeförsäkringsbolag samt hur uttaxeringen skall genomföras,

15. antal och sammanlagt belopp av de försäkringar som skall vara tecknade innan bolaget kan anses bildat,

16. hur tillgångarna skall fördelas mellan delägarna vid bolagets upplösning,

17. i vilken ordning garanterna skall betala in det tecknade garantikapitalet samt

18. om och i vilken ordning vinst skall delas ut till garanterna och i vilken ordning garantikapitalet skall återbetalas.

I fråga om publika försäkringsaktiebolag, vars firma inte innehåller ordet publikt, skall i bolagsordningen anges beteckningen (publ) efter firman.

Om försäkringsbolaget skall ha *euro* som redovisningsvaluta, skall *detta anges i bolagsordningen*. Ett försäkringsaktiebolag skall i så fall i bolagsordningen också ange att aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp skall vara bestämda i *euro*.

Om försäkringsbolaget skall ha *annan valuta än svenska kronor* som redovisningsvaluta, skall bolagsordningen *innehålla uppgift om den valuta som skall användas som redovisningsvaluta*. Ett försäkringsaktiebolag skall i så fall i bolagsordningen också ange att aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp skall vara bestämda i *samma valuta*.

Vid byte av redovisningsvaluta får ändring av uppgifter som avses i första stycket 9 och 10 anstå till den första ordinarie bolagsstämman efter det att beslutet om byte av redovisningsvaluta fick verkan.

20 kap.

6 a §

Har ett beslut om att aktiekapitalet skall vara bestämt i

Har ett beslut om att aktiekapitalet skall vara bestämt i

annan valuta än tidigare registrerats, skall Finansinspektionen vid ingången av närmast följande räkenskapsår räkna om det registrerade aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp till den nya valutan. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs som fastställts av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under föregående räkenskapsår.

annan valuta än tidigare registrerats, skall Finansinspektionen vid ingången av närmast följande räkenskapsår räkna om det registrerade aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp till den nya valutan. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs eller, om redovisningsvalutan är en annan utländsk valuta än euro, de växelkurser som fastställts av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under föregående räkenskapsår. *Om Europeiska centralbanken inte fastställer någon växelkurs för den aktuella valutan skall den växelkurs användas som bäst återspeglar det verkliga förhållandet mellan den utländska valutan och svenska kronor.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

1.8 Förslag till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 5 § sparbankslagen (1987:619) skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1999/00:23

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §

Reglementet skall ange

1. sparbankens firma,
2. sparbankens verksamhetsområde,
3. den ort i Sverige där styrelsen skall ha sitt säte,
4. de rörelsegrenar som sparbanken avser att driva,
5. grundfondens belopp samt huruvida hela grundfonden eller del av denna skall betalas tillbaka med eller utan ränta,
6. antalet huvudmän,
7. den kommunala valkorporation som skall förrätta val av huvudmän och, där sådant val skall förrättas av flera korporationer, fördelningen av antalet mandat dem emellan, samt ordningen för att åstadkomma en successiv förnyelse av huvudmannakåren och det närmare förfarandet i övrigt vid huvudmannavalet,
8. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt eventuella ersättare, som skall utses av sparbanksstämman, samt tiden för deras uppdrag,
9. sättet att sammankalla sparbanksstämman, samt
10. vilka ärenden som skall förekomma på den ordinarie stämman.

Om banken skall ha *euro* som redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000), skall *detta anges i* reglementet. I så fall skall det i reglementet också anges att

Om banken skall ha *annan valuta än svenska kronor* som redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078), skall reglementet *inhålla uppgift om den*

grundfondens belopp skall vara bestämt i *euro*. *valuta som skall användas som redovisningsvaluta. I så fall skall det i reglementet också anges att grundfondens belopp skall vara bestämt i samma valuta.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

1.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 4 §, 4 kap. 1 § och 5 kap. 17 § lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1999/00:23

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §

Ett kreditmarknadsföretag skall när verksamheten påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 1 § motsvarar minst fem miljoner euro. I 5 kap. 4 § 3 och 5 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

Om nettovärdet av tillgångarna i den planerade verksamheten uppgår till högst etthundra miljoner kronor, *eller, om kreditmarknadsföretaget avser att ha sin redovisning i euro, tolv miljoner euro*, får Finansinspektionen medge att företaget har lägre bundet eget kapital än som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon euro. I nettovärdet skall inte räknas in värdet av tillgångarna i sådan finansieringsverksamhet som anges i

Om nettovärdet av tillgångarna i den planerade verksamheten uppgår till högst *motsvarande* etthundra miljoner kronor får Finansinspektionen medge att företaget har lägre bundet eget kapital än som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon euro. I nettovärdet skall inte räknas in värdet av tillgångarna i sådan finansieringsverksamhet som anges i 1 kap. 3 § första stycket.

1 kap. 3 § första stycket.

Insatserna i en kreditmarknadsförening skall alltid fullgöras i pengar.

4 kap.

1 §

Bestämmelser om kapitaltäckning och stora exponeringar finns i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.

Ett kreditmarknadsföretags kapitalbas får inte understiga det belopp som enligt 2 kap. 4 § krävdes när verksamheten påbörjades. För ett kreditmarknadsföretag som har bytt redovisningsvaluta gäller i stället att kapitalbasen inte får understiga det högsta av de belopp som avses i 6 och 7 §§ lagen (1999:000) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag.

Ett kreditmarknadsföretag som med stöd av 2 kap. 4 § andra stycket fått Finansinspektionens medgivande att när verksamheten påbörjades ha ett lägre bundet eget kapital än motsvarande fem miljoner euro, skall om nettovärdet av tillgångarna i företagets verksamhet därefter överstiger ett hundra miljoner kronor ha en kapitalbas som motsvarar minst fem miljoner euro, beräknat efter den kurs som gällde vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 2 kap. 1 §. För ett kreditmarknadsföretag som har bytt *till redovisning i kronor*, skall i stället beräkningen göras efter den kurs som gällde vid ingången av det

Ett kreditmarknadsföretag som med stöd av 2 kap. 4 § andra stycket fått Finansinspektionens medgivande att när verksamheten påbörjades ha ett lägre bundet eget kapital än motsvarande fem miljoner euro, skall om nettovärdet av tillgångarna i företagets verksamhet därefter överstiger *motsvarande* ett hundra miljoner kronor ha en kapitalbas som motsvarar minst fem miljoner euro, beräknat efter den kurs som gällde vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 2 kap. 1 §. För ett kreditmarknadsföretag som har bytt *redovisningsvaluta*, skall i stället beräkningen göras efter den kurs

första räkenskapsåret efter det senaste bytet till redovisning i kronor.

Har kreditmarknadsföretaget sin redovisning i euro, gäller i stället för vad som föreskrivs i tredje stycket att kapitalbasen skall uppgå till minst fem miljoner euro om nettotillgångarna överstiger tolv miljoner euro.

som gällde vid ingången av det första räkenskapsåret efter det senaste bytet.

5 kap.

17 §

Ett tillstånd att driva finansieringsverksamhet som har lämnats ett kreditmarknadsföretag skall återkallas av Finansinspektionen om

1. företaget inte inom ett år efter beviljande av tillstånd har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser, eller om företaget dessförinnan förklarat sig avstå från tillståndet,

2. företaget under en sammanhängande tid av ett år inte drivit sådan rörelse som tillståndet avser,

3. företaget genom att överträda en bestämmelse som avses i 16 § eller på annat sätt visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse som tillståndet avser,

4. företagets kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt 4 kap. 1 § andra, tredje eller fjärde stycket och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för företaget, eller

4. företagets kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt 4 kap. 1 § andra eller tredje stycket och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för företaget, eller

5. någon som ingår i företagets styrelse eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 1 § första stycket 4.

Om det är tillräckligt får inspektionen i de fall som anges i första stycket 2 och 3 i stället för att återkalla tillståndet meddela varning. I fall som avses i första stycket 4 får inspektionen medge förlängd tid för täckande av bristen, om det finns särskilda skäl. I fall som avses i första stycket 5 får tillstånd återkallas bara om Finansinspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare och han eller hon, sedan en av inspektionen bestämd tid av högst tre månader gått, fortfarande finns kvar i styrelsen eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare.

Om tillståndet återkallas får inspektionen besluta hur avvecklingen av verksamheten skall ske.

Ett beslut om återkallelse får förenas med förbud att fortsätta verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

1.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § och 2 kap. 4 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1999/00:23

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §

Varje medlem skall betala insats i medlemsbanken i enlighet med vad som föreskrivs i stadgarna. Betalningen skall alltid fullgöras i pengar.

En medlemsbank skall när bankens rörelse påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om oktroj motsvarar minst fem miljoner euro. I 5 kap. 4 § 5 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

Om balansomslutningen i den planerade verksamheten kan beräknas uppgå till högst etthundra miljoner kronor eller, om banken kommer att ha sin redovisning i euro, tolv miljoner euro, får banken medges att ha lägre bundet eget kapital än det som anges i andra stycket, dock lägst motsvarande en miljon euro. Frågor om sådant medgivande prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen.

Om balansomslutningen i den planerade verksamheten kan beräknas uppgå till högst *motsvarande* etthundra miljoner kronor får banken medges att ha lägre bundet eget kapital än det som anges i andra stycket, dock lägst motsvarande en miljon euro. Frågor om sådant medgivande prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen.

2 kap.**4 §**

Stadgarna skall ange

1. medlemsbankens firma,
2. den ort i Sverige där styrelsen skall ha sitt säte,
3. de rörelsegrenar som banken avser att driva,
4. villkoren för medlemskap i banken,
5. den insats med vilken varje medlem skall delta i banken och i vilken utsträckning medlemmarna får delta i banken med insats utöver vad de är skyldiga att delta med,
6. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt eventuella suppleanter, som skall utses av stämman, samt tiden för deras uppdrag,
7. för det fall att fullmäktige enligt 7 kap. 12 § skall finnas, deras befogenhet, hur de skall utses och tiden för deras uppdrag,
8. inom vilken tid och hur föreningsstämman skall sammankallas samt hur andra meddelanden skall komma till medlemmarnas eller fullmäktiges kännedom,
9. vilka ärenden som skall förekomma på ordinarie stämma,
10. vad som skall ske med bankens behållna tillgångar när den upplöses, samt
11. för det fall att förlagsinsatser som avses i 5 kap. eller insats-emission som avses i 8 kap. 2 a § skall förekomma, vad som skall gälla för dessa.

Om banken skall ha *euro* som redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000), skall *detta anges i stadgarna*. I så fall skall det i stadgarna också anges att den insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen skall vara bestämd i *euro*.

Om banken skall ha *annan valuta än svenska kronor* som redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078), skall stadgarna *innehålla uppgift om den valuta som skall användas som redovisningsvaluta*. I så fall skall det i stadgarna också anges att den insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen skall vara bestämd i

samma valuta.

Vid byte av redovisningsvaluta får ändring av uppgift om insatsbelopp anstå till den första ordinarie föreningsstämman efter det att beslutet om byte av redovisningsvaluta fick verkan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

1.11 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2000:000) om omräkningsförfarande för företag som har sin redovisning i euro, m.m.

dels att rubriken till lagen skall ha följande lydelse,

dels att 1, 3, 5, 11, 12 och 17 §§ samt rubriken före 11 § skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1999/00:23

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om inkomstskatt, mervärdesskatt och reklamskatt för företag som har sin redovisning i *euro* eller som byter redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000). I 9 och 10 §§ finns bestämmelser som gäller även för andra företag som genomför vissa transaktioner med företag som har sin redovisning i *euro*.

Denna lag innehåller bestämmelser om inkomstskatt, mervärdesskatt och reklamskatt för företag som har sin redovisning i *utländsk valuta* eller som byter redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078). I 9 och 10 §§ finns bestämmelser som gäller även för andra företag som genomför vissa transaktioner med företag som har sin redovisning i *utländsk valuta*.

3 §

Företag som har sin redovisning i *euro* skall bifoga

Företag som har sin redovisning i *utländsk valuta* skall

sin årsredovisning till självdeklarationen.

bifoga sin årsredovisning till självdeklarationen.

5 §

Resultaträkningen skall med det undantag som anges i andra stycket räknas om enligt beskattningsårets genomsnittliga växelkurs.

Ingår flera företag i samma koncern vid utgången av beskattningsåret och har företagen inte samma beskattningsår på grund av att något av företagen har bildats eller förvärvats under året, skall detta företag räkna om resultaträkningen enligt den genomsnittliga kurs som gäller för övriga *euoredovisande* koncernföretag.

Ingår flera företag i samma koncern vid utgången av beskattningsåret och har företagen inte samma beskattningsår på grund av att något av företagen har bildats eller förvärvats under året, skall detta företag räkna om resultaträkningen enligt den genomsnittliga kurs som gäller för övriga koncernföretag *med samma redovisningsvaluta*.

Värdering av fordringar och skulder i annan valuta än euro

Värdering av fordringar och skulder i annan valuta än redovisningsvalutan

11 §

I stället för vad som föreskrivs i 14 kap. 8 § inkomstskattelagen (1999:000) skall fordringar, skulder, avsättningar och kontanter i annan valuta än *euro* värderas till kursen vid beskattningsårets utgång. Om det finns ett terminskontrakt eller någon annan liknande valutasäkringsåtgärd för en sådan post, får posten tas upp till det värde

I stället för vad som föreskrivs i 14 kap. 8 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall fordringar, skulder, avsättningar och kontanter i annan valuta än *redovisningsvalutan* värderas till kursen vid beskattningsårets utgång. Om det finns ett terminskontrakt eller någon annan liknande valutasäkringsåtgärd för en sådan post, får posten tas upp

som motiveras av valutasäkringen under förutsättning att

- samma värde används i räkenskaperna, och
- värderingen står i överensstämmelse med god redovisningssed.

till det värde som motiveras av valutasäkringen under förutsättning att

- samma värde används i räkenskaperna, och
- värderingen står i överensstämmelse med god redovisningssed.

12 §

Avdrag för lunch, middag eller supé i samband med sådan representation som avses i 16 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:000) får inte överstiga det belopp i *euro* som motsvarar 90 kronor per person med tillägg för mervärdesskatt till den del denna inte skall dras av enligt 8 kap. mervärdesskattelagen (1994:200) eller återbetalas enligt 10 kap. samma lag. Det belopp som får dras av skall beräknas för varje kalenderår utifrån den genomsnittliga växelkursen under november året före kalenderåret.

Avdrag för lunch, middag eller supé i samband med sådan representation som avses i 16 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229) får inte överstiga det belopp i *redovisningsvalutan* som motsvarar 90 kronor per person med tillägg för mervärdesskatt till den del denna inte skall dras av enligt 8 kap. mervärdesskattelagen (1994:200) eller återbetalas enligt 10 kap. samma lag. Det belopp som får dras av skall beräknas för varje kalenderår utifrån den genomsnittliga växelkursen under november året före kalenderåret.

17 §

För omräkning enligt denna lag skall de kurser som fastställs av Europeiska centralbanken för respektive svenska bankdag användas. Om det inte har fastställts någon kurs för dagen för beskattningsårets utgång skall kursen för närmast föregående svenska bankdag användas.

*Om Europeiska centralbanken inte fastställer någon växelkurs för den aktuella valutan skall den växelkurs användas som bäst åter-
speglar det verkliga för-
hållandet mellan den ut-
ländska valutan och svenska
kronor.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001 och tillämpas första gången avseende det beskattningsår som inleds denna dag eller senare.

1.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam

Härigenom föreskrivs att 34 § lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1999/00:23

Föreslagen lydelse

34 §

I lagen (1999:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i *euro*, m.m. finns särskilda bestämmelser om redovisning av reklamskatt.

I lagen (2000:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i *utländsk valuta*, m.m. finns särskilda bestämmelser om redovisning av reklamskatt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

1.13 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 § lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1999/00:23 Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

I denna lag ges bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter till ledning för taxering enligt taxeringslagen (1990:324) m.m.

För företag som har sin redovisning i *euro* finns bestämmelser även i lagen (1999:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i *euro*, m.m.

För företag som har sin redovisning i *utländsk valuta* finns bestämmelser även i lagen (2000:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i *utländsk valuta*, m.m.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

1.14 Förslag till lag om ändring i mer- värdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 6 § och 13 kap. 1 § mer-
värdesskattelagen (1994:200) skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. Föreslagen lydelse
1999/0000:23

8 kap. 6 §

Den ingående skatten upp-
går till samma belopp som den
utgående skatten hos den som
är skattskyldig för omsätt-
ningen eller importen. Om
företaget har sin redovisning i
euro skall beaktas vad som
föreskrivs i 14 § lagen
(1999:000) om omräknings-
förfarande vid beskattningen
för företag som har sin
redovisning i *euro*, m.m.

Den ingående skatten upp-
går till samma belopp som den
utgående skatten hos den som
är skattskyldig för omsätt-
ningen eller importen. Om
företaget har sin redovisning i
utländsk valuta skall beaktas
vad som föreskrivs i 14 §
lagen (2000:000) om omräk-
ningsförfarande vid beskatt-
ningen för företag som har sin
redovisning i *utländsk valuta*,
m.m.

I 13 kap. 26 § finns bestämmelser om återförande av sådan
ingående skatt som hänför sig till ett förvärv för vilket en
skattskyldig har fått prisnedsättning efter det att han gjort avdrag
för skatten.

13 kap. 1 §

I 10 kap. skattebetalnings-
lagen (1997:483) och i lagen

I 10 kap. skattebetalnings-
lagen (1997:483) och i lagen

(1999:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i *euro*, m.m. finns bestämmelser om redovisning av mervärdesskatt. Ytterligare bestämmelser om redovisningen finns i det följande i 6–28 a §§.

(2000:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i *utländsk valuta*, m.m. finns bestämmelser om redovisning av mervärdesskatt. Ytterligare bestämmelser om redovisningen finns i det följande i 6–28 a §§.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

2 Utredningsuppdraget

2.1 Bakgrund

Riksdagen har nyligen beslutat att aktiebolag, ekonomiska föreningar samt flertalet finansiella företag fr.o.m. det räkenskapsår som inleds den 1 januari 2001 får ha sin bokföring och redovisning i övrigt i euro i stället för i svenska kronor. I propositionen¹ till den nya lagstiftningen uttalar regeringen att det bör öppnas en möjlighet för svenska företag att redovisa även i andra valutor än svenska kronor och euro, främst amerikanska dollar, japanska yen och brittiska pund samt norska och danska kronor. En sådan utvidgad reform planeras till räkenskapsåret 2002.

I korthet innebär den nya lagstiftningen följande.

Aktiebolag, ekonomiska föreningar, sparbanker, medlemsbanker, understödsföreningar, försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag får välja mellan svenska kronor och euro som redovisningsvaluta. Samma valuta skall användas i alla led av redovisningen. Detta innebär att om den löpande bokföringen förs i euro skall även företagets årsredovisning och – i förekommande fall – delårsrapporter och koncernredovisning upprättas i euro.

Beslut om byte av redovisningsvaluta skall fattas av bolagsstämman eller motsvarande organ. Beslutet får verkan vid ingången av det räkenskapsår som inleds närmast efter beslutet under förutsättning att beslutet hinner registreras av Patent- och registreringsverket (PRV) eller, i förekommande fall, av Finansinspektionen före årsskiftet. När ett företag byter valuta skall

¹ Regeringens proposition (1999/2000:23) Redovisning och aktiekapital i euro.

balansräkningen för det gamla räkenskapsåret räknas om till euro när den ingående balansen för det nya året fastställs. Omräkningen skall ske enligt den växelkurs som den Europeiska centralbanken (ECB) fastställer på den sista bankdagen på det gamla räkenskapsåret.

Ett första byte är i princip fritt medan ett senare byte tillbaka till kronor förutsätter att skattemyndigheten ger tillstånd till det. Eftersom ett byte av redovisningsvaluta förutsätter att bolagsordningen eller motsvarande stadgar ändras och en sådan ändring måste stadfästas eller godkännas av Finansinspektionen för att bli giltig gäller dock i praktiken för de finansiella företagen ett krav på tillstånd från Finansinspektionen även vid det första bytet.

Ett finansiellt företag som avser att byta redovisningsvaluta skall dessutom upprätta en särskild redogörelse över konsekvenserna av bytet. Av redogörelsen skall det framgå vilka risker som är förenade med en redovisning i den nya valutan och vilka åtgärder som har vidtagits för att hantera dessa.

Ett aktiebolag eller ett försäkringsaktiebolag skall ange sitt aktiekapital i samma valuta som redovisningen förs i. Motsvarande krav gäller också insatser i en ekonomisk förening eller en medlemsbank liksom grundfonden i en sparbank. Ett byte av redovisningsvaluta innebär alltså att även aktiekapitalet eller motsvarande måste ändras. Omräkningen av ett befintligt kapital i kronor skall ske enligt ECB:s växelkurs vid ingången av det räkenskapsår då övergången sker.

Om aktiekapitalet i ett nybildat aktiebolag redan från början bestäms i euro skall det uppgå till minst det belopp i euro som enligt ECB:s växelkurs vid bolagets bildande motsvarar 100 000 respektive 500 000 kronor. Vid byte av valuta görs motsvarande jämförelse vid bytestidpunkten. För ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag som byter redovisningsvaluta gäller att kapitalbasen omräknad till den nya valutan skall motsvara minst det krav på lägsta kapitalbas som gällde före bytet. Vidare gäller att om ett sådant företag byter till euro skall det ha ett bundet eget kapital som motsvarar minst det kapital som krävs för att påbörja verksamheten.

Företag som har sin redovisning i euro skall vid den årliga inkomstbeskattningen räkna om balans- och resultaträkningarna till kronor enligt ett schabloniserat omräkningsförfarande. Balansräkningens poster räknas om enligt balansdagens kurs och resultaträkningens enligt genomsnittskurs. Det omräknade resultatet bildar sedan utgångspunkt för inkomstberäkningen i självdeklarationen och de skattemässiga justeringarna i denna görs i kronor.

Vid redovisning av mervärdesskatt skall omräkning ske med genomsnittskursen för redovisningsperioden. Om en faktura ställs ut i annan valuta än företagets redovisningsvaluta skall skattebeloppet anges både i faktureringsvalutan och den egna redovisningsvalutan. Dessutom skall omräkningskursen anges. När deklarationen upprättas skall köparen använda det skattebelopp som är angivet i den egna redovisningsvalutan. Om skattebeloppet inte har angetts i denna valuta skall faktureringsvalutans skattebelopp användas.

Även vid redovisning av reklamskatt skall omräkning ske enligt genomsnittskursen för redovisningsperioden.

2.2 Uppdragsbeskrivningen

Enligt den promemoria som ligger till grund för utredningsuppdraget (se *bilaga 1*) skall en analys ske av vilka redovisningsmässiga och associationsrättsliga frågor som kan uppkomma om svenska företag tillåts ha sin redovisning och sitt aktiekapital – eller motsvarande bundet kapital – i annan utländsk valuta än euro samt vilka konsekvenser detta skulle få för redovisningens intressenter, såsom borgenärer och anställda, och för olika berörda myndigheter. En särskild fråga som skall tas upp är om det är motiverat med begränsningar till vissa särskilt specificerade valutor eller till den valuta som utgör företagets funktionella valuta. En annan fråga är om det bör krävas myndighets tillstånd för att få redovisa i andra valutor än kronor och euro liksom vad som bör gälla om ett företag vill byta till en tredje valuta. Särskild

uppmärksamhet skall ägnas frågan om val av omräkningskurs i samband med ett valutabyte.

När det gäller aktiebolagsrättsliga frågor skall utredaren särskilt uppmärksamma vad det kan innebära för skyddet av det bundna kapitalet om aktiekapitalet är bestämt i annan utländsk valuta än euro samt frågan om hur bestämmelserna om lägsta tillåtna aktiekapital kan upprätthållas i en sådan ordning. De lösningar som föreslås skall tillgodose EG-rättens kapitalskyddsregler och intresset av ett gott borgenärsskydd.

De finansiella företagens särskilda förhållanden skall uppmärksammas, t.ex. vad gäller kraven på viss minsta kapitalbas. Även i detta sammanhang skall förenligheten med EG-rätten beaktas.

De förslag som utredaren lämnar skall utgå från flertalet av de lösningar som riksdagen nyligen stannat för vad gäller redovisning och aktiekapital i euro (se vidare avsnitt 3.1 Utgångspunkter för förslagen).

3 Allmän motivering

3.1 Utgångspunkter för förslagen

Utredaren skall enligt den promemoria som ligger till grund för uppdraget utgå från flertalet av de lösningar som riksdagen nyligen antagit beträffande redovisning och aktiekapital i euro. Detta innebär bl.a. följande:

- ◇ Förslagen skall begränsas till aktiebolag, ekonomiska föreningar och finansiella företag samt utländska företags filialer i Sverige.
- ◇ I ett aktiebolag skall aktiekapitalet i sin helhet vara bestämt i samma valuta som redovisningen förs i.
- ◇ Samma redovisningsvaluta skall användas i alla led av redovisningen (löpande bokföring, årsredovisning och, i förekommande fall, delårsrapport och koncernredovisning).
- ◇ Koncernredovisningen skall upprättas i moderföretagets redovisningsvaluta.
- ◇ Byte av redovisningsvaluta skall enbart få ske i anslutning till ett räkenskapsårsskifte.
- ◇ Beslut om byte skall fattas av bolagsstämman eller motsvarande organ.
- ◇ Om ett företag skall ha annan valuta än svenska kronor som redovisningsvaluta skall detta framgå av bolagsordningen eller motsvarande stadgar.
- ◇ Deklaration och inbetalning av skatter och avgifter skall ske i svenska kronor.
- ◇ Den omräkningsmodell för beskattningsändamål som gäller för företag med euro som redovisningsvaluta skall gälla oavsett vilken utländsk valuta som används som redovisningsvaluta.

Det faktum att denna utredning närmast är att betrakta som en fortsättning på det arbete som ligger till grund för lagstiftningen om redovisning och aktiekapital i euro innebär vidare att en naturlig utgångspunkt har varit att de slutsatser som regeringen dragit i sådana frågor av aktiebolagsrättslig eller redovisningsmässig natur som en övergång till euro aktualiserar också gäller vid en övergång till någon annan utländsk valuta som redovisningsvaluta.

Lagstiftningen om redovisning och aktiekapital i euro beslutades av riksdagen så sent som den 9 februari i år och när denna utredning färdigställdes hade lagtexten ännu ej publicerats i Svensk författningssamling. På grund av dessa förhållanden utgår de förslag som nu läggs fram från de lagförslag som regeringen presenterade i prop. 1999/2000: 23 och som utan ändring antagits av riksdagen (se Lagutskottets betänkande 1999/2000:LU8).

3.2 Läget i andra europeiska länder

3.2.1 Allmänt

I flertalet EU-stater som deltar i EMU har företagen tidigare varit skyldiga att upprätta redovisningen i det egna landets valuta. Så har varit fallet i bl.a. Belgien, Tyskland, Frankrike, Italien och Finland. I Irland, Luxemburg och Nederländerna har det däremot varit tillåtet att upprätta redovisning i utländsk valuta.

I och med att dessa stater har gått in i den andra fasen² har företagen getts rätt att upprätta sina redovisningar i såväl den

² Den första fasen i övergången till den gemensamma valutan, euron, inleddes våren 1998. EU:s stats- och regeringschefer beslutade då att elva länder skall delta i valutaunionen. Den 1 januari 1999 inleddes den andra fasen. Då blev euron en självständig valuta och omräkningskurserna mellan euron och de deltagande länderna låstes oåterkalleligen. Europeiska centralbanken startade sin operativa verksamhet och en gemensam penningpolitik infördes. Eurosedlarna och euromynten introduceras i den tredje fasen. Denna skall enligt planerna starta senast den 1 januari 2002. Under denna fas, som skall begränsas till högst sex månader, kan euron och de nationella betalningsmedlen användas parallellt.

nationella valutaenheten som euro. Redovisningsfrågor med anknytning till övergången till den gemensamma valutan har diskuterats i olika EU-fora, bl.a. den s.k. kontaktkommittén för redovisningsfrågor. De problem som ett byte från den nationella valutan till euro har gett upphov till i dessa fall är dock förhållandevis okomplicerade. Det beror på att växelkursen mellan den nationella valutaenheten och euron är låst och att det därför inte uppstår några kursfluktuationer. I den lagstiftning som skilda stater inom EMU har infört på redovisningsområdet har det därför inte varit nödvändigt att ta ställning till de problem som en motsvarande lagstiftning innebär i länder utanför EMU.

Bland annat Danmark och Storbritannien står utanför EMU liksom Norge som inte heller är med i EU. I dessa tre länder är det tillåtet för företagen att i viss utsträckning upprätta sin redovisning i utländsk valuta, t.ex. euro.

3.2.2 Danmark

Sedan den 1 januari 1999 är det i Danmark möjligt för företagen att både bokföra och upprätta årsredovisning i utländsk valuta.

Enligt 7 § fjärde stycket i den danska bokföringslagen skall de löpande registreringarna i bokföringen ske i danska kronor, i euro eller i en relevant främmande valuta. Av 5 a § i den danska årsredovisningslagen följer vidare att årsredovisningen och koncernredovisningen skall upprättas i danska kronor eller i euro. Därutöver kan Erhvervs- og Selskabsstyrelsen genom föreskrift tillåta att redovisningshandlingarna upprättas i andra valutor. Ett enskilt företag får dock använda en av styrelsen tillåten valuta endast om valutan i fråga är relevant för företaget. Av förarbetena till lagändringen framgår att det avgörande för om en viss utländsk valuta skall tillåtas är att valutan har samma växelkursstabilitet som euro har gentemot den danska kronan genom samarbetet i ERM2. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har ännu inte gett ut någon föreskrift i ämnet.

Ett företag får byta redovisningsvaluta endast om det finns särskilda skäl. Detta krav gäller dock inte det första bytet. Särskilda

skäl kan enligt förarbetena t.ex. föreligga om bolaget ingår i en koncern som vid koncerninterna transaktioner använder en annan valuta än den som bolaget självt använder. Ett annat exempel är att huvuddelen av bolagets affärshändelser övergått till att ske i en annan valuta.

Det finns inget uttryckligt krav på att den löpande bokföringen skall ske i samma valuta som årsredovisningen upprättas i.

Av 1 § i den danska aktiebolagslagen framgår att aktiekapitalet skall anges i danska kronor eller i euro. Även i detta fall får emellertid Erhvervs- og Selskabsstyrelsen genom föreskrift tillåta avsteg från lagen samt fastställa närmare regler för hur ett byte av aktiekapitalsvaluta skall ske. Några sådana föreskrifter har ännu ej meddelats.

Det finns inte något krav på att aktiekapitalet skall anges i samma valuta som bokföringen sker i eller som årsredovisningen upprättas i.

3.2.3 Norge

Även i Norge är det sedan den 1 januari 1999 delvis tillåtet att upprätta redovisning i utländsk valuta.

Något uttryckligt krav på att den löpande bokföringen måste ske i norska kronor finns inte. Däremot gäller enligt huvudregeln i 3 § i den norska årsredovisningslagen att årsredovisningen skall upprättas i norsk valuta och av detta krav anses indirekt följa att även bokföringen normalt måste ske i norska kronor. Finansdepartementet får meddela undantag från valutakravet i årsredovisningslagen och föreskrifter om redovisning i utländsk valuta är under utarbetande. Om minst två tredjedelar av företagets transaktioner sker i utländsk valuta får enligt förslaget en summarisk omräkning av transaktionerna till norska kronor göras. Den löpande bokföringen kan alltså ske i utländsk valuta men årsredovisningen måste fortfarande upprättas i norska kronor.

Koncernredovisningen får enligt årsredovisningslagen upprättas i annan valuta än norska kronor om koncernens verksamhet i huvudsak är knuten till denna valuta.

3.2.4 Storbritannien

Brittisk lag säger inget om i vilken valuta redovisningen skall upprättas. Det normala är dock att såväl löpande bokföring som års- och koncernredovisning upprättas i brittiska pund. Även aktiekapitalet får bestämmas i utländsk valuta. Ett publikt bolag måste dock ha minst 50 000 pund i aktiekapital. Men det finns inget som hindrar att aktiekapitalet är uppdelat på flera valutor och det kan därmed i vart fall delvis bestämmas i utländsk valuta.

3.3 Redovisning i annan utländsk valuta än euro

3.3.1 Inledning

Regeringen gör i prop. 1999/2000:23 den bedömningen att svenska företag bör ges möjlighet att ha sin redovisning i vissa andra utländska valutor än euro. Skälen för detta är enligt regeringen i huvudsak följande (s. 82 f).

Många svenska företag har i dag merparten av sina betalningsflöden i annan valuta än kronor eller euro. För dessa företag skulle en möjlighet att redovisa i företagets funktionella valuta medföra en sänkning av redovisnings- och valutakostnaderna. Som exempel på branscher där det av detta skäl finns behov av att kunna redovisa i dollar kan nämnas petroleum-, rederi- och flygnäringarna samt pappers- och massaindustrin. Redovisning i annan utländsk valuta än euro kan också antas få en positiv betydelse för handel och företagande i Sveriges gränsregioner, i synnerhet med avseende på integrationen i Öresundsregionen. En möjlighet att redovisa i utländsk valuta kan också vara värdefull för dotterföretag i en koncern som använder utländsk valuta som koncernvaluta.

Enligt den promemoria som ligger till grund för utredningsarbetet bör inriktningen på arbetet vara att svenska företag skall ha möjlighet att ha sin redovisning inte bara i svenska kronor och euro utan också i vissa andra utländska valutor. Utredaren skall därvid ta ställning till vilka begränsningar i användandet av utländska valutor

som kan vara motiverade. En möjlig begränsning är att tillåta redovisning enbart i vissa särskilt specificerade valutor, t.ex. amerikanska dollar, brittiska pund, japanska yen samt danska och norska kronor. En annan tänkbar begränsning är att enbart tillåta redovisning i företagets funktionella valuta. En kombination av dessa två alternativ kan naturligtvis också komma i fråga även om det inte uttryckligen sägs i uppdragsbeskrivningen.

3.3.2 Företagens behov och intresse av redovisning i utländsk valuta

Varför skulle ett svenskt företag välja en utländsk valuta som redovisningsvaluta? Den frågan måste först besvaras innan man kan ge sig på ett försök att göra en uppskattning av i vilken utsträckning som svenska företag skulle komma att utnyttja en utökad möjlighet till redovisning i utländsk valuta. Enligt utredarens mening är det främst två skäl som talar för redovisning i utländsk valuta.

Det ena är att valutan i fråga utgör företagets funktionella valuta och att en användning av den funktionella valutan i redovisningen ger en mer korrekt och rättvisande bild av företagets resultat och ställning och därmed en bättre externredovisning. Med funktionell valuta menas, något förenklat, den valuta som företaget primärt bedriver sin verksamhet i.

Ett annat skäl hänger samman med den interna rapporteringen inom en koncern. Genom att använda samma valuta i de olika koncernföretagens redovisningssystem kan de administrativa rutinerna för internrapporteringen förenklas med kostnadsbesparingar som följd.

Några andra skäl kan knappast komma i fråga, inte ens för en övergång till euro som redovisningsvaluta (även om en sådan inskränkning i möjligheterna att använda euro inte uttryckligen är föreskriven). Det skall emellertid understrykas att det inte ligger inom ramen för utredarens uppdrag att ompröva beslutet att i princip ge full valfrihet mellan euro och svenska kronor som redovisningsvaluta. Som närmare utvecklas i avsnitt 3.3.4 nedan föreslår därför utredaren att möjligheterna att använda utländsk

valuta som redovisningsvaluta utökas till att omfatta även företagets funktionella valuta om denna är en annan än euro.

Det är knappast möjligt att göra en rimlig bedömning av hur pass vanligt det i framtiden kommer att bli med svenska företag som redovisar i någon annan valuta än svenska kronor. I skrivande stund är det fortfarande mycket osäkert i vilken omfattning som svenska företag kommer att gå över till euro som redovisningsvaluta. Sannolikt blir det i vart fall inledningsvis högst en handfull företag som kommer att göra bruk av denna möjlighet. Vad som bl.a. gör frågan svår att besvara är att enligt den lagstiftning som nyligen antagits beträffande redovisning i euro – och som enligt utredarens uppdragsbeskrivning skall bilda utgångspunkt för eventuella förslag om redovisning i annan utländsk valuta – skall deklaration och redovisning av skatter och avgifter ske i kronor även om redovisningen sker i utländsk valuta. Detta krav ger upphov till ett omfattande dubbelarbete hos företagen och har därmed sannolikt en återhållande effekt på deras intresse av ett valutabyte. Ett svagt intresse från företagets sida av en möjlighet till redovisning i utländsk valuta kan alltså inte tas till intäkt för att ett valutabyte i sig skulle vara ointressant om man samtidigt beaktar att regleringen av företag med utländsk valuta som redovisningsvaluta är så pass komplicerad som den är.

Under hösten 1999 lät Invest in Sweden Agency (ISA) göra en undersökning av vilket intresse amerikanska dotterbolag i Sverige har av att upprätta sin redovisning i annan valuta än kronor. Även om undersökningen var mycket begränsad ger resultatet av den en indikation på intresset av att kunna redovisa i utländsk valuta. Undersökningen omfattade femton av de största amerikanska företagen i Sverige och av dessa svarade sex företag (40 procent) att de var intresserade av att redovisa i dollar. Vid val mellan kronor, euro och dollar svarade fem företag (33 procent) att de föredrog kronor, åtta företag (54 procent) euro och två (13 procent) dollar. Det var alltså en klar majoritet av företagen som i vart fall inte skulle välja kronor om de hade möjlighet att använda någon annan valuta.

Det kan nämnas att under 1998 stod amerikanska företag för den största andelen utlandsägda företag i Sverige med 61 000 anställda i

667 företag. Med utgångspunkt i antal företag kom Nederländerna tvåa med 502 företag, Norge trea med 452 företag och Storbritannien på fjärde plats med 365 företag. Om man i stället ser till antalet anställda kom Finland på andra plats med 45 000 anställda och därefter Schweiz med 35 000 anställda och Nederländerna med 34 000 anställda. (Statistiska centralbyrån /SCB/ Utlandsägda företag 1998, Nv 13 SM 9901.)

3.3.3 Funktionell valuta

Begreppet "funktionell valuta" finns inte etablerat i svensk lagstiftning eller annan redovisningsnormgivning. I Redovisningsrådets rekommendation RR 8, Redovisning av effekter av ändrade valutakurser, som bl.a. behandlar omräkning av utländska dotter- och intresseföretag samt filialer i utlandet används ordet "rapportvaluta" för den valuta som årsredovisningen upprättas i och "utländsk valuta" som beteckning på annan valuta än rapportvalutan. Vidare talas om "lokal valuta" varvid avses den valuta som en utlandsverksamhet använder i sin redovisning. Någon vägledning i frågan hur man fastställer vilken valuta som skall användas som rapportvaluta eller om den lokala valutan kan vara någon annan än den nationella valutan i det land som utlandsverksamheten bedrivs i lämnas däremot inte. Förstnämnda fråga är förvisso ännu från svensk utgångspunkt tämligen ointressant eftersom rapportvalutan i ett svenskt företag bara kan vara svenska kronor. Men värt att notera är att inte heller IAS 21, som RR 8 baserar sig på, innehåller något resonemang vare sig i denna fråga eller i frågan om hur man bestämmer utlandsverksamhetens valuta. Det kan avslutningsvis konstateras att inte heller i EG:s redovisningsdirektiv förekommer begreppet "funktionell valuta" eller någon liknande term.

I utländsk redovisningsnormgivning förekommer begreppet "funktionell valuta" (functional currency) främst i den amerikanska rekommendationen FAS 52, Foreign Currency Translation. Enligt FAS 52 skall värdet av tillgångar och skulder samt intäkter och kostnader i ett utländskt dotterföretag eller annan utlandsverksamhet mätas i företagets eller verksamhetens funktionella

valuta innan posterna räknas om för att tas in i det amerikanska företagets redovisning. Rekommendationens begrepp "functional currency" anknyter således till verksamheten i den utländska enheten – och inte i det rapporterande, amerikanska, företaget – och definieras på följande sätt.

"The functional currency is the currency of the primary economic environment in which an entity generates and expends cash. The functional currency generally is the currency of the country in which the entity is located."

Om förhållandena i det enskilda fallet är sådana att det inte klart framgår vilken valuta som är "functional currency" tillhandahåller FAS 52 vägledning i form av en uppräknings lista av ett antal faktorer ("indicators") som beskriver de omständigheter som skall ligga till grund för prövningen. De faktorer som anges, och som skall beaktas både var för sig och samlat, är följande (par. 42):

- * cash flow indicators
- * sales prices indicators
- * sales market indicators
- * expense indicators
- * financing indicators
- * intercompany transactions and arrangements indicators

Det skall tilläggas att i Danmark förekommer ett begrepp som ligger nära "funktionell valuta" nämligen "relevant valuta". Vad som avses med relevant valuta går inte att utläsa av lagtexten och förarbetena innehåller inte heller mycket vägledning. Dessutom förutsätter lagstiftaren att Erhvervs- og selskabsstyrelsen genom föreskrifter skall specificera vilka valutor som kan komma i fråga, något som ännu inte har skett. Reglerna har alltså ännu inte börjat tillämpas.

3.3.4 Överväganden och förslag

Redovisningslagstiftningen reglerar som bekant företagens externa redovisning och inte den interna rapporteringen eller styrningen

inom ett företag eller en koncern. Mot den bakgrunden måste det primära syftet bakom en lagstiftning om redovisning i utländsk valuta vara att på så sätt åstadkomma en bättre externredovisning. I annat fall finns det enligt utredarens mening knappast någon anledning att tillåta ett frångående av svenska kronor. Att en möjlighet för företagen att ha sin löpande bokföring i utländsk valuta dessutom kan förenkla de administrativa rutinerna för den interna rapporteringen och reducera kostnaderna för detta arbete ökar naturligtvis intresset för en reform men är inte i sig ett tillräckligt skäl att föreslå förändringar i en lagstiftning som behandlar företagens externredovisning.

För att en användning av utländsk valuta skall leda till en kvalitetshöjning i redovisningen krävs att den valuta som väljs i en eller annan mening kan sägas dominera företagets verksamhet. Om ett företag får bokföra och upprätta års- och koncernredovisning i den valuta som verksamheten primärt bedrivs i så ger redovisningen helt enkelt en mer korrekt och tillförlitlig bild av företagets resultat och ställning. Valutaomräkningarna blir färre, kursdifferenserna mindre och resultatmätningen därmed mer rättvisande. När detta är sagt är svaret på frågan hur en utvidgad reform bör utformas närmast givet, nämligen att ett frångående av svenska kronor eller euro som redovisningsvaluta bara bör få ske om någon annan valuta är att betrakta som företagets funktionella valuta.

Det kan ifrågasättas om inte en användning av euro som redovisningsvaluta också borde förutsätta att valutan är att betrakta som företagets funktionella valuta. Som lagstiftningen nu har utformats får ett företag i princip välja fritt mellan euro och svenska kronor oavsett vilken valuta som är att anse som företagets funktionella valuta. Möjligen inskränks valfriheten av kraven på att god redovisningssed skall tillämpas och att redovisningen skall ge en rättvisande bild av företagets resultat och ställning. Det faller emellertid utanför utredarens uppdrag att föreslå inskränkningar i företagets möjligheter att välja euro som redovisningsvaluta. Det får dock förmodas att ett företag knappast väljer euro i redovisningen om inte denna valuta utgör företagets funktionella valuta. Förarbetena till den nya lagstiftningen ger också intryck av att en sådan ordning varit avsedd.

Nästa fråga som inställer sig är om det bör införas någon ytterligare begränsning i valet av valuta, t.ex. genom att endast någon av ett antal särskilt specificerade valutor får användas.

En av fördelarna med att anknyta till företagets funktionella valuta är att man undviker de svårigheter som är förknippade med att peka ut vissa valutor som tillåtna samtidigt som övriga valutor i praktiken förbjuds. En del valutor är antagligen självskrivna, såsom dollar, pund och sannolikt även danska och norska kronor. Men hur skall man se på t.ex. japanska yen och kanadensiska dollar? Några redovisningsmässiga skäl kan knappast anföras för att en valuta skall vara tillåten medan en annan inte är det. Syftet med att över huvud taget tillåta utländsk valuta som redovisningsvaluta, nämligen att förbättra redovisningens kvalitet, låter sig vidare svårigen förenas med denna typ av inskränkningar. Varför skall ett företag som har amerikanska dollar som funktionell valuta ges möjlighet att förbättra sin redovisning medan ett företag med exempelvis kanadensiska dollar inte får det? Möjligen kan, som utredaren strax återkommer till, kontrollskäl tala för en begränsning liksom att det för en del valutor saknas officiella omräkningskurser som är relevanta och tillförlitliga.

En annan fördel med ”funktionell valuta” är att man åstadkommer en direkt koppling till det enskilda företagets faktiska verksamhet. Ett företag får alltså inte full valfrihet mellan ett antal olika valutor utan en förutsättning för att företaget skall få välja någon annan valuta än svenska kronor eller euro är att denna valuta på ett bättre sätt återspeglar (dvs. ger en rättvisande bild av) företagets faktiska verksamhet och dess ekonomiska resultat och ställning.

En nackdel med att utöka möjligheterna att redovisa i utländsk valuta är att jämförbarheten mellan olika (svenska) företag riskerar att försämrast och att denna risk ökar i takt med att antalet tillåtna valutor blir fler. Å andra sidan ökar naturligtvis jämförbarheten mellan företag som har samma funktionella valuta – under förutsättning att de också använder denna valuta som redovisningsvaluta – liksom mellan svenska och utländska företag som använder samma valuta. Kravet på jämförbarhet kan därmed enligt utredarens mening inte anföras som något avgörande argument mot

en utökad reform, särskilt inte om man ställer det mot den kvalitetshöjande effekt på redovisningen som en användning av funktionell valuta kan antas få i det enskilda företaget.

Ett annat argument mot att utöka reformen till andra utländska valutor än euro och som också kan anföras som skäl för att en eventuell utökning bör begränsas till ett fåtal särskilt angivna valutor är att skattemyndigheternas kontrollbehov ökar. Så länge koncernföretagen har samma redovisningsvaluta och företagen har möjlighet att lämna och ta emot koncernbidrag med skattemässig verkan finns det ingen anledning för skattemyndigheterna att ingripa mot felaktig prissättning inom koncernen. Men i och med att flera olika valutor kan förekomma inom en och samma (svenska) koncern – i kombination med att ett schabloniserat omräkningsförfarande har valts för den skattemässiga inkomstberäkningen – ökar möjligheterna för företagen att i samband med prissättningen beakta kurssvängningar för att på så sätt åstadkomma det mest gynnsamma skatteutfallet för koncernen som helhet. Härigenom uppstår ett ökat behov för skattemyndigheterna att kontrollera koncerninterna transaktioner och prissättningen inom koncernen.

Dessa problem är i och för sig en följd redan av att euron har blivit tillåten men ökar naturligtvis i takt med att antalet valutor blir fler. Omfattningen av problemen är det emellertid i nuläget omöjligt att uttala någon uppfattning om. Ett skäl till detta är att ingen vet i vilken utsträckning som företagen kommer att utnyttja möjligheten att redovisa i utländsk valuta. Ett annat skäl är att en förutsättning för att företagen skall kunna utnyttja kurssvängningarna är att de på förhand har kännedom om vilken kurs som kommer att användas vid den taxering som sker påföljande år. När det gäller transaktioner som genomförs löpande och utspritt under året innebär detta att företagen inte kan utnyttja kurssvängningarna eftersom omräkningen skall göras med tillämpning av en genomsnittskurs som beräknas och publiceras först efter årets utgång.

Vad som dessutom är viktigt att komma ihåg är att även om det teoretiskt är möjligt att använda olika redovisningsvalutor inom en och samma koncern så talar praktiska skäl emot en sådan ordning eftersom den innebär att moderföretaget måste räkna om balans- och resultaträkningarna för de dotterföretag som använder en

avvikande redovisningsvaluta innan de kan tas in i koncern-redovisningen. Sannolikheten för att två svenska företag som ingår i samma koncern under någon längre tid skulle använda olika redovisningsvalutor är därmed inte särskilt stor. Eftersom ett byte av redovisningsvaluta endast får ske i samband med ett räkenskapsårsskifte kan det dock inträffa att ett under året förvärvat företag har en från övriga koncernföretag avvikande redovisningsvaluta. Däremot torde det knappast komma i fråga annat än i undantagsfall att ett av moderföretaget nybildat dotterföretag har en annan funktionell valuta än övriga svenska koncernföretag.

Avslutningsvis kan beträffande skattemyndigheternas eventuella kontrollproblem konstateras att dessa bara kan elimineras om det beslutas att inte tillåta någon ytterligare valuta alls som redovisningsvaluta. Som uppdragsbeskrivningen utformats – och då det under utredningsarbetet inte har framkommit något som ger anledning att avvika från den inriktning på arbetet som där anges – är ett sådant slutresultat numera knappast troligt. I vart fall torde amerikanska dollar, brittiska pund, japanska yen samt danska och norska kronor blir tillåtna redovisningsvalutor på sikt vid sidan av euro och svenska kronor. Detta innebär att även en mer begränsad reform kommer att medföra teoretiska möjligheter att inom en svensk koncern använda så många som sju olika valutor. Eftersom de nu nämnda valutorna dessutom är de som antagligen kommer att bli mest vanliga skulle en begränsning till dessa valutor sannolikt inte få annat än marginella effekter på skattemyndigheternas kontrollarbete.

Ytterligare skäl mot en reform som förts fram i debatten är risken för att en möjlighet att redovisa i utländsk valuta kan utnyttjas för ekonomisk brottslighet. Företrädare för Ekobrottsmyndigheten har till utredaren framfört att myndigheten motsätter sig ett system som tillåter flera redovisningsvalutor eftersom detta enligt myndighetens uppfattning bl.a. innebär att utrymmet för missbruk ökar. Utredaren har för egen del liten förståelse för detta argument. Det är knappast sannolikt att personer som utmärker sig för att begå kriminella handlingar skulle respektera ett förbud mot bokföring i annan valuta än svenska kronor. Enligt utredarens mening torde det stå klart att skärpningar i skilda regelverk eller

inskränkningar i olika lätttnadsregler inte drabbar dem som väljer att bryta mot reglerna utan enbart försvårar och försämrar möjligheterna för det stora flertalet seriösa företag att bedriva näringsverksamhet.

Av betydelse för frågan om ytterligare begränsningar bör införas är även valet av omräkningskurs. Utredaren behandlar denna fråga i avsnitt 3.4 och som framgår där föreslår utredaren att de omräkningskurser som Europeiska centralbanken (ECB) i stort sett dagligen fastställer i första hand skall användas både i samband med byte av redovisningsvaluta och vid omräkningen för beskattningsändamål. Om ECB inte fastställer någon omräkningskurs för den valuta som är aktuell föreslår utredaren en regel av innebörd att den kurs skall användas som bäst återspeglar det verkliga förhållandet mellan den utländska valutan och svenska kronor. Med detta avses att den kurs som används skall ge uttryck för valutans verkliga värde (marknadsvärde) vid den tidpunkt som är relevant i sammanhanget. I normalfallet torde därvid de kurser som OM Räntebörsen AB fastställer kunna tillämpas (se avsnitt 3.4.1).

Utredarens förslag kan leda till att ett företag väljer en redovisningsvaluta som inte omfattas av ECB:s kursbestämmande verksamhet. Detta kan ge upphov till en del problem från skattesynpunkt eftersom den särskilda omräkningsmodellen, som gäller vid beskattningen av företag med utländsk valuta i redovisningen, bygger på att skattemyndigheterna löpande har tillgång till korrekta omräkningskurser. Utan någon inskränkning till vissa valutor tvingas skatteförvaltningen hålla beredskap för att kontinuerligt beräkna och publicera sådana kurser för en mängd olika valutor. Även Patent- och registreringsverket (PRV) måste kunna ta fram omräkningskurser för att räkna om aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp. För PRV är detta emellertid händelser av engångsnatur. När registreringen väl har skett behöver inte PRV hålla omräkningskurserna aktuella vilket alltså skattemyndigheterna måste göra.

Nu antydda problem utgör enligt utredarens mening inte tillräckliga skäl att begränsa antalet tillåtna valutor. Som konstaterats tidigare finns det förutom kravet på jämförbarhet –vilket för

övrigt lika väl kan tala i motsatt riktning – inga redovisningsmässiga skäl som talar för en sådan begränsning utan den skulle i första hand motiveras av omsorgen om berörda myndigheter. Även om utredaren har viss förståelse för detta vill utredaren inte gå så långt som att förbjuda användningen av vissa valutor. Om det senare skulle bedömas som nödvändigt att föreskriva någon form av begränsning i antalet tillåtna valutor anser utredaren att en naturlig utgångspunkt bör vara att i vart fall tillåta de valutor som ECB fastställer omräkningskurser för. De skäl av främst praktisk natur som kan anföras för en begränsning kan knappast motivera att en ytterligare gallring sker inom den grupp valutor som ECB fastställer kurser för.

Även om utredaren alltså föreslår att ett företag i princip skall få använda vilken valuta som helst som redovisningsvaluta (under förutsättning att den är företagets funktionella valuta) anser utredaren att det finns skäl att något skärpa regleringen kring andra valutor än de som ECB fastställer omräkningskurser för. Ett skäl för detta är att den särskilda omräkningsmodell som skall tillämpas vid beskattningen förutsätter att skattemyndigheterna löpande har tillgång till korrekta omräkningskurser och denna förutsättning kan vara svårare att uppfylla i fråga om valutor för vilka ECB inte fastställer omräkningskurser. Ett annat skäl är att om det råder tveksamhet i frågan om vilken omräkningskurs som skall användas kan detta ge upphov till tvister mellan enskilda företag och skattemyndigheterna. För att begränsa dessa nackdelar med förslaget anser utredaren att ett företag som vill använda en annan valuta som redovisningsvaluta än någon av dem som ECB fastställer omräkningskurser bör vara skyldiga att först inhämta skattemyndighetens tillstånd. Skattemyndigheten bör därvid kunna vägra tillstånd om det inte går att löpande fastställa korrekta och tillförlitliga omräkningskurser. Däremot bör det inte ankomma på skattemyndigheten att pröva om den valda valutan faktiskt är företagets funktionella valuta.

För de finansiella företagen tillkommer en myndighetsprövning. Ett sådant företag måste nämligen vända sig till Finansinspektionen för att få en ändring i bolagsordningen eller motsvarande stadgar – som innebär byte av redovisningsvaluta – stadfäst eller godkänd.

Den prövning som inspektionen därvid har att göra kan utmynna i en annan slutsats än skattemyndigheten. Detta är en naturlig konsekvens av att skattemyndigheten och inspektionen prövar ett valutaval utifrån delvis skilda utgångspunkter.

Sammanfattningsvis föreslår alltså utredaren att sådana företag som i dag får välja mellan svenska kronor och euro som redovisningsvaluta i stället får välja någon annan valuta förutsatt att den är att betrakta som företagets funktionella valuta. Någon begränsning till vissa särskilt specificerade valutor bör inte införas. Däremot föreslår utredaren att ett företag som vill använda en annan valuta som redovisningsvaluta än någon av de för vilka ECB fastställer omräkningskurser först måste inhämta skattemyndighetens tillstånd.

Vad som utgör ett enskilt företags funktionella valuta bör avgöras genom en samlad bedömning av ett antal olika omständigheter såsom verksamhetens art och inriktning, förekommande finansieringslösningar samt relevanta marknadsaspekter. En naturlig utgångspunkt bör vara att ett svenskt företags funktionella valuta är svenska kronor och att ett frångående av kronor som redovisningsvaluta förutsätter att det finns starka skäl som talar för det. Utredaren har i sammanhanget övervägt den lösning som föreslagits i Norge och som enbart beaktar företagets transaktioner (se avsnitt 3.2.3) men anser att en sådan regel, om än lätt att tillämpa, är ett alltför trubbigt verktyg när det gäller att bestämma ett företags funktionella valuta. I stället bör följande frågeställningar ägnas särskild uppmärksamhet:

- ◇ Vilken/vilka valutor dominerar företagets kassaflöden?
- ◇ Hur bestäms prissättningen av företagets produkter; av inhemska faktorer eller av faktorer knutna till ett annat land eller till en utländsk valuta?
- ◇ På vilken marknad säljs företagets produkter; inom landet eller utomlands via export?
- ◇ Hur och i vilken/vilka valutor finansieras verksamheten?
- ◇ Förekommer – och i så fall i vilken omfattning – koncerninterna transaktioner i en viss valuta?

Ett exempel på företag i vilka den funktionella valutan sannolikt är en annan än svenska kronor är företag verksamma inom rederinäringen där finansieringen oftast sker i dollar samt både fartygskontrakt och fraktavtal görs upp i dollar.

För de finansiella företagen bör en del andra faktorer också beaktas. I ett försäkringsbolag kan t.ex. försäkringsåtagandena liksom förekommande återförsäkring få betydelse medan det i en bank kan finnas skäl att vara uppmärksam på bankens in- och utlåning samt valutapositionerna i bankens s.k. handelsportfölj.

Förslaget innebär att frågan om vad som i ett enskilt fall utgör en funktionell valuta skall avgöras på företagsnivå och inte på koncernnivå. Det är alltså förhållandena i det enskilda företaget som är avgörande. Dessa förhållanden är dock delvis av koncernmässig natur. Sålunda skall vid prövningen hänsyn tas till omfattningen av koncerninterna transaktioner i form av köp och försäljning av varor och/eller finansiering. Det är således inte meningen att man helt skall bortse från koncernperspektivet.

Prövningen av vad som är ett företags funktionella valuta skall dessutom ske med inriktning på framtiden. Ett beslut att byta redovisningsvaluta får verkan först fr.o.m. nästföljande räkenskapsår vilket innebär att det är förhållandena det året och framåt som bör tillmätas särskild betydelse. Ett byte kan alltså bli aktuellt även om någon ändring ännu inte har inträtt men företaget vet att förhållandena kommer att ändras väsentligt nästa år.

Ett företag som använder sin funktionella valuta som redovisningsvaluta måste vara uppmärksam på att den funktionella valutan efter en tid kan komma att ändras, t.ex. till följd av en genomgripande verksamhetsförändring. I sådant fall innebär förslaget i princip att företaget måste byta redovisningsvaluta, antingen till den nya funktionella valutan eller till svenska kronor eller euro. Utredaren har övervägt om det bör införas någon särskild sanktion för att säkerställa att så sker. Ytterst ankommer det ju på bolagsstämman att fatta beslut om byte om redovisningsvaluta eftersom ett sådant byte förutsätter att bolagsordningen ändras och frågan är närmast vad som händer om stämman underlåter att fatta ett sådant beslut.

En tänkbar lösning är att ge PRV rätt att på ansökan av t.ex. styrelsen, en enskild styrelseledamot, verkställande direktören eller en enskild aktieägare fatta beslutet å bolagsstämmans vägnar. En sådan ordning skulle emellertid förutsätta att PRV kan göra en korrekt bedömning av vilken valuta som utgör bolagets funktionella valuta vilket i sin tur förutsätter att myndigheten har ingående kännedom om bolaget i fråga och om dess verksamhet samt, inte minst, om innehållet i god redovisningssed på området. Ett beslut av PRV måste således föregås av ett omfattande utredningsarbete och skulle innefatta svåra avvägningar samtidigt som det skulle ställa krav på kompetens av ett slag som PRV idag sannolikt inte besitter. Det är uppenbart att det lämpliga med den skisserade lösningen starkt kan ifrågasättas.

Mot svårigheterna att konstruera en lämplig sanktionsbestämmelse skall också vägas behovet av en sådan. Av betydelse i det sammanhanget är att möjligheten att använda utländsk valuta i redovisningen kan antas komma att utnyttjas av ett förhållandevis litet antal företag och att byten av funktionell valuta sannolikt kommer att förekomma ytterst sällan. Tillfälliga förändringar i t.ex. valutaexponeringen eller kassaflödena bör nämligen enligt utredarens mening inte anses påverka den funktionella valutan utan en förändring bör vara av någorlunda varaktig natur för att en förändring i funktionell valuta skall anses ha inträffat. Mot den bakgrunden anser utredaren att den revisorsgranskning som nu aktuella företag är underkastade är fullt tillräcklig som sanktion. Om det senare skulle visa sig finnas ett behov av ytterligare sanktionsmöjligheter kan lagstiftaren ta upp frågan på nytt.

Det har i debatten framförts att ett skäl för att tillåta utländsk valuta som redovisningsvaluta i svenska företag är att amerikanska koncerner har intresse att använda dollar i sina svenska dotterbolag. Det skall i det sammanhanget anmärkas att de amerikanska bolagen är bundna av FAS 52 vilket innebär att prövningen av vilken valuta som är att betrakta som ett svenskt dotterbolags funktionella valuta skall göras med tillämpning av de kriterier som dras upp i FAS 52. Enbart en möjlighet i den svenska lagen att använda dollar som redovisningsvaluta medför alltså inte automatiskt att amerikanska moderföretag kan utgå från att dollar också är funktionell valuta i

de svenska dotterbolagen. Det nu framlagda förslaget är dock inte tänkt att lägga hinder i vägen för en sådan ordning för det fall en prövning enligt FAS 52 utmynnar i att den funktionella valutan i ett svenskt dotterbolag utgör dollar.

Det kan avslutningsvis konstateras att det knappast går att i en generell bestämmelse beskriva eller konkretisera de omständigheter som kan leda till att en viss valuta blir att betrakta som ett företags funktionella valuta eller vid vilken tidpunkt en förändring i funktionell valuta skall anses ha inträffat. Det går inte heller att ange hur stor andel av t.ex. företagets kostnader eller finansiering som måste vara i en viss valuta för att denna skall betraktas som funktionell. Frågan om vad som utgör ett företags funktionella valuta måste i stället bedömas med utgångspunkt i det enskilda företagets speciella förhållanden och genom en sammanvägning av de omständigheter, och möjligen andra, som angetts ovan.

Begreppet funktionell valuta bör av dessa skäl inte definieras i lagtexten utan det bör ankomma på praxis och kompletterande normgivning att utveckla god sed på området. I sammanhanget kan noteras att såvitt gäller de finansiella företagen så kan Finansinspektionen meddela närmare föreskrifter beträffande användningen av funktionell valuta (se avsnitt 3.6.3).

3.4 Val av omräkningskurs

3.4.1 Inledning

När det gäller frågan om vilken omräkningskurs som skall användas när ett företag byter redovisningsvaluta från kronor till utländsk valuta eller från en utländsk valuta till någon annan utländsk valuta står valet mellan att använda ECB:s växelkurser eller de genomsnittskurser som varje bankdag fastställs och publiceras av OM Räntebörsen AB (tidigare Penningmarknadsinformation).

ECB fastställer och publicerar dagligen växlingskurser mellan euron och följande sjutton länders valutor: USA, Japan, Grekland, Danmark, Sverige, Storbritannien, Norge, Tjeckien, Cypern, Estland, Ungern, Polen, Slovenien, Schweiz, Kanada, Australien och Nya Zeeland.

OM Räntebörsen AB beräknar och publicerar varje bankdag snittkurser för ytterligare 27 valutor (totalt 44 valutor). Detta går till så att sex banker (f.n. MeritaNordbanken, Skandinaviska Enskilda Banken, Handelsbanken, Föreningssparbanken, Postgirot Bank och Östgöta Enskilda Bank) varje morgon rapporterar sina mittkurser till Räntebörsen. Av dessa kurser sorteras högsta och lägsta bort och på resterande kurser beräknas ett genomsnitt. Bankerna använder sedan dessa snittkurser för kunder som skall köpa utländsk valuta för mindre belopp. Även skatteförvaltningen använder enligt uppgift dessa kurser för olika ändamål.

3.4.2 Överväganden och förslag

När det gäller omräkning från svenska kronor till euro har regeringen stannat för att föreslå att ECB:s omräkningskurser skall användas. Skälen för detta är bl.a. att den kurs som skall användas måste vara välkänd, den får inte vara missvisande och den måste fastställas så gott som dagligen och att ECB:s växelkurs mellan kronor och euron bäst tillgodoser dessa krav (prop. 1999/2000:23 s. 90).

Samma argument gör sig naturligtvis gällande i det fall ett företag väljer någon annan utländsk valuta än euro som redovisningsvaluta. Detta, liksom det förhållandet att ECB:s växelkurser skall användas av företag som väljer euro som redovisningsvaluta, talar för att även i sådana fall använda sig av ECB:s växelkurser. Ytterligare skäl som talar för att så långt som möjligt använda centralbankens växelkurser är att om Sverige ansluter sig till EMU och euron därmed blir svensk valuta så framstår det närmast som självklart att välja centralbankens växelkurser vid omräkning till och från olika utländska valutor (t.ex. dollar).

Vad som talar emot ett sådant förslag är att ECB:s kursbestämmande verksamhet är begränsad till sjutton (inklusive svenska kronor) av världens valutor. Det torde dock knappast bli särskilt vanligt att företagen kommer att välja någon valuta som inte omfattas av denna verksamhet. Av betydelse i sammanhanget är att redovisningen i svenska företags filialer i utlandet inte omfattas av detta lagstiftningsärende. Bokföringen i sådana filialer får redan med nuvarande lagstiftning ske i en valuta som i verksamhetslandet godtas som redovisningsvaluta.

Sammanfattningsvis föreslår utredaren att ECB:s växelkurser skall användas vid omräkning från svenska kronor till utländsk valuta liksom vid omräkning från en utländsk valuta till en annan. Förslaget innebär att en omräkning från svenska kronor till exempelvis dollar kommer att ske i två steg, först från kronor till euro och sedan från euro till dollar.

Förslaget torde komma att medföra ett visst merarbete för främst berörda myndigheter (PRV och Finansinspektionen vid registrering av beslut om byte av valuta samt Riksskatteverket /RSV/ vid publicering och eventuell beräkning av omräkningskurser för beskattningsändamål). Detta merarbete bedöms dock vara försumbart i förhållande till fördelarna med förslaget. En annan effekt av förslaget är att det inte kommer att finnas växelkurser för samtliga valutor som, i vart fall teoretiskt, kan komma i fråga. Som tidigare nämnts uppskattar dock utredaren antalet fall där någon annan valuta än de som banken fastställer växelkurser för skulle komma att användas som så få att det inte av den anledningen finns skäl att

frånga ECB:s växelkurser för de valutor som omfattas av bankens verksamhet.

I det fall ECB inte fastställer någon växelkurs för den aktuella utländska valutan bör den kurs användas som bäst återspeglar det verkliga förhållandet mellan denna valuta och svenska kronor. Med detta avses att den kurs som används skall ge uttryck för valutans verkliga värde (marknadsvärde) vid den tidpunkt som är relevant i sammanhanget. I normalfallet torde de kurser som varje bankdag fastställs och publiceras av OM Räntebörsen AB kunna användas. Vid kontakter med RSV har verket förklarat sig ej ha något att invända mot detta. Det skall påpekas att omräkningen i detta fall inte skall ske via euron utan är tänkt att ske direkt från svenska kronor till den aktuella valutan eller tvärtom.

Som framgår av avsnitt 3.3.4 föreslår utredaren att en förutsättning för att ett företag skall få använda annan redovisningsvaluta än någon av de för vilka ECB dagligen fastställer växelkurser är att skattemyndigheten ger tillstånd till det. För finansiella företag gäller dessutom att varje byte av redovisningsvaluta, oavsett vilken valuta det är fråga om, i praktiken måste godkännas av Finansinspektionen. Ett valutabyte förutsätter nämligen att bolagsordningen eller motsvarande stadgar, ändras och denna ändring måste för att bli giltig stadfästas eller godkännas av inspektionen. Ytterst kan alltså inspektionen genom att vägra stadfästelse förhindra ett valutabyte om det t.ex. finns anledning att befara att bytet försvårar en effektiv tillsyn eller att berättigade skyddsintressen eftersätts. Eftersom inspektionen vid sin prövning skall ta tillvara andra intressen än de som skattemyndigheten har att beakta vid sin prövning kan det inträffa att inspektionen kommer till ett annat resultat än skattemyndigheten. Även om skattemyndigheten ger klartecken till ett valutabyte är det alltså inte säkert att det godkänns av inspektionen.

3.5 Omräkning av aktiekapital vid byte av redovisningsvaluta

3.5.1 Aktiebolagslagen

Enligt 1 kap. 3 § aktiebolagslagen (ABL) skall aktiekapitalet vara bestämt i samma valuta som bolaget har sin bokföring i. Aktiekapitalet skall enligt huvudregeln i paragrafen i ett privat aktiebolag uppgå till minst 100 000 kronor och i ett publikt bolag till minst 500 000 kronor. Om aktiekapitalet är bestämt i euro och har varit bestämt i euro sedan bolaget bildades skall det uppgå till minst det belopp i euro som enligt den av ECB vid bolagets bildande fastställda växelkursen motsvarade 100 000 respektive 500 000 kronor. Om kapitalet tidigare har varit bestämt i kronor skall det uppgå till minst det belopp i euro som vid tidpunkten för bytet motsvarande 100 000 respektive 500 000 kronor.

Förändringar i växelkursen som inträffar *efter* bolagets bildande respektive bytet från kronor till euro skall inte beaktas vare sig i redovisningen eller vid en prövning om bolaget uppfyller ABL:s kapitalkrav. Till följd av mellankommande valutakursändringar kan alltså aktiekapitalet på en senare balansdag uppgå till belopp som, omräknat till kronor enligt då aktuell kurs, understiger 100 000 kronor respektive 500 000 kronor. Detta utgör inte något hinder för bolaget att fortsätta sin verksamhet. Inte heller medför det i sig något krav på kapitaltillskott. Det relevanta är att aktiekapitalet vid bildandet respektive bytet av valuta motsvarade lagens krav. Om bolaget å andra sidan byter tillbaka till kronor krävs för att bolaget skall få fortsätta sin verksamhet att aktiekapital efter bytet uppgår till de belopp som anges i lagen. Om kapitalet är lägre och bolaget inte vidtar nödvändiga åtgärder för att öka kapitalet skall bolaget enligt 13 kap. 4 a § träda i likvidation.

När PRV har registrerat ett beslut om ändring av bolagsordningen som innebär att aktiekapitalet skall vara bestämt i en annan valuta än tidigare skall myndigheten vid ingången av närmast följande räkenskapsår räkna om det registrerade aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp till den nya valutan. Omräkningen skall

göras enligt den växelkurs som ECB har fastställt den sista svenska bankdagen på det gamla året.

3.5.2 EG:s andra bolagsdirektiv

EG:s andra bolagsdirektiv innehåller bl.a. regler om lägst tillåtna aktiekapital. Direktivet behöver bara tillämpas på publika bolag och innebär att aktiekapitalet i sådana bolag skall uppgå till minst 25 000 euro. Om kursen mellan euron och den nationella valutan ändras så att det i den nationella valutan föreskrivna aktiekapitalet under minst ett år kommer att understiga motsvarande 22 500 euro (dvs. 90 procent av minimikapitalet), skall kommissionen meddela den berörda medlemsstaten att denna inom tolv månader efter ettårstidens utgång måste ändra sin lagstiftning så att den anpassas till kravet på minst 25 000 euro i aktiekapital. Medlemsstaten får bestämma att lagändringen skall tillämpas på befintliga bolag först arton månader efter ikraftträdandet. Sammanlagt kan det alltså gå drygt tre och ett halvt år från det att aktiekapitalet bestämt i en nationell valuta kommer att understiga motsvarande 22 500 euro till dess att aktiekapitalet måste vara höjt till minst 25 000 euro (12 + 12 + 18 månader).

Direktivet innehåller således regler för hur man skall förfara om växelkursen mellan en nationell valuta och euro förändras i sådan mån att den nationella lagstiftningens bestämmelser om visst minimikapital inte längre uppfyller direktivets krav. Direktivets regler tar dock inte ställning till hur man skall förfara i det fall ett aktiekapital bestämt i någon annan valuta än de som omfattas av direktivets bestämmelser, t.ex. dollar, försvagas i sådan utsträckning att det inte längre motsvarar 22 500 euro. Vad nu sagts kan åskådliggöras med följande exempel.

Antag att ett svensk bolag med 500 000 kronor i aktiekapital byter redovisningsvaluta till dollar. Vid bytet omräknas aktiekapitalet till dollar enligt de växelkurser som ECB har fastställt mellan dels kronor och euro, dels euro och dollar den sista bankdagen på föregående räkenskapsår. Därefter försvagas dollarn i förhållande till euron i sådan utsträckning att kapitalet vid en senare

tidpunkt enligt den då gällande kursen mellan dollar och euro inte längre motsvarar ens 22 500 euro. Kommissionens nyss nämnda skyldighet att agera aktualiseras inte (under förutsättning att den svenska kronan inte har försvagats i samma utsträckning). Samtidigt står det klart att bolaget i fråga inte längre uppfyller EG-direktivets kapitalkrav. Direktivets regler måste då enligt utredarens mening uppfattas så att bolaget är skyldigt att höja sitt aktiekapital minst till ett belopp i dollar som motsvarar direktivets minimibelopp (dvs. 25 000 euro) och att det ankommer på den enskilda medlemsstaten att säkerställa att så sker.

3.5.3 Överväganden och förslag

En särskild fråga är om och i så fall på vilket sätt hänsyn skall tas till ABL:s kapitalkrav vid byte av redovisningsvaluta från en utländsk valuta till en annan. Att kapitalet i ett bolag som redan vid dess bildande bestäms i t.ex. dollar skall uppgå till motsvarande 100 000 respektive 500 000 kronor är självklart. Samma gäller vid byte från svenska kronor till utländsk valuta. Vid bytestidpunkten räknas alltså aktiekapitalet om enligt den då gällande växelkursen mellan kronor och den utländska valutan. Det förefaller också överflödigt att påpeka att ett bolag som byter till svenska kronor givetvis måste ha ett aktiekapital som uppgår till de belopp som föreskrivs i ABL.

Om kapitalet före bytet inte är bestämt i svenska kronor utan i t.ex. euro inställer sig, som nyss antytts, frågan om en ny avstämning mot svenska kronor bör ske så att kapitalet i den nya valutan uppgår till motsvarande minst 100 000 respektive 500 000 kronor eller om det räcker att kapitalet vid bolagets bildande respektive vid bytet från kronor till euro uppfyllde lagens kapitalkrav. Enligt utredarens mening bör en sådan avstämning ske. Vad som talar för detta är bl.a. att om ett bolag byter till kronor så måste aktiekapitalet efter bytet uppgå till 100 000 respektive 500 000 kronor. I detta fall får alltså svängningar i växelkursen betydelse för frågan om lagens kapitalkrav är uppfyllt trots att kapitalet ju ursprungligen måste ha uppgått till rätt belopp.

Sammanfattningsvis bör alltså vid byte av redovisningsvaluta från en utländsk valuta till en annan gälla dels att omräkning skall ske enligt växelkursen vid bytestidpunkten, dels att en avstämning skall göras mot kapitalkravet i ABL.

Som framgått av det föregående måste aktiekapitalet i ett publikt bolag alltid uppgå till åtminstone motsvarande 22 500 euro. Den fråga som därefter inställer sig är om det dessutom bör krävas att aktiekapitalet vid varje given tidpunkt uppgår till motsvarande minst 500 000 kronor och i så fall om motsvarande avstämning mot ABL:s kapitalkrav även bör göras för privata bolag.

När det gäller aktiekapital i euro föreskrivs i ABL att kapitalet vid bolagets bildande – om kapitalet redan då anges i euro – eller vid ett byte av valuta från kronor till euro skall uppgå till ett belopp motsvarande 100 000 respektive 500 000 kronor. Eventuella kursförändringar därefter beaktas inte vilket innebär att ett bolag kan driva vidare sin verksamhet med ett aktiekapital som, omräknat till svenska kronor, understiger lagens kapitalkrav.

EG-direktivet ställer krav på att lagstiftaren säkerställer att ett aktiekapital i ett publikt bolag i vart fall inte kommer att understiga motsvarande 22 500 euro. När det gäller bolag med svenska kronor som aktiekapitalsvaluta finns det en mekanism i EG-direktivet som är avsedd att hantera det fallet att svängningar i växelkursen gör att ett i kronor bestämt aktiekapital kommer att understiga det föreskrivna eurobeloppet. När det gäller bolag som har annan valuta än svenska kronor eller euro som aktiekapitalsvaluta saknas denna mekanism och i stället måste någon form av löpande prövning av aktiekapitalets storlek införas. Utredaren föreslår att detta sker genom en ändring i reglerna om tvångslikvidation (se nedan).

Nästa fråga är om det belopp som aktiekapitalet vid den löpande prövningen skall stämmas av emot bör anknyta till minimikravet i EG-direktivet, dvs. 22 500 euro eller om den bör läggas i nivå med ABL:s regler. Vad som talar för det första alternativet är att ett bolag som övergår till euro i redovisningen inte underkastas någon löpande omprövning alls. I ett sådant bolag kan alltså aktiekapitalet komma att understiga motsvarande 500 000 kronor. Det kan emellertid antas att euron på sikt kommer att accepteras som

betalningsmedel i Sverige i betydligt större utsträckning än någon annan utländsk valuta. Det är inte heller osannolikt att Sverige i ett lite längre perspektiv kommer att ansluta sig till EMU. Sammantaget innebär vad nu sagts att euron intar en särställning bland utländska valutor vilket motiverar att denna valuta behandlas på ett speciellt sätt. Det ingår inte heller i utredningsuppdraget att göra en omprövning av det beslut som regering och riksdag nyligen har fattat i detta avseende. När det gäller andra utländska valutor finns inte motsvarande begränsning. Hänsynen till bolagets borgenärer talar också för att beloppsgränsen bör anknyta till ABL:s krav på aktiekapitalets storlek. Av samma skäl bör en löpande avstämning även göras i privata bolag.

Sammanfattningsvis anser utredaren att man vid den löpande prövningen av aktiekapitalets storlek bör göra en avstämning mot de minimibelopp för aktiebolag som föreskrivs i ABL och att kravet bör gälla både privata och publika aktiebolag.

För att säkerställa att ABL:s krav på lägsta aktiekapital uppfylls föreslår utredaren vidare att ABL:s regler om tvångslikvidation kompletteras med en bestämmelse som aktualiseras i det fall ett bolags registrerade aktiekapital bestämt i annan utländsk valuta än euro inte uppfyller lagens minimikrav. Likvidationsplikten bör inträda om ett sådant aktiekapital vid utgången av de två senaste räkenskapsåren understeg det belopp som enligt den av ECB fastställda växelkursen vid respektive tidpunkt motsvarade 100 000 respektive 500 000 kronor och bolaget inte inom sex månader från utgången av det senaste räkenskapsåret har anmält nödvändiga beslut om ökning av aktiekapitalet (se förslaget till ändring av 13 kap. 4 a § ABL). Däremot bör inte det förhållandet att minimikapitalet enligt bolagsordningen understiger motsvarande 100 000 respektive 500 000 kronor föranleda likvidationsplikt så länge det faktiska kapitalet uppfyller lagens krav.

Förslaget innebär att ett bolag som överväger att övergå till någon annan utländsk valuta än euro som redovisnings- och aktiekapitalsvaluta bör se till att aktiekapitalet klart överstiger lagens minimikrav för att inte riskera att hamna i en situation där antingen kapitalet måste höjas eller bolaget måste träda i likvidation.

3.6 Finansiella företag

3.6.1 Uppdragsbeskrivningen

Enligt den promemoria som ligger till grund för utredningsuppdraget skall de finansiella företagens särskilda förhållanden uppmärksammas och de särskilda problem med redovisning i annan utländsk valuta än euro som dessa företag kan ha bör analyseras, t.ex. vad avser regler om kapitalbas. En viktigt uppgift blir därvid att analysera de konsekvenser som ett byte av redovisningsvaluta kan få för företag med åtaganden vars storlek är knutna till bokföringsposter. Inte minst frågan om villkorlig återbäring i försäkringsföretag bör studeras. Vidare bör det göras en analys av den betydelse som redovisning i ytterligare utländska valutor kan få för tillsynen över de finansiella företagen. Även i detta sammanhang måste förenligheten av nya regler med gällande EG-rätt analyseras.

3.6.2 Regeringens överväganden i prop. 1999/2000:23

Regeringen har i prop. 1999/2000:23 gjort en genomgång av de särskilda frågeställningar som en möjlighet att redovisa i euro väcker för de finansiella företagen (s. 113 ff.).

Regeringen konstaterar inledningsvis att de ekonomiska konsekvenserna av ett byte av redovisningsvaluta inte alltid är lätta att bedöma på förhand. Detsamma gäller konsekvenserna för den löpande tillsynen och tillämpningen av de särskilda rörelsereglerna. Det måste därför finnas goda garantier för att några skyddsintressen inte åsidosätts genom att finansiella företag har sin redovisning i euro eller byter redovisningsvaluta. Ett byte av redovisningsvaluta måste därför vara förenligt med de bestämmelser som gäller för det finansiella företags verksamhet och en redovisning i euro får inte tillåtas försvåra tillsynen över företaget.

Enligt regeringen följer det emellertid redan av de allmänna rörelsereglerna för finansiella företag att verksamheten måste vara ordnad så att det går att bedriva en effektiv tillsyn. Vidare före-

skrivs regelmässigt i respektive rörelselag att tillståndet för verksamheten skall återkallas om företaget har fattat ett beslut som strider mot rörelselagen eller någon annan författning som gäller för företagets verksamhet eller mot bolagsordningen eller motsvarande stadgar. Därutöver gäller att en ändring i bolagsordningen får stadfästas eller godkännas endast om den är förenlig med de författningar som gäller för företagets verksamhet. En ytterligare förutsättning torde vara att ändringen inte strider mot andra interna regler som företaget har antagit, t.ex. ett försäkringsbolags försäkringstekniska riktlinjer.

Sammanfattningsvis konstaterar regeringen att det inte krävs någon ytterligare lagstiftning för att säkerställa att ett byte av redovisningsvaluta i ett finansiellt företag skall vara förenligt med de bestämmelser som gäller för företagets verksamhet och att en redovisning i euro inte skall försvåra tillsynen över företaget.

När det särskilt gäller *skyddet för försäkringstagarna* konstaterar regeringen vidare att ett byte av redovisningsvaluta i ett försäkringsbolag som på ett omotiverat sätt riskerar att försämra försäkringstagarnas rätt till ersättning knappast kan anses vara förenligt med kravet på att verksamheten skall bedrivas enligt god försäkringsstandard. Stadfästelse av en ändring i bolagsordningen – som innebär byte av redovisningsvaluta – skall således i sista hand vägras om det kan antas att den ändrade bolagsordningen inte låter sig förenas med en tillämpning av befintliga avtal. Vidare konstaterar regeringen att de nya verksamhetsreglerna för försäkringsbolagen³ tillförsäkrar försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade ett gott skydd och att det inte behövs någon ytterligare lagstiftning som direkt tar sikte på byte av redovisningsvaluta.

Beträffande reglerna om *bundet kapital och kapitalbas* skiljer regeringen mellan kreditinstitut och värdepappersbolag å ena sidan och försäkringsbolag å den andra.

Såvitt gäller *kreditinstitut och värdepappersbolag* anför regeringen att det är viktigt att ett byte av redovisningsvaluta inte blir ett sätt att reducera kravet på visst minsta buffertkapital. Det bör

³ Se prop. 1998/99:87, SFS 1999:600.

därför ställas ett särskilt krav på lägsta bundet eget kapital vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i euro. Vidare bör en utgångspunkt vara att ett byte från kronor till euro och vice versa kan leda till ett högre men aldrig till ett lägre krav på minsta kapitalbas. Enligt den särskilda lag om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag som just antagits föreskrivs sålunda att kapitalbasen efter ett valutabyte skall minst motsvara det krav som gällde före bytet och att vid ett byte tillbaka till en valuta som företaget tidigare har haft sin redovisning i skall kapitalbasen minst motsvara det krav som senast gällde vid redovisning i den valutan (6 §). Vidare föreskrivs att det bundna kapitalet efter ett byte skall motsvara minst det kapital som krävs för att påbörja verksamheten (7 §).

När det gäller *försäkringsbolag* drar regeringen slutsatsen att det i huvudsak inte behövs några ändringar i solvensreglerna för försäkringsbolag. Ett skäl är att kapitalkravet (dvs. garantibelopp och solvensmarginal) enligt försäkringsrörelselagen skall motsvara vissa belopp i euro. För de företag som redovisar i kronor gäller, liksom tidigare, ett genom omräkning från euro till kronor fastställt kapitalkrav. Regeringen framhåller också att be-stämmelserna om solvensmarginal och kapitalbasens samman-sättning bygger på relationerna mellan olika poster i kapitalbasen. Vid ett byte av redovisningsvaluta skall samtliga poster räknas om enligt samma kurs varför själva bytet av redovisningsvaluta inte förändrar relationerna mellan berörda poster. Med hänsyn till att bestämmelserna om solvensmarginal i skadeförsäkringsbolag bygger på att hänsyn tas till belopp som avser tidigare räkenskapsår måste emellertid särskilda bestämmelser införas för beräkning av premieindex och skadeindex i sådana bolag (se 8 § lagen om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag)

3.6.3 Överväganden och förslag

Regeringen har i prop. 1999/2000:23 gjort en noggrann genomgång av de frågeställningar som en möjlighet att redovisa i euro väcker i syfte att undersöka om en sådan reform aktualiserar några särskilda

problem eller risker från bl.a. tillsynssynpunkt eller med avseende på gällande kapitaltäckningskrav och i så fall vilka. Förutom att det ansågs motiverat att införa särskilda regler för omräkning av kapitalbas i kreditinstitut och värdepappersbolag och solvensmarginal i försäkringsbolag fann regeringen på punkt efter punkt att en övergång till euroredovisning antingen inte medför några särskilda problem eller risker alls eller att de som eventuellt kan uppkomma är av sådan karaktär att de kan hanteras inom ramen för Finansinspektionens tillsyn. Av särskild betydelse var därvid det förhållandet att inspektionen kan förhindra att ett företag byter redovisningsvaluta genom att vägra att stadfästa eller godkänna en ändring i företagets bolagsordning eller motsvarande stadgar som innebär ett byte av redovisningsvaluta.

Utredaren delar regeringens uppfattning att det måste finnas goda garantier för att några skyddsintressen inte åsidosätts genom att finansiella företag har sin redovisning i euro eller annan utländsk valuta eller byter redovisningsvaluta. Utredaren har emellertid inte funnit belägg för att en möjlighet att redovisa i någon annan utländsk valuta än euro i sig skulle medföra några särskilda risker eller problem eller väcka frågor av annan karaktär eller innebörd än de som aktualiseras vid en övergång till euro som redovisningsvaluta.

En utökning av reformen till att omfatta även andra utländska valutor än euro kan naturligtvis – genom att den därmed tillhandahåller ett större urval av valutor – medföra en ökad risk för upprepade byten vilket i sin tur skulle kunna innebära problem inte minst från tillsynssynpunkt. Frågeställningen torde emellertid närmast vara av teoretisk natur eftersom allt talar för att byten av redovisningsvaluta kommer att ske ytterst sällan. Visserligen kan byten mellan svenska kronor och euro ske tämligen fritt (bortsett från att skattemyndighetens tillstånd krävs fr.o.m. byte nummer två) eftersom användningen av dessa valutor är oberoende av i vilken valuta företaget bedriver sin verksamhet. Användningen av någon annan valuta som redovisningsvaluta förutsätter enligt förslaget att valutan i fråga är att betrakta som företagets funktionella valuta vilket medför en klar begränsning i möjligheterna att byta valuta. Sannolikheten för att ett företag även i ett längre perspektiv skulle

komma att byta redovisningsvaluta mer än en eller möjligen två gånger bedömer därför utredaren som i det närmaste obefintlig.

I praktiken gäller också – och detta är inte minst viktigt – att de finansiella företagen, till skillnad från övriga företag, är underkastade ett särskilt krav på tillstånd från Finansinspektionen för att få byta redovisningsvaluta i och med att ett sådant byte förutsätter att bolagsordningen eller motsvarande stadgar först ändras och denna ändring måste stadfästas eller godkännas av Finansinspektionen. I detta sammanhang bör även de normgivningsbemyndiganden som finns i 1 kap. 5 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag respektive 1 kap. 4 § lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag uppmärksammas. Med stöd av dessa bemyndiganden har regeringen delegerat till Finansinspektionen att meddela föreskrifter bl.a. om kreditinstitutens, värdepappersbolagens och försäkringsföretagens löpande bokföring och offentliga redovisning. Genom sådana föreskrifter kan inspektionen närmare precisera vad som avses med funktionell valuta.

Utredaren delar också regeringens uppfattning att det är viktigt att ett byte av redovisningsvaluta inte blir ett sätt att reducera kravet på visst buffertkapital i kreditinstitut och värdepappersbolag. Utgångspunkten bör i stället, liksom vid byte mellan svenska kronor och euro, vara att ett byte kan leda till högre men aldrig till ett lägre krav på minsta kapitalbas och att det bundna kapitalet efter ett byte måste motsvara minst det kapital som krävs för att påbörja verksamheten.

Sammanfattningsvis anser utredaren att en möjlighet för finansiella företag att använda sin funktionella valuta som redovisningsvaluta (om denna är en annan än svenska kronor eller euro) inte föranleder något behov av ändrad lagstiftning för att säkerställa de särskilda skyddsintressen som finns på det finansiella området. Från tillsynssynpunkt finns det däremot skäl att ställa särskilda krav på information från ett företag som går över till annan valuta än kronor eller euro som redovisningsvaluta eftersom en sådan övergång förutsätter att valutan i fråga är företagets funktionella valuta. I syfte att ge Finansinspektionen möjlighet att bedöma om ett valutabyte är förenligt med de föreslagna bestämmelserna om

redovisningsvaluta föreslår därför utredaren ett tillägg i 4 § lagen om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag som innebär att ett företag som har annan redovisningsvaluta än svenska kronor eller euro i den särskilda redogörelsen även skall ange grunden för att den valda valutan bedöms vara företagets funktionella valuta.

De ändringar som i övrigt behöver göras är närmast av redaktionell karaktär (se vidare avsnitt 4, Författningskommentar).

En särskild fråga som utredaren skall uppmärksamma är hur eventuella förslag om redovisning i annan utländsk valuta än euro låter sig förena med EG-rätten.

Lagstiftningen för finansiella företag bygger i mycket stor utsträckning på EG-direktiv. Inte minst gäller detta de särskilda kapitaltäcknings- och solvensreglerna. Detta innebär att den nationella lagstiftaren måste säkerställa att ett företag som har annan valuta än euro som redovisningsvaluta trots detta uppfyller de kapital- och solvenskrav som uppställs i direktiven, uttryckta i euro. Vad nu sagts gäller naturligtvis även vid redovisning i svenska kronor.

När det gäller vanliga aktiebolag finns motsvarande skyldighet gentemot EG genom reglerna i det andra bolagsdirektivet som föreskriver dels att aktiekapitalet i ett publikt bolag måste uppgå till minst motsvarande 25 000 euro, dels vilka åtgärder som måste vidtas i det fall ett aktiekapital uttryckt i nationell valuta under en längre tid kommer att understiga minimibeloppet. För att säkerställa att även bolag med t.ex. dollar som redovisningsvaluta uppfyller direktivets kapitalkrav föreslår utredaren en särskild likvidationsregel (se avsnitt 3.5.3).

Frågan är om någon motsvarande reglering behöver införas beträffande de finansiella företagen (som inte omfattas av ABL) för att inte riskera att hamna i konflikt med gällande EG-direktiv.

I prop. 1999/2000:23 konstaterar regeringen att kapitalkravet för försäkringsbolag (garantibelopp och solvensmarginal) redan i dag skall motsvara vissa belopp i euro. Detsamma är förhållandet för flertalet av övriga nu aktuella finansiella företag. Sålunda skall ett *bankaktiebolag* eller en *medlemsbank* normalt ha ett bundet kapital på minst fem miljoner euro när det påbörjar sin verksamhet medan en sparbank skall ha fonder på minst en miljon euro. Även

för *kreditmarknadsföretag* och *värdepappersbolag* är lagens kapitalkrav angivna i euro. Samtliga belopp är hämtade från gällande EG-direktiv.

För *fondbolag* liksom för *börser*, *auktoriserade marknadsplatser* och *clearingorganisationer* saknas regler om bundet kapital i euro. Om företaget bedrivs i aktiebolagsform omfattas det emellertid av ABL och därmed av den föreslagna likvidationsregeln. För samtliga nu nämnda företag gäller dessutom att Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om aktiekapitalets storlek eller, i förekommande fall, om summan av gjorda medlemsinsatser och förlagsinsatser.

Sammanfattningsvis gäller således att kapitalkraven för banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersbolag i nuvarande lagstiftning är uttryckta i euro i enlighet med gällande EG-direktiv. Detta innebär att ett företag som har annan valuta än euro som redovisningsvaluta, t.ex. svenska kronor eller dollar, måste ha ett kapital av sådan storlek att det omräknat till euro uppfyller lagens, och därmed också EG-direktivens, krav. För nu nämnda företag behövs därmed ingen ytterligare lagstiftning för att säkerställa att EG-direktiven följs. För övriga finansiella företag gäller för det första att Finansinspektionen kan meddela föreskrifter om lägsta tillåtna bundna kapital. Genom sådana föreskrifter kan inspektionen säkerställa att eventuella krav från EG efterlevs. Om företaget bedrivs i aktiebolagsform tillkommer dessutom den föreslagna likvidationsregeln i ABL. Särskilt med hänsyn till att de finansiella företagen antingen genom lagstiftning är underkastade krav på att det bundna kapitalet skall motsvara visst belopp i euro eller genom Finansinspektionens föreskrifter kan åläggas att hålla visst minsta bundna kapital är det utredarens uppfattning att det inte behövs någon särskild reglering för att säkerställa att ett företag med annan redovisningsvaluta än svenska kronor eller euro uppfyller EG-direktivens kapitaltäcknings- och solvenskrav.

3.7 Kostnader

Vilka statsfinansiella effekter som kan uppkomma till följd av att svenska företag ges möjlighet att redovisa i euro har behandlats i prop. 1999/2000:23 (s. 212 ff.). Regeringen skriver där att en säker bedömning av de statsfinansiella effekterna förutsätter kännedom om den framtida kursutvecklingen på den svenska kronan i förhållande till euron. Vid en stabil kronkurs uppkommer inga effekter medan statens intäkter vid kraftiga kursvariationer och på kort sikt kan komma att fluktuera i och med att det offentliga tar på sig en del av den valutakursrisk som företagen annars själva står för. Avvikelserna i skatteintäkter i förhållande till vad de skulle ha varit om det ej vore möjligt att redovisa i euro kan bli både positiva och negativa beroende på kronkursens utveckling. Sammanfattningsvis gäller enligt regeringen att i de fall kronan ökar i värde mellan transaktionsdagen och balansdagen kommer statens skatteintäkter från de företag som sköter sin redovisning i euro att minska. I de fall som kronans värde sjunker kommer statens intäkter att öka eftersom varje euro i redovisad vinst är mer värd i kronor.

Vad beträffar övriga kostnadseffekter gör regeringen den bedömningen att de endast kommer att bli marginella. De kostnader som beräknas uppkomma för PRV samt Finansinspektionen i samband med de nya slag av registreringsärenden som läggs på dessa myndigheter bör finansieras genom avgifter medan de merkostnader som kan uppkomma för skatteförvaltningens del bedöms kunna rymmas inom givna resursramar för skatteförvaltningen.

De nu framlagda förslagen ger inte anledning till annan bedömning av effekterna på statens skatteintäkter än den som gjordes i samband med förslaget om redovisning i euro. Sålunda går det inte att beräkna dessa effekter med mindre än att man har fullständig kännedom om den framtida kursutvecklingen mellan svenska kronor och de utländska valutor som kan bli aktuella.

Finansdepartementet har på utredarens uppdrag gjort beräkningar av effekterna på statens skatteintäkter, se *bilaga 2*. Därvid har följande sammanfattande bedömning gjorts. ”På lång sikt bör inte förslaget ge några offentlig-finansiella effekter. På kort sikt kan det dock uppkomma avvikelser från de skatteintäkter det offentliga

skulle ha haft givet att redovisningen gjorts i kronor. Skatteintäkterna kan både bli högre och lägre. Effekterna beror på hur många företag som byter redovisningsvaluta, valutakursutvecklingen och fördelningen av transaktionernas värde under perioden. Jämfört med den redan genomförda lagstiftningen att tillåta redovisning i svenska kronor och euro bör inte det nu aktuella förslaget innebära några väsentliga förändringar. Eftersom det emellertid är troligt att ett större antal företag byter redovisningsvaluta ökar den risk det offentliga tar på sig. Exakt hur mycket risken ökar är omöjligt att beräkna.”

När det gäller övriga kostnadseffekter innebär förslaget att använda ECB:s växelkurser även vid omräkning till andra utländska valutor än euro att en omräkning från svenska kronor till exempelvis dollar kommer att ske i två steg, först från kronor till euro och sedan från euro till dollar. Detta torde innebära ett visst merarbete för främst PRV och Finansinspektionen (i samband med registrering av beslut om byte av valuta) samt RSV (vid publicering och eventuell beräkning av omräkningskurser för beskattningsändamål). Detta merarbete bedöms dock vara försumbart och såvitt gäller PRV:s och inspektionens eventuella kostnader kan dessa täckas genom avgifter. För skatteförvaltningens del kan förslagen dessutom medföra ett visst ökat kontrollbehov och därmed ökade kostnader för skattekontrollen. Hur stora dessa kostnader kan bli är svårt att bedöma. Det finns dock knappast anledning anta annat än att kostnaderna kan rymmas inom ramen för befintliga resurser.

För företagens del beräknas förslagen inte ge upphov till några särskilda merkostnader utan tvärtom leda till väsentliga kostnadsbesparingar i och med att de administrativa rutinerna både i internrapporteringen och vid upprättandet av externredovisningen kan förenklas.

3.8 Konsekvenser för den ekonomiska statistiken

Regeringen skriver i prop. 1999/2000:23 (s. 196 ff.) att en övergång till euroredovisning hos företagen sannolikt medför att valutaomräkningarna ökar i omfattning i rapporteringen till den ekonomiska statistiken. Valutaomräkningar är allmänt sett ett osäkerhetsmoment i den ekonomiska statistiken och kan orsaka betydande fel i nationalräkenskaperna, finansräkenskaperna och andra makroekonomiska aggregat. Hur allvarligt problemet är beror på storleken på transaktionerna och utvecklingen av valutakurserna. Sammanfattningsvis konstaterar regeringen att en allmänt ökad osäkerhet i statistiken kan befaras och att företag som redovisar i euro kommer att behöva hållas under särskild uppsikt, vilket innebär en ökad resursbelastning och eventuell omprioritering av granskningsinsatser från SCB:s sida.

En särskild fråga som regeringen tar upp är vilka omräkningsmetoder som skall tillämpas vid företagens rapportering för statistikändamål. SCB:s företagsstatistik bygger i hög grad på standardiserade räkenskapsutdrag (SRU-material). Regeringen anser därför att det är lämpligt att samma omräkningsmetoder som skall tillämpas för SRU-materialet, liksom för annat underlag för deklaration och skatter, bör användas för statistikuppgifter. Att företagen skulle behöva hantera olika omräkningsmodeller gentemot olika myndigheter är enligt regeringen olämpligt.

De nu framlagda förslagen innebär att även andra utländska valutor än euro kan komma att användas i svenska företags bokföring och offentliga redovisning. Detta medför att den osäkerhet i statistiken som regeringen befarar kan uppkomma som en följd av att euron blir tillåten som redovisningsvaluta ökar. Omfattningen av dessa problem är emellertid i nuläget omöjligt att uttala någon uppfattning om. Förutom att komplexiteten ökar i takt med att antalet valutor blir fler väcker inte en utökad reform i sig några frågeställningar av annan art än de som följer redan av möjligheten att redovisa i euro. Enligt utredarens mening saknas det därför anledning att i statistiksammanhang behandla företag med utländsk valuta som redovisningsvaluta på olika sätt beroende av

vilken valuta som används. Regeringens konstaterande att det vore olämpligt om företagen skulle behöva hantera olika omräkningsmodeller gentemot olika myndigheter har naturligtvis bäring även på de nu framlagda förslagen.

3.9 Ikraftträdande

Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2001 och tillämpas första gången för det räkenskapsår respektive beskattningsår som inleds närmast efter den 31 december 2001. Ett bolag som har kalenderår som räkenskapsår och som vill övergå till exempelvis dollar som redovisningsvaluta kommer då att kunna besluta om övergång till dollarredovisning på den ordinarie bolagsstämman år 2001 och sedan, efter det att beslutet har registrerats hos PRV, börja bokföra och upprätta redovisningshandlingar i dollar från och med det räkenskapsår som inleds den 1 januari 2002.

Ändringarna i skattelagstiftningen bör tillämpas första gången vid 2003 års taxering.

4 Författningskommentar

4.1 Förslaget till lag om ändring i bokföringslagen (1999:1078)

4 kap. 6 §

Affärshändelserna skall kunna presenteras i en och samma redovisningsvaluta. Redovisningsvalutan skall vara svenska kronor. I aktiebolag, ekonomiska föreningar, sparbanker, medlemsbanker, understödsföreningar, försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag får dock redovisningsvalutan i stället vara euro. *Om ett sådant företags funktionella valuta är en annan än svenska kronor eller euro får denna valuta användas som redovisningsvaluta. Annan valuta än de som Europeiska centralbanken fastställer växelkurser för får dock användas endast om skattemyndigheten tillåter det. Tillstånd får vägras endast om det inte löpande finns tillgång till växelkurser som återspeglar det verkliga förhållandet mellan den aktuella valutan och svenska kronor.*

Byte av redovisningsvaluta får ske endast vid ingången av ett nytt räkenskapsår. Bestämmelser om omräkning i samband med byte av redovisningsvaluta finns i årsredovisningslagen (1995:1554).

Har företaget bytt redovisningsvaluta, får ett nytt byte göras endast om skattemyndigheten tillåter det. Tillstånd får vägras endast om det finns anledning anta att bytet har ett otillbörligt syfte *eller om det inte löpande finns tillgång till växelkurser som återspeglar det verkliga förhållandet mellan den aktuella valutan och svenska kronor.*

Trots bestämmelserna i första–tredje styckena får en filial i utlandet ha sin redovisning i en valuta som i verksamhetslandet godtas som redovisningsvaluta.

Första stycket har kompletterats med bestämmelser om redovisning i annan valuta än svenska kronor och euro. Om ett aktiebolag, en ekonomisk förening, sparbank, medlemsbank, understödsförening eller ett försäkringsaktiebolag eller ömsesidigt försäkringsbolag har annan funktionell valuta än svenska kronor eller euro får denna valuta användas som redovisningsvaluta. Med funktionell valuta avses den valuta som används i den primära miljö som företaget är verksamt i, vanligen där företaget genererar intäkter och kostnader. Normalt torde det råda en presumtion för att ett svenskt företags funktionella valuta är svenska kronor eller euro.

Frågan om vad som utgör ett företags funktionella valuta avgörs genom en samlad bedömning av ett antal omständigheter där inte bara intäkter och kostnader spelar in utan även andra faktorer såsom i vilken valuta finansiering sker, förekomsten av koncerninterna transaktioner, hur priset på företagets produkter bestäms, marknadsaspekter etc. kan få betydelse (se avsnitt 3.3.4). Prövningen skall därvid ske med inriktning på framtiden. Ett byte av valuta kan alltså bli aktuellt även om någon ändring ännu inte har inträtt men företaget vet att förhållandena kommer att ändras väsentligt nästa år. Samma framtidsperspektiv skall naturligtvis anläggas när ett nybildat bolag väljer redovisningsvaluta.

När det gäller de finansiella företagen skall noteras att Finansinspektionen får meddela föreskrifter bl.a. om kreditinstitutens, värdepappersbolagens och försäkringsföretagens löpande bokföring och offentliga redovisning. Genom sådana föreskrifter kan inspektionen närmare precisera vad som avses med funktionell valuta.

För att få använda någon annan valuta än de som Europeiska centralbanken (ECB) fastställer växelkurser för (i dagsläget sjutton valutor inklusive svenska kronor) krävs skatte-myndighetens tillstånd. Skälet till detta är att det för tillämpningen av den särskilda omräkningsmodell för skatteändamål som gäller för företag med utländsk valuta som redovisningsvaluta krävs att det i stort sett dagligen går att fastställa korrekta och tillförlitliga

omräkningskurser. Någon prövning av att den valda valutan faktiskt är företagets funktionella valuta skall inte göras i detta sammanhang. Inte heller är tanken att skattemyndigheten sedan den en gång lämnat tillstånd till användningen av en viss valuta skall göra någon omprövning av detta beslut.

Skattemyndigheten har alltså möjlighet att förhindra användningen av en viss valuta om det inte löpande finns tillgång till växelkurser som återspeglar det verkliga förhållandet mellan den aktuella valutan och svenska kronor. Ett annat sätt att uttrycka saken är att det måste gå att fastställa ett verkligt värde (marknadsvärde) för den önskade valutan och att den kurs som används skall ge ett korrekt uttryck för detta värde. En förutsättning torde därvid vara att valutan är konvertibel i Sverige, dvs. att den är omsättningsbar på den svenska marknaden. Att valutan är underkastad stora kursfluktuationer saknar däremot i princip betydelse. Normalt torde de växelkurser som dagligen fastställs av OM Räntebörsen AB kunna användas men om ett företag i undantagsfall skulle ha en funktionell valuta som inte åsätts någon officiell växelkurs i Sverige kan alltså skattemyndigheten vägra tillstånd.

Kravet på skattemyndighetens tillstånd innebär att ett aktiebolag som överväger att byta till en sådan valuta som omfattas av tillståndsplikt först bör inhämta myndighetens tillstånd innan det ansöker om registrering hos Patent- och registreringsverket (PRV) av beslutet att byta valuta. Ett beslut om ändring av bolagsordningen får nämligen inte registreras av PRV om beslutet i fråga strider mot lag eller annan författning (18 kap. 4 § första stycket aktiebolagslagen /ABL/) vilket torde bli fallet om tillstånd saknas. Detsamma torde för övrigt gälla enligt nuvarande lagstiftning för ett bolag som vill företa ett nytt byte av redovisningsvaluta oavsett till vilken valuta som bytet sker. Om ärendet redan har anhängiggjorts hos PRV avskrivs det om det senare visar sig att skattemyndigheten vägrar tillstånd. I det fallet ett nybildat bolag avser att använda en sådan valuta som redovisningsvaluta som omfattas av tillståndsplikt måste stiftarna också först vända sig till skattemyndigheten innan bolaget kan registreras hos PRV. Avsaknaden av tillstånd utgör annars grund för PRV att vägra registrera bolaget.

Det skall också tilläggas att för de finansiella företagen tillkommer krav på att Finansinspektionen skall stadfästa eller godkänna en ändring i bolagsordningen eller motsvarande stadgar som innebär ett byte av redovisningsvaluta. Denna prövning sker utifrån andra utgångspunkter än den som skattemyndigheten gör vilket innebär att inspektionen i ett enskilt fall kan komma att vägra stadfästelse även om skattemyndigheten har lämnat tillstånd till användningen av en viss valuta.

Något krav på att svenska kronor eller euro skall vara att betrakta som ett enskilt företags funktionella valuta finns inte utan dessa valutor får fritt användas oavsett vilken valuta som verksamheten huvudsakligen bedrivs i. Det betyder att ett företag alltid kan använda någon av dessa valutor som redovisningsvaluta. Om skattemyndigheten skulle vägra tillstånd i ett visst fall kan företaget alltså alltid använda kronor eller euro i stället för den funktionella valutan.

Kravet på att annan valuta än kronor eller euro får användas endast om den är att betrakta som funktionell i det enskilda fallet innebär att om den funktionella valutan ändras, exempelvis till följd av en genomgripande förändring av verksamhetsinriktningen, måste företaget i princip byta redovisningsvaluta. Några andra sanktioner för att säkerställa att så sker än den revisorsgranskning som är obligatorisk för nu aktuella företag finns inte. När företaget prövar om en ändring i funktionell valuta i realiteten har skett bör tillfälliga svängningar i valutaexponeringen eller en enstaka större intäkt eller kostnad i en viss valuta inte beaktas utan det bör typiskt sett krävas att förändringen är av någorlunda varaktig natur.

Tillägget i *tredje stycket* är föranlett av förslaget att skattemyndigheten i ett visst fall skall kunna förhindra användningen av en valuta som redovisningsvaluta om det inte löpande går att fastställa en korrekt växelkurs för den. Samma prövning måste naturligtvis också ske i samband med att ett företag byter valuta på nytt. Inte heller i detta sammanhang skall skatte-myndigheten göra någon prövning av att den valda valutan faktiskt är företagets funktionella valuta. Såvitt gäller de finansiella företagen kan även här resultatet i ett enskilt fall bli att inspektionen vägrar stadfästelse trots att skattemyndigheten gett tillstånd till valutabytet.

Av 9 kap. 1 § följer att skattemyndighetens beslut enligt förevärande paragraf får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

4 kap. 7 §

Vid tillämpningen av sådana bestämmelser i lag eller annan författning som hänvisar till belopp som framgår av företagets redovisning vid en viss tidpunkt eller för en viss tidsperiod skall, om beloppet anges i svenska kronor och företaget har utländsk valuta som redovisningsvaluta, det belopp i redovisningsvalutan användas som vid den aktuella tidpunkten eller för den aktuella tidsperioden motsvarade beloppet i svenska kronor.

Beloppet i redovisningsvalutan skall räknas om till svenska kronor enligt den växelkurs eller, om redovisningsvalutan är en annan utländsk valuta än euro, de växelkurser som Europeiska centralbanken fastställer. Om Europeiska centralbanken inte fastställer någon växelkurs för den utländska valutan skall den växelkurs användas som bäst återspeglar det verkliga förhållandet mellan den utländska valutan och svenska kronor.

I det fall en jämförelse skall göras mellan två olika tidpunkter eller två olika tidsperioder skall den del av en beloppsförändring som har sin grund i att olika växelkurser används inte beaktas.

Vad som sägs i första–tredje styckena gäller inte om annat föreskrivs i den författning som avses i första stycket.

Paragrafen är ny och innehåller vad som närmast kan beskrivas som en "översättningsregel" för företag som har sin redovisning i utländsk valuta. Det skall understrykas att den omräkning från redovisningsvalutan till svenska kronor som paragrafen behandlar inte påverkar redovisningen på något sätt. Dess enda syfte är att just "översätta" beloppet i redovisningen, uttryckt i redovisningsvalutan, till ett belopp i svenska kronor. Förslaget har tillkommit med anledning av den kritik som Lagrådet framförde i sitt yttrande över lagrådsremissen med förslag om redovisning i euro (se prop. 1999/2000:23 s. 221 och 374).

I *första stycket* regleras hur man skall förfara i det fall en bestämmelse i lag eller annan författning hänvisar till belopp som hämtas från redovisningen och detta belopp uttrycks i svenska kronor men företaget i fråga har utländsk valuta som redovisningsvaluta (se exempelvis 10 kap. 12 § ABL och 8 kap. 5 § lagen om ekonomiska föreningar samt 3 kap. 6 § årsredovisningslagen). I ett sådant fall skall det belopp i redovisningsvalutan användas som vid den aktuella tidpunkten motsvarade beloppet i svenska kronor. Vilken tidpunkt som är relevant vid tillämpningen av enskilda bestämmelser får naturligtvis bedömas på samma sätt i ett företag med svenska kronor som redovisningsvaluta som i ett företag som använder euro eller dollar (se exempel i prop. 1999/2000:23 s. 221). Om det belopp som hämtas från redovisningen avser en viss tidsperiod, t.ex. nettoomsättningen för räkenskapsåret, skall naturligtvis jämförelsen avse denna post i redovisningen..

Av *andra stycket* framgår att de växelkurser som ECB fastställer normalt skall användas vid omräkningen av beloppet i redovisningen till svenska kronor. I första hand skall den kurs användas som banken har fastställt just den aktuella dagen men om någon kurs inte fastställs den dagen bör i stället kursen för närmast föregående dag användas (jfr 17 § lagen om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m.). Om det belopp som hämtas från redovisning inte avser en viss tidpunkt utan en viss tidsperiod, t.ex. ett räkenskapsår, måste en genomsnittskurs, baserad på ECB:s omräkningskurser under året, användas. Vidare gäller att om redovisningsvalutan är en annan utländsk valuta än euro skall omräkningen till svenska kronor ske i två steg, nämligen först från redovisningsvalutan till euro och därefter från euro till kronor

Om ECB inte fastställer någon växelkurs för den aktuella valutan skall i andra hand den växelkurs som bäst återspeglar det verkliga förhållandet mellan den utländska valutan och svenska kronor användas. Med uttrycket "bäst återspeglar det verkliga förhållandet" avses att den kurs skall användas som ger det mest tillförlitliga och korrekta måttet på valutans marknadsvärde. I normalfallet torde de kurser som fastställs av OM Räntebörsen AB

kunna användas. Omräkningen skall i detta fall inte ske via euron utan direkt från redovisningsvalutan till svenska kronor.

I *tredje stycket* föreskrivs att i det fall en jämförelse skall göras mellan två olika tidpunkter skall den del av en beloppsförändring som uteslutande har sin grund i att olika växelkurser används inte beaktas. Däremot skall naturligtvis alla förändringar som har påverkat redovisningen under mellantiden slå igenom.

Ett exempel på ett fall som omfattas av tredje stycket är tillämpningen av reglerna i 10 kap. 12 § ABL vari föreskrivs att ett bolag, såvitt nu är av intresse, skall utse auktoriserad revisor om bolagets nettotillgångar enligt de två senaste årens balansräkningar överstiger 1 000 prisbasbelopp. Förslaget innebär att ett bolag som vid starten eller vid bytet av redovisningsvaluta till euro har nettotillgångar som understiger motsvarande 1 000 prisbasbelopp i svenska kronor inte skall underkastas krav på auktoriserad revisor om nettotillgångarna – efter omräkning till kronor – därefter två år i rad kommer att överskrida gränsvärdet om den sålunda framräknade värdeuppgången uteslutande har sin grund i att olika växelkurser används. En värdenedgång av samma skäl skall naturligtvis inte heller beaktas, dvs. värdenedgången kan inte i sig medföra att kravet på auktoriserad revisor upphör. Följande högst hypotetiska exempel får åskådliggöra.

Förutsättningar:

1 000 prisbasbelopp

År 1: 30 000 000 kr

År 2: 32 000 000 kr

År 3: 34 000 000 kr

År 4: 36 000 000 kr

Växelkurser SEK/euro

År 1: 8

År 2: 9

År 3: 10

År 4: 8

A) Tillgångarnas nettovärde uppgår samtliga år till 3 600 000 euro

År 1: 3 600 000 euro x 8 = 28 800 000 SEK < 30 000 000

År 2: 3 600 000 euro x 9 = 32 400 000 SEK > 32 000 000

År 3: 3 600 000 euro x 10 = 36 000 000 SEK > 34 000 000

År 4: 3 600 000 euro x 8 = 28 800 000 SEK < 36 000 000

Om hänsyn togs till värdeförändringar (i SEK) som enbart har sin grund i att olika växelkurser används skulle bolaget år 4 omfattas av kravet på auktoriserad revisor trots att verksamheten storleksmässigt (enligt balansräkningen) befinner sig på samma nivå som tidigare år.

B) Tillgångarnas nettovärde i euro ökar över åren

År 1: 3 600 000 euro x 8 = 28 800 000 SEK < 30 000 000

År 2: 4 000 000 euro x 9 = 36 000 000 SEK > 32 000 000

År 3: 4 200 000 euro x 10 = 42 000 000 SEK > 34 000 000

År 4: 4 500 000 euro x 8 = 36 000 000 SEK = 36 000 000

Om hänsyn togs till värdeförändringar (i SEK) som enbart har sin grund i att olika växelkurser används skulle bolaget år 5 undgå kravet på auktoriserad revisor eftersom nettovärdet år 4 ej översteg gränsvärdet 1 000 prisbasbelopp trots att verksamheten storleksmässigt (enligt balansräkningen) har vuxit under året. Om man i stället enligt förslaget bortser från sådana värdeförändringar som uteslutande har sin grund i att olika växelkurser används de olika åren och enbart tar hänsyn till de förändringar som redovisas i balansräkningen blir resultatet följande:

År 1: 3 600 000 euro x 8 = 28 800 000 SEK < 30 000 000

År 2: 28 800 000 SEK + 400 000 euro x 9 = 32 400 000 SEK > 32 000 000

År 3: 32 400 000 SEK + 200 000 euro x 10 = 34 400 000 SEK > 34 000 000

År 4: 34 400 000 SEK + 300 000 euro x 8 = 36 800 000 SEK > 36 000 000

Enligt *fjärde stycket* gäller inte vad som sägs i första-tredje styckena om annat föreskrivs i den författning som avses i första stycket, dvs. den regel som innehåller en hänvisning till belopp i redovisningen. Exempel på författningsbestämmelser som begränsar tillämpligheten av förevarande paragraf är 1 kap. 3 § tredje stycket ABL samt den föreslagna likvidationsregeln i 13 kap. 4 a § 5 samma lag.

4.2 Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

1 kap. 3 §

Aktiebolag skall ha ett aktiekapital. Aktiekapitalet skall vara bestämt i bolagets redovisningsvaluta. Av 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078) framgår att *svenska kronor, euro eller bolagets funktionella valuta, om denna är en annan än svenska kronor eller euro, får användas som redovisningsvaluta.*

Om aktiekapitalet är bestämt i kronor, skall det i ett privat aktiebolag uppgå till minst 100 000 kr och i ett publikt aktiebolag till minst 500 000 kr.

Om aktiekapitalet är bestämt i *utländsk valuta* och har varit bestämt i *samma valuta* sedan bolaget bildades, skall det uppgå till minst det belopp som enligt den växelkurs *eller, om redovisningsvalutan är en annan utländsk valuta än euro, de växelkurser som Europeiska centralbanken då fastställde* motsvarade 100 000 kr eller, i fråga om publika aktiebolag, 500 000 kr. *Vid byte av valuta, skall aktiekapitalet uppgå till minst det belopp i den nya*

valutan som vid bytet motsvarade 100 000 kr respektive 500 000 kr. *Om Europeiska centralbanken inte fastställer någon växelkurs för den aktuella valutan skall den växelkurs användas som bäst återspeglar det verkliga förhållandet mellan den utländska valutan och svenska kronor.*

Om aktiekapitalet är fördelat på flera aktier, skall dessa lyda på lika belopp.

En akties nominella belopp skall vara bestämt i samma valuta som aktiekapitalet.

Ändringen i *första stycket* är föranledd av förslaget att tillåta användningen av bolagets funktionella valuta som redovisnings- och aktiekapitalsvaluta även om denna valuta är en annan än svenska kronor eller euro. Att det krävs tillstånd från skatte-myndigheten för att få använda annan valuta som redo-visningsvaluta än någon av de som ECB fastställer växelkurser för framgår av 4 kap. 6 § bokföringslagen (BFL).

Även *tredje stycket* har justerats med anledning av förslaget att tillåta även andra utländska valutor än euro som aktiekapitalsvaluta. Av stycket följer som huvudregel att prövningen av om ett bolag uppfyller lagens kapitalkrav skall göras vid ett enda tillfälle, nämligen vid bildandet alternativt vid ett valutabyte. Någon löpande kontroll av att bolaget därefter uppfyller lagens krav skall alltså inte göras. Stycket innebär såtillvida ett avsteg från den föreslagna "översättningsregeln" i 4 kap. 7 § BFL. Vad nu sagts gäller emellertid bara om bolaget har euro som redovisnings- och aktiekapitalsvaluta. Av den föreslagna bestämmelsen i 13 kap. 4 a § 5 framgår nämligen att ett bolag som har någon annan utländsk valuta som aktiekapitalsvaluta kontinuerligt måste uppfylla lagens kapitalkrav. Om kapitalet p.g.a. växelkursförändringar kommer att understiga kapitalkravet uttryckt i svenska kronor kan bolaget tvingas i likvidation.

Förslaget innebär vidare att vid ett byte mellan två olika utländska valutor skall aktiekapitalets storlek i den nya valutan stämmas av mot kapitalkravet i lagen, dvs. för privata bolag 100 000 kronor och för publika bolag 500 000 kronor. Om exempelvis ett privat bolag vid byte från kronor till euro uppfyller

kapitalkravet men vid ett senare byte till pund kommer att hamna under 100 000 kronor enligt omräkningskursen mellan kronor och pund vid den senare bytestidpunkten måste alltså aktiekapitalet höjas till en nivå som minst motsvarar 100 000 kronor. Om omräkningen sker med tillämpning av ECB:s kurser (jfr sista meningen i stycket) skall den ske i två steg, via euron. Följande högst hypotetiska exempel får åskådliggöra.

Förutsättningar:

Växelkurser: dollar/euro SEK/euro

År 1	1,20	8,50
År 2	1,30	8,70
År 3	1,10	8,40
År 4	1,20	8,60

A) Bolaget bildas år 1 med ett aktiekapital på 500 000 SEK

År 2 (byte till euro): $500\,000 / 8,70 = 57\,471$ euro

År 3 (byte till dollar): $57\,471 \times 1,1 = 63\,218$ dollar (jfrt med SEK: $57\,471 \times 8,40 = 482\,756^4$)

År 4 (byte till SEK): $63\,218 / 1,2 = 52\,682$ euro $\times 8,60 = 453\,065$ SEK⁵

B) Bolaget bildas år 1 med ett aktiekapital i euro motsvarande 500 000 SEK

År 1: $500\,000 / 8,50 = 58\,823$ euro

År 2 (byte till dollar): $58\,823 \times 1,3 = 76\,470$ dollar (jfrt med SEK: $58\,823 \times 8,70 = 511\,760$)

⁴ Aktiekapitalet måste höjas till minst ($500\,000 / 8,40 = 59\,524$ euro $\times 1,1$ =>) 65 476 dollar.

⁵ Likvidationsplikt enligt förslaget till ändring i 13 kap. 4 a § första stycket 4 ABL.

År 3 (byte till SEK): $76\,470 / 1,1 = 69\,518 \text{ euro} \times 8,40 = 583\,951 \text{ SEK}$

I *tredje stycket* har även tillägg gjorts för det fall att ECB inte fastställer någon växelkurs för den aktuella valutan. I så fall skall den växelkurs som bäst återspeglar det verkliga förhållandet mellan den utländska valutan och svenska kronor användas. I normalfallet torde de kurser som fastställs av OM Räntebörsen AB kunna användas.

2 kap. 4 §

Bolagsordningen skall ange

1. bolagets firma,
2. den ort i Sverige där bolagets styrelse skall ha sitt säte,
3. föremålet för bolagets verksamhet, angivet till sin art,
4. aktiekapitalet eller, om detta skall kunna utan ändring av bolagsordningen bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet, varvid minimikapitalet ej får vara mindre än en fjärdedel av maximikapitalet,
5. aktiernas nominella belopp,
6. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt styrelsesuppleanter, om sådana skall finnas, samt tiden för styrelseledamots uppdrag,
7. sättet för sammankallande av bolagsstämma,
8. vilka ärenden som skall förekomma på ordinarie stämma,
9. vilken tid bolagets räkenskapsår skall omfatta.

I fråga om publika aktiebolag, vars firma inte innehåller ordet publikt, skall i bolagsordningen anges beteckningen (publ) efter firman.

Bestämmelserna i första stycket 6 gäller inte arbetstagar-representanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Om bolaget skall ha *annan valuta än svenska kronor* som redovisningsvaluta, skall bolagsordningen *innehålla uppgift om den valuta som skall användas som redovisningsvaluta*. I så fall skall det i bolagsordningen också anges att aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp skall vara bestämda i *samma valuta*.

Vid byte av redovisningsvaluta får ändring av uppgifter som avses i första stycket 4 och 5 anstå till den första ordinarie bolagsstämman efter det att beslutet om byte av redovisningsvaluta fick verkan.

Av ändringen i *tredje stycket* framgår att det inte räcker med att i bolagsordningen ange att redovisningsvalutan är en annan än svenska kronor utan det skall uttryckligen framgå vilken valuta som används.

9 kap. 35 a §

Har registreringsmyndigheten registrerat ett beslut om ändring i bolagsordningen av innebörd att aktiekapitalet skall vara bestämt i annan valuta än tidigare, skall myndigheten vid ingången av närmast följande räkenskapsår räkna om det registrerade aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp till den nya valutan. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs *eller, om redovisningsvalutan är en annan utländsk valuta än euro, de växelkurser* som har fastställts av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under föregående räkenskapsår. *Om Europeiska centralbanken inte fastställer någon växelkurs för den aktuella valutan skall den växelkurs användas som bäst återspeglar det verkliga förhållandet mellan den utländska valutan och svenska kronor.*

Styrelsen skall senast till första ordinarie bolagsstämman efter det att beslutet fick verkan lägga fram förslag om nödvändiga följdändringar i bolagsordningen avseende aktiekapitalets storlek och aktiernas nominella belopp.

I förtydligande syfte har *första stycket* ändrats så att det framgår att även en omräkning till eller från någon annan utländsk valuta än euro skall ske med tillämpning av ECB:s omräkningskurser. Detta innebär att omräkningen måste ske i två steg, nämligen först från den gamla aktiekapitalsvalutan till euro och därefter från euro till den nya aktiekapitalsvalutan.

I *första stycket* har vidare tillägg gjorts för det fall att ECB inte fastställer någon växelkurs för den aktuella valutan. I så fall skall den växelkurs som bäst återspeglar det verkliga förhållandet mellan den utländska valutan och svenska kronor användas. I normalfallet torde de kurser som fastställs av OM Räntebörsen AB kunna användas. Omräkningen skall i detta fall inte ske via euron utan direkt från den gamla aktiekapitalsvalutan till den nya.

13 kap. 4 a §

Registreringsmyndigheten förordnar att bolaget skall träda i likvidation, om

1. bolaget är i konkurs som avslutas med överskott och bolagsstämman inte inom föreskriven tid fattat beslut om likvidation enligt 19 §,

2. bolaget inte på föreskrivet sätt till registret har anmält sådan behörig styrelse, verkställande direktör eller revisor som skall finnas enligt denna lag,

3. bolaget inte har sänt in årsredovisning och revisionsberättelse enligt 8 kap. 3 § första stycket årsredovisningslagen (1995:1554) inom elva månader från räkenskapsårets utgång,

4. bolaget efter beslut om att aktiekapitalet skall vara bestämt i *en ny valuta* har ett registrerat aktiekapital eller minimikapital som inte står i överensstämmelse med 1 kap. 3 § andra *eller tredje* stycket och bolaget inte inom sex månader från det att beslutet fick verkan har anmält nödvändiga beslut om ökning av aktiekapitalet och om ändring i bolagsordningen för registrering *eller*

5. *aktiekapitalet är bestämt i annan utländsk valuta än euro och det registrerade aktiekapitalet vid utgången av de två senaste räkenskapsåren understeg det belopp som med tillämpning av 4 kap. 7 § första och andra styckena bokföringslagen (1999:1078) motsvarade 100 000 kronor i ett privat bolag eller 500 000 kronor i ett publikt bolag och bolaget inte inom sex månader från utgången av det senaste räkenskapsåret har anmält nödvändiga beslut om ökning av aktiekapitalet.*

Beslut om likvidation meddelas dock inte, om likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning hos registreringsmyndigheten och avgift som påförts enligt 6 a § har betalats.

Fråga om likvidation enligt första stycket tas upp av registreringsmyndigheten självmant eller på ansökan av styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktör, borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda bolaget.

I första stycket har tillkommit en likvidationsgrund. Bestämmelsen innebär att ett aktiebolag vars aktiekapital är bestämt i annan utländsk valuta än euro skall träda i likvidation om aktiekapitalet vid utgången av de två senaste räkenskapsåren understeg motsvarande 100 000 respektive 500 000 kronor och bolaget inte inom sex månader från utgången av det senaste räkenskapsåret har anmält nödvändiga beslut om ökning av aktiekapitalet. Omräkningen skall därvid normalt ske enligt ECB:s växelkurs. Om ECB inte fastställer någon växelkurs för den aktuella valutan skall den växelkurs som bäst återspeglar det verkliga förhållandet mellan den utländska valutan och svenska kronor användas. I normalfallet torde de kurser som fastställs av OM Räntebörsen AB kunna användas. Vad nu sagts följer av hänvisningen till 4 kap. 7 § BFL. Bestämmelsen innebär att ett bolag som har t.ex. dollar som redovisnings- och aktiekapitalsvaluta varje balansdag måste göra en avstämning mot lagens krav på minst 100 000 respektive 500 000 kronor i aktiekapital. Likvidationsregeln är avsedd att säkerställa att ett bolag med annan utländsk valuta än euro som aktiekapitalsvaluta alltid uppfyller kapitalkraven i både EG:s andra bolagsdirektiv och ABL (se avsnitt 3.5.3).

Ett bolag som övergår till euro som aktiekapitalsvaluta behöver inte göra någon motsvarande avstämning mot kapitalkravet i lagen. Ett sådant bolag kan alltså komma att ha ett aktiekapital som omräknat till svensk valuta understiger 500 000 kronor.⁶ Denna

⁶ Däremot kan det naturligtvis inte komma att understiga 22 500 euro eftersom detta förutsätter att kronan först har försvagats i sådan utsträckning att 500 000 kronor understiger 22 500 euro. Om detta skulle inträffa måste dock den svenska lagstiftningen ändras så att kapitalkravet, uttryckt i

skillnad mellan bolag som har olika utländska valuta som aktiekapitalsvaluta kan naturligtvis ifrågasättas. Det faller dock utanför detta uppdrag att föreslå ändringar i den reform avseende aktiekapital i euro som nyligen har beslutats.

I övrigt är ändringarna i första stycket av redaktionell karaktär.

4.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar

2 kap. 2 §

Föreningens stadgar skall ange

1. föreningens firma,
2. den ort i Sverige där föreningens styrelse skall ha sitt säte,
3. ändamålet med föreningens verksamhet och verksamhetens art,
4. den insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen, hur insatserna skall fullgöras samt i vad mån en medlem får delta i föreningen med insats utöver vad han är skyldig att delta med,
5. för det fall att regelbundna eller på särskilt beslut om uttaxering beroende avgifter till föreningen skall förekomma, avgifternas belopp eller de högsta belopp till vilka de får bestämmas,
6. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt eventuella suppleanter, tiden för deras uppdrag samt, om någon av dem skall utses på annat sätt än som anges i denna lag, hur det i så fall skall ske,
7. för det fall att fullmäktige enligt 7 kap. 12 § skall finnas, deras befogenhet, hur de skall utses och tiden för deras uppdrag,
8. inom vilken tid och hur föreningsstämma skall sammankallas samt hur andra meddelanden skall bringas till medlemmarnas eller fullmäktiges kännedom,

svenska kronor, återigen hamnar på en nivå som motsvarar minst 25 000 euro.

9. vilka ärenden som skall förekomma på ordinarie stämma,
10. vilken tid föreningens räkenskapsår skall omfatta,
11. grunderna för fördelning av föreningens vinst samt hur man skall förfara med föreningens behållna tillgångar när föreningen upplöses, samt
12. för det fall att förlagsinsatser som avses i 5 kap. eller insats-emission som avses i 10 kap. 2 a § skall förekomma, vad som skall gälla för dessa.

Bestämmelserna i första stycket 6 gäller inte arbetstagarrepresentationer som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelse-representation för de privatanställda.

Om föreningen skall ha *annan valuta än svenska kronor* som redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078), skall stadgarna *inhålla uppgift om den valuta som skall användas som redovisningsvaluta*. I så fall skall det i stadgarna också anges att den insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen skall vara bestämd i *samma valuta*.

Vid byte av redovisningsvaluta får ändring av uppgifter som avses i första stycket 4 om insatsbelopp anstå till den första ordinarie föreningsstämmen efter det att beslutet om byte av redovisningsvaluta fick verkan.

Av ändringen i *tredje stycket* framgår att det inte räcker med att i stadgarna ange att redovisningsvalutan är en annan än svenska kronor utan det skall uttryckligen framgå vilken valuta som används.

4.4 Förslaget till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)

2 kap. 6 §

Beloppen i årsredovisningen skall anges i företagets redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078). Beloppen får dessutom anges i annan valuta enligt omräkningskursen på dagen

för räkenskapsårets utgång (balansdagen). I så fall skall upplysning om omräkningskursen lämnas i en not.

Vid byte av redovisningsvaluta skall balansräkningen för det gamla räkenskapsåret räknas om till den nya redovisningsvalutan enligt den växelkurs *eller, om redovisningsvalutan är en annan utländsk valuta än euro, de växelkurser* som har fastställts av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under räkenskapsåret. Den omräknade balansräkningen skall utgöra ingående balans för det nya räkenskapsåret.

Om Europeiska centralbanken inte fastställer någon växelkurs för den aktuella valutan skall, vid tillämpningen av andra stycket, den växelkurs användas som bäst återspeglar det verkliga förhållandet mellan den utländska valutan och svenska kronor.

I förtydligande syfte har *andra stycket* ändrats så att det framgår att även en omräkning till eller från någon annan utländsk valuta än euro skall ske med tillämpning av ECB:s omräkningskurser. Detta innebär att omräkningen måste ske i två steg, nämligen först från den gamla redovisningsvalutan till euro och därefter från euro till den nya redovisningsvalutan.

I *tredje stycket*, som är nytt, regleras det fallet att ECB inte fastställer någon växelkurs för den valuta som används som redovisningsvaluta. I så fall skall den växelkurs som bäst återspeglar det verkliga förhållandet mellan den utländska valutan och svenska kronor användas. I normalfallet torde de kurser som fastställs av OM Räntebörsen AB kunna användas. Omräkningen skall i detta fall inte ske via euron utan direkt från den gamla redovisningsvalutan till den nya.

Att det krävs tillstånd från skattemyndigheten för att få använda annan valuta som redovisningsvaluta än någon av de som ECB fastställer växelkurser för framgår av 4 kap. 6 § BFL.

4.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:000) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag

4 §

Ett finansiellt företag som avser att byta redovisningsvaluta skall upprätta en särskild redogörelse över konsekvenserna av bytet för företaget samt för den koncern och finansiella företagsgrupp som företaget ingår i. Ett försäkringsföretag eller en understödsförening skall även redogöra för konsekvenserna av bytet för försäkringstagare och andra ersättningsberättigade på grund av en försäkring.

Av redogörelsen skall det framgå vilka risker som är förenade med en redovisning i den nya valutan och de åtgärder som har vidtagits för att hantera dessa. Det skall också framgå om bytet är förenligt med de bestämmelser som gäller för verksamheten. *Om företaget avser att byta till annan valuta än svenska kronor eller euro skall redogörelsen även innehålla uppgift om grunden för att valutan i fråga bedöms vara företagets funktionella valuta.*

Ett fondbolag skall ge in redogörelsen till Finansinspektionen senast sex månader före ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i den nya valutan.

I *andra stycket* har tillkommit ett krav på att ett företag som har annan redovisningsvaluta än svenska kronor eller euro i den särskilda redogörelsen även skall ange grunden för att den valda valutan bedöms vara företagets funktionella valuta. Kravet aktualiseras alltså bara i det fall företaget väljer att frångå svenska kronor och euro som redovisningsvaluta och syftar till att ge Finansinspektionen möjlighet att bedöma om ett valutabyte är förenligt med BFL:s krav avseende redovisningsvaluta. Om bytet är oförenligt med BFL kan inspektionen vägra att stadfästa eller godkänna den ändring i bolagsordningen eller motsvarande stadgar som innebär ett valutabyte. Som framgår av författningskommentaren till 4 kap. 6 § BFL får Finansinspektionen meddela närmare

föreskrifter om de finansiella företagens löpande bokföring, däribland de nu föreslagna reglerna om funktionell valuta.

6 §

Om ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag har bytt redovisningsvaluta, skall kapitalbasen omräknat till den nya redovisningsvalutan minst motsvara det krav på lägsta kapitalbas som gällde före bytet. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs som avses i 2 kap. 6 § andra eller tredje stycket årsredovisningslagen (1995:1554).

Om ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag har bytt till en valuta som företaget tidigare haft sin redovisning i, skall dock kapitalbasen alltid minst motsvara det krav på lägsta kapitalbas som senast gällde vid redovisning i den valutan.

Ändringen i *första stycket* är närmast av redaktionell karaktär.

7 §

Ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag, som har bytt *redovisningsvaluta*, skall vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i den nya valutan ha ett bundet eget kapital som motsvarar minst det kapital som krävs för att påbörja verksamheten.

Enligt nuvarande lagtext gäller denna paragraf enbart vid byte från kronor till euro. Förslaget innebär att även vid ett byte från utländsk valuta till kronor måste företaget efter bytet ha ett bundet kapital som minst motsvarar det kapital som krävs för att påbörja verksamheten. Följande högst hypotetiska (och osannolika) exempel får åskådliggöra tillämpningen av 7 §.

Förutsättningar:

En bank startar år 1 sin verksamhet med ett bundet kapital på 5 miljoner euro. År 2 sker en övergång till dollar, år 3 till pund, år 4 till svenska kronor och år 5 tillbaka till euro. Växelkurserna är vid respektive tillfälle följande.

SEK/euro: 8,5
Pund/euro: 0,6
Dollar/euro: 1,1
Pund/dollar: 0,5
SEK/pund: 13,0

År 1:

Bundet eget kapital 5 miljoner euro

År 2:

Bundet eget kapital $5 \times 1,1 = 5,5$ miljoner dollar

År 3:

Bundet eget kapital $5,5 \times 0,5 = 2,75$ miljoner pund
 $2,75 / 0,6 = 4,58$ miljoner euro < 5 miljoner euro

År 4:

Bundet eget kapital $2,75 \times 13 = 35,7$ miljoner SEK
 $35,7 / 8,5 = 4,2$ miljoner euro < 5 miljoner euro

År 5:

Bundet eget kapital $35,7 / 8,5 = 4,2$ miljoner euro

Sammanfattning:

År 3, 4 och 5 understiger det bundna kapitalet motsvarande 5 miljoner euro, vilket krävdes för att banken skulle få starta verksamheten, och banken bryter därmed mot bestämmelserna i 7 §.

8 §

Ett försäkringsbolag som har bytt redovisningsvaluta, skall vid beräkning av premieindex eller skadeindex enligt 7 kap. 25 § försäkringsrörelselagen (1982:713) räkna om belopp och kostnader bestämda i den tidigare redovisningsvalutan till den nya valutan. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs som avses i 2 kap. 6 § andra eller tredje stycket årsredovisningslagen (1995:1554). Om

motsvarande kurs vid beräkningstillfället ger en högre solvensmarginal, skall i stället den kursen användas.

Finansinspektionen får medge att ett försäkringsbolag, vid beräkning av premieindex eller skadeindex, i stället för vad som sägs i första stycket, får räkna om belopp och kostnader till den nya redovisningsvalutan enligt samma principer som bolaget får tillämpa i årsredovisningen.

Ändringen i *första stycket* är närmast av redaktionell karaktär.

4.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

11 §

Understödsförenings stadgar skall vara ägnade att trygga att föreningen kan fullgöra sina försäkringsutfästelser och skall samtidigt tillgodose medlemmarnas intresse av att kostnader och villkor för försäkringarna är skäliga med hänsyn till förmånernas art och omfattning och föreningens förhållanden. Även i övrigt skall stadgarna ha ett för verksamheten lämpligt innehåll.

Stadgarna skall ange

1. föreningens firma,
2. ändamålet med föreningens verksamhet och verksamhetens art,
3. den ort inom riket, där föreningens styrelse skall ha sitt säte,
4. de villkor som skall gälla för inträde i föreningen,
5. försäkringsförmånernas beskaffenhet och storlek eller grunderna för beräkning av förmånerna, tid och villkor för utbetalning av försäkringsbelopp samt i fråga om kapitalförsäkring högsta tillåtna försäkringsbelopp för en medlem,
6. de fasta avgifter, som skall erläggas till föreningen, eller grunderna för deras beräkning,
7. ordningen för beslut om särskild uttaxering och grunderna för dess verkställande, om sådan uttaxering skall få förekomma,

8. påföljden för försummelse att till föreningen erlagga fast avgift eller uttaxerat belopp,

9. om rätt till fribrev eller återköp skall föreligga samt, för sådant fall, villkoren för rätten och reglerna för beräkning av fribrevs- eller återköpsvärdena,

10. villkoren för belåning av försäkringsbrev hos föreningen, om sådan belåning skall få förekomma,

11. tider för verkställande av försäkringsteknisk utredning, om skyldighet föreligger att verkställa sådan utredning,

12. grunderna för fondbildning,

13. hur medel som ej behövs för löpande utgifter skall placeras och värdehandlingar skall förvaras,

14. hur medel som ej ingår i försäkringsfond skall användas samt, om återbäring skall förekomma, bestämmelser därom,

15. antalet styrelseledamöter och revisorer eller det högsta och lägsta antal till vilket de skall uppgå och, om för styrelseledamöter och revisorer skall finnas suppleanter, motsvarande uppgifter om dem, tiden för styrelseledamöts, revisors och suppleants uppdrag samt, om styrelseledamot, revisor eller suppleant skall utses på annat än i denna lag angivet sätt, hur tillsättning skall ske,

16. i fall där fullmäktige skall finnas, hur de skall utses samt deras befogenhet och mandattid,

17. tid för ordinarie föreningsstämma,

18. det sätt på vilket kallelse till föreningsstämma skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom samt den tid före stämman då föreskrivna kallelseåtgärder senast skall vara vidtagna,

19. hur vid föreningens upplösning skall förfaras med föreningens behållna tillgångar.

Bestämmelserna i andra stycket 15 gäller inte arbetstagar-representanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Om föreningen skall ha *annan valuta än svenska kronor* som redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078), skall stadgarna *inhålla uppgift om den valuta som skall användas som redovisningsvaluta.*

Av ändringen i *sista stycket* framgår att det inte räcker med att ange att redovisningsvalutan är en annan än svenska kronor utan det skall uttryckligen framgå vilken valuta som används.

4.7 Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

1 kap. 6 §

I ett försäkringsbolag svarar aktieägarna eller delägarna inte personligen för bolagets förpliktelser. I 7 § finns bestämmelser om kapitaltillskott i form av uttaxering hos delägare.

Försäkringsaktiebolag är privat försäkringsaktiebolag eller publikt försäkringsaktiebolag. Denna lag gäller för samtliga försäkringsaktiebolag, om inte annat föreskrivs.

Försäkringsaktiebolag skall ha ett aktiekapital. Aktiekapitalet skall vara bestämt i bolagets redovisningsvaluta. Av 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078) framgår att *svenska kronor, euro eller bolagets funktionella valuta, om denna är en annan än svenska kronor eller euro, får användas som redovisningsvaluta*. Om aktiekapitalet är fördelat på flera aktier, skall dessa lyda på lika belopp.

En akties nominella belopp skall vara bestämt i samma valuta som aktiekapitalet.

Ändringen i *tredje stycket* är föranledd av förslaget att tillåta användningen av bolagets funktionella valuta som redovisnings- och aktiekapitalsvaluta även om denna valuta är en annan än svenska kronor eller euro. Att det krävs tillstånd från skattemyndigheten för att få använda annan valuta som redovisningsvaluta än någon av de som ECB fastställer växelkurser för framgår av 4 kap. 6 § BFL.

2 kap. 5 §

Bolagsordningen skall ange

för samtliga försäkringsbolag

1. bolagets firma,
2. den ort i Sverige där bolagets styrelse skall ha sitt säte,

3. föremålet för bolagets verksamhet, varvid det särskilt skall anges om verksamheten skall avse såväl direkt försäkring som mottagen återförsäkring,

4. om bolaget skall driva försäkringsrörelse utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES),

5. antalet eller lägsta och högsta antalet av de styrelseledamöter, revisorer och eventuella styrelsesuppleanter, som får utses av bolagsstämman, samt tiden för styrelseledamöternas och revisorernas uppdrag,

6. sättet att sammankalla bolagsstämman,

7. vilka ärenden som skall förekomma på den ordinarie stämman,

8. de regler enligt vilka bolagsstämman får förfoga över bolagets vinst eller, i ett livförsäkringsbolag, på annat sätt täcka bolagets förlust,

för försäkringsaktiebolag

9. aktiekapitalet eller, om detta utan ändring av bolagsordningen skall kunna bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet, varvid minimikapitalet inte får vara mindre än en fjärdedel av maximikapitalet,

10. aktiernas nominella belopp,

för ömsesidiga försäkringsbolag

11. den krets av försäkrade som i denna egenskap är delägare, om inte endast försäkringstagarna är delägare,

12. garantikapitalet,

13. regler för hur rösträtten skall utövas och hur beslut skall fattas på bolagsstämman, varvid särskilt skall anges om och i vilken utsträckning delägarnas rösträtt skall utövas genom utsedda delegerade samt i vilken utsträckning rösträtt skall tillkomma garanterna,

14. för vilka försäkringar, i vilka situationer, intill vilket belopp och i vilken ordning uttaxering kan ske hos delägarna i skadeförsäkringsbolag samt hur uttaxeringen skall genomföras,

15. antal och sammanlagt belopp av de försäkringar som skall vara tecknade innan bolaget kan anses bildat,

16. hur tillgångarna skall fördelas mellan delägarna vid bolagets upplösning,

17. i vilken ordning garanterna skall betala in det tecknade garantikapitalet samt

18. om och i vilken ordning vinst skall delas ut till garanterna och i vilken ordning garantikapitalet skall återbetalas.

I fråga om publika försäkringsaktiebolag, vars firma inte innehåller ordet publikt, skall i bolagsordningen anges beteckningen (publ) efter firman.

Om försäkringsbolaget skall ha *annan valuta än svenska kronor* som redovisningsvaluta, skall bolagsordningen *innehålla uppgift om den valuta som skall användas som redovisnings-valuta*. Ett försäkringsaktiebolag skall i så fall i bolagsordningen också ange att aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp skall vara bestämda i *samma valuta*.

Vid byte av redovisningsvaluta får ändring av uppgifter som avses i första stycket 9 och 10 anstå till den första ordinarie bolagsstämman efter det att beslutet om byte av redovisnings-valuta fick verkan.

Av ändringen i *tredje stycket* framgår att det inte räcker med att i bolagsordningen ange att redovisningsvalutan är en annan än svenska kronor utan det skall uttryckligen framgå vilken valuta som används.

20 kap. 6 a §

Har ett beslut om att aktiekapitalet skall vara bestämt i annan valuta än tidigare registrerats, skall Finansinspektionen vid ingången av närmast följande räkenskapsår räkna om det registrerade aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp till den nya valutan. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs *eller, om redovisningsvalutan är en annan utländsk valuta än euro, de växelkurser* som fastställts av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under föregående räkenskapsår. *Om Europeiska centralbanken inte fastställer någon växelkurs för den aktuella valutan skall den växelkurs användas som bäst återspeglar det*

verkliga förhållandet mellan den utländska valutan och svenska kronor.

I förtydligande syfte har paragrafen ändrats så att det framgår att även en omräkning skall ske till eller från någon annan utländsk valuta skall ske med tillämpning av ECB:s omräkningskurser. Detta innebär att omräkningen måste ske i två steg, nämligen först från den gamla aktiekapitalsvalutan till euro och därefter från euro till den nya aktiekapitalsvalutan.

I *sista meningen*, som är ny, regleras det fallet att ECB inte fastställer någon växelkurs för den aktuella valutan. I så fall skall den växelkurs som bäst återspeglar det verkliga förhållandet mellan den utländska valutan och svenska kronor användas. I normalfallet torde de kurser som fastställs av OM Räntebörsen AB kunna användas. Omräkningen skall i detta fall inte ske via euron utan direkt från den gamla aktiekapitalsvalutan till den nya.

4.8 Förslaget till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)

2 kap. 5 §

Reglementet skall ange

1. sparbankens firma,
2. sparbankens verksamhetsområde,
3. den ort i Sverige där styrelsen skall ha sitt säte,
4. de rörelsegrenar som sparbanken avser att driva,
5. grundfondens belopp samt huruvida hela grundfonden eller del av denna skall betalas tillbaka med eller utan ränta,
6. antalet huvudmän,
7. den kommunala valkorporation som skall förrätta val av huvudmän och, där sådant val skall förrättas av flera korporationer, fördelningen av antalet mandat dem emellan, samt ordningen för att åstadkomma en successiv förnyelse av huvudmannakåren och det närmare förfarandet i övrigt vid huvudmannavalet,

8. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt eventuella ersättare, som skall utses av sparbanksstämman, samt tiden för deras uppdrag,

9. sättet att sammankalla sparbanksstämman, samt

10. vilka ärenden som skall förekomma på den ordinarie stämman.

Om banken skall ha *annan valuta än svenska kronor* som redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078), skall reglementet *innehålla uppgift om den valuta som skall användas som redovisningsvaluta*. I så fall skall det i reglementet också anges att grundfondens belopp skall vara bestämt i *samma valuta*.

Av ändringen i *andra stycket* framgår att det inte räcker med att i reglementet ange att redovisningsvalutan är en annan än svenska kronor utan det skall uttryckligen framgå vilken valuta som används.

4.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet

2 kap. 4 §

Ett kreditmarknadsföretag skall när verksamheten påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 1 § motsvarar minst fem miljoner euro. I 5 kap. 4 § 3 och 5 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

Om nettovärdet av tillgångarna i den planerade verksamheten uppgår till högst *motsvarande* etthundra miljoner kronor får Finansinspektionen medge att företaget har lägre bundet eget kapital än som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon euro. I nettovärdet skall inte räknas in värdet av tillgångarna i sådan finansieringsverksamhet som anges i 1 kap. 3 § första stycket.

Insatserna i en kreditmarknadsförening skall alltid fullgöras i pengar.

Enligt nuvarande lydelse av *andra stycket* får ett företag vars balansomslutning beräknas uppgå till högst 100 miljoner kronor eller, om företaget avser att ha sin redovisning i euro, tolv miljoner euro, ha ett lägre bundet eget kapital än vad som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon euro. Det gränsvärde som gäller företag som har sin redovisning i euro har tagits bort och i stället har ordet "motsvarande" lagts till före "etthundra miljoner kronor". Detta tillägg är i och för sig onödigt eftersom det av förslaget till 4 kap. 7 § BFL följer att ett belopp som anges i svenska kronor måste "översättas" till den valuta som företaget använder som redovisningsvaluta men har gjorts för tydlighetens skull.

Bestämmelsen innebär att ett företag som har sin redovisning i utländsk valuta - oavsett om denna är euro eller exempelvis dollar eller pund - måste ha ett bundet eget kapital på minst motsvarande fem miljoner euro om balansomslutningen omräknad till svenska kronor överstiger 100 miljoner kronor.

Det krävs tillstånd av Finansinspektionen för att få ha ett lägre bundet eget kapital än fem miljoner euro och inspektionen kan i sin tillståndsgivning ta hänsyn till de eventuella risker som är förknippade med andra valutor än svenska kronor och euro. Detta innebär att även om företaget i fråga har en lägre balansomslutning än motsvarande 100 miljoner kronor behöver inte inspektionen meddela något tillstånd om det finns skäl som talar emot det. Ett alternativ för inspektionen kan vara att ge tillstånd till ett lägre bundet kapital men bestämma det till ett belopp väsentligt överstigande minimikravet på motsvarande en miljon euro.

4 kap. 1 §

Bestämmelser om kapitaltäckning och stora exponeringar finns i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.

Ett kreditmarknadsföretags kapitalbas får inte understiga det belopp som enligt 2 kap. 4 § krävdes när verksamheten påbörjades. För ett kreditmarknadsföretag som har bytt redovisningsvaluta gäller i stället att kapitalbasen inte får understiga det högsta av de belopp som avses i 6 och 7 §§ lagen (1999:000) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag.

Ett kreditmarknadsföretag som med stöd av 2 kap. 4 § andra stycket fått Finansinspektionens medgivande att när verksamheten påbörjades ha ett lägre bundet eget kapital än motsvarande fem miljoner euro, skall om nettovärdet av tillgångarna i företagets verksamhet därefter överstiger *motsvarande* etthundra miljoner kronor ha en kapitalbas som motsvarar minst fem miljoner euro, beräknat efter den kurs som gällde vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 2 kap. 1 §. För ett kreditmarknadsföretag som har bytt *redovisningsvaluta*, skall i stället beräkningen göras efter den kurs som gällde vid ingången av det första räkenskapsåret efter det senaste bytet.

I *tredje stycket* har två ändringar gjorts. I *första meningen* har ordet ”motsvarande” lagts till före ”etthundra miljoner kronor”. Angående denna ändring liksom förslaget att upphäva paragrafens *fjärde stycke*, som innehåller ett särskilt gränsvärde för företag som har sin redovisning i euro, se kommentaren till 2 kap. 4 §. Ändringen i *tredje styckets andra mening* är närmast av redaktionell karaktär föranledd av förslaget att tillåta även andra valutor än svenska kronor och euro som redovisningsvaluta.

5 kap. 17 §

Ett tillstånd att driva finansieringsverksamhet som har lämnats ett kreditmarknadsföretag skall återkallas av Finansinspektionen om

1. företaget inte inom ett år efter beviljande av tillstånd har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser, eller om företaget dessförinnan förklarat sig avstå från tillståndet,

2. företaget under en sammanhängande tid av ett år inte drivit sådan rörelse som tillståndet avser,

3. företaget genom att överträda en bestämmelse som avses i 16 § eller på annat sätt visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse som tillståndet avser,

4. företagets kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt 4 kap. 1 § andra *eller tredje* stycket och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för företaget, eller

5. någon som ingår i företagets styrelse eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 1 § första stycket 4.

Om det är tillräckligt får inspektionen i de fall som anges i första stycket 2 och 3 i stället för att återkalla tillståndet meddela varning. I fall som avses i första stycket 4 får inspektionen medge förlängd tid för täckande av bristen, om det finns särskilda skäl. I fall som avses i första stycket 5 får tillstånd återkallas bara om Finansinspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare och han eller hon, sedan en av inspektionen bestämd tid av högst tre månader gått, fortfarande finns kvar i styrelsen eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare.

Om tillståndet återkallas får inspektionen besluta hur avvecklingen av verksamheten skall ske.

Ett beslut om återkallelse får förenas med förbud att fortsätta verksamheten.

Ändringen i *första stycket 4* är av redaktionell karaktär.

4.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker

1 kap. 4 §

Varje medlem skall betala insats i medlemsbanken i enlighet med vad som föreskrivs i stadgarna. Betalningen skall alltid fullgöras i pengar.

En medlemsbank skall när bankens rörelse påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om oktroj motsvarar minst fem miljoner euro. I 5 kap. 4 § 5 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

Om balansomslutningen i den planerade verksamheten kan beräknas uppgå till högst *motsvarande* etthundra miljoner kronor får banken medges att ha lägre bundet eget kapital än det som anges i andra stycket, dock lägst motsvarande en miljon euro. Frågor om sådant medgivande prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen.

Angående ändringen i *tredje stycket*, se kommentaren till 2 kap. 4 § lagen om finansieringsverksamhet.

2 kap. 4 §

Stadgarna skall ange

1. medlemsbankens firma,
2. den ort i Sverige där styrelsen skall ha sitt säte,
3. de rörelsegrenar som banken avser att driva,
4. villkoren för medlemskap i banken,
5. den insats med vilken varje medlem skall delta i banken och i vilken utsträckning medlemmarna får delta i banken med insats utöver vad de är skyldiga att delta med,
6. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt eventuella suppleanter, som skall utses av stämman, samt tiden för deras uppdrag,
7. för det fall att fullmäktige enligt 7 kap. 12 § skall finnas, deras befogenhet, hur de skall utses och tiden för deras uppdrag,
8. inom vilken tid och hur föreningsstämman skall sammankallas samt hur andra meddelanden skall komma till medlemmarnas eller fullmäktiges kännedom,
9. vilka ärenden som skall förekomma på ordinarie stämman,

10. vad som skall ske med bankens behållna tillgångar när den upplöses, samt

11. för det fall att förlagsinsatser som avses i 5 kap. eller insats-emission som avses i 8 kap. 2 a § skall förekomma, vad som skall gälla för dessa.

Om banken skall ha *annan valuta än svenska kronor* som redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078), skall stadgarna *inhålla uppgift om den valuta som skall användas som redovisningsvaluta*. I så fall skall det i stadgarna också anges att den insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen skall vara bestämd i *samma valuta*.

Vid byte av redovisningsvaluta får ändring av uppgift om insatsbelopp anstå till den första ordinarie föreningsstämman efter det att beslutet om byte av redovisningsvaluta fick verkan.

Av ändringen i *andra stycket* framgår att det inte räcker med att i stadgarna ange att redovisningsvalutan är en annan än svenska kronor utan det skall uttryckligen framgå vilken valuta som används.

4.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i *utländsk valuta*, m.m.

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om inkomstskatt, mervärdesskatt och reklamskatt för företag som har sin redovisning i *utländsk valuta* eller som byter redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078). I 9 och 10 §§ finns bestämmelser som gäller även för andra företag som genomför vissa transaktioner med företag som har sin redovisning i *utländsk valuta*.

3 §

Företag som har sin redovisning i *utländsk valuta* skall bifoga sin årsredovisning till självdeklarationen.

Ändringarna i lagens rubrik samt i 1 och 3 §§ är av redaktionell karaktär föranledda av förslaget att tillåta även andra utländska valutor än euro som redovisningsvaluta.

5 §

Resultaträkningen skall med det undantag som anges i andra stycket räknas om enligt beskattningsårets genomsnittliga växelkurs.

Ingår flera företag i samma koncern vid utgången av beskattningsåret och har företagen inte samma beskattningsår på grund av att något av företagen har bildats eller förvärvats under året, skall detta företag räkna om resultaträkningen enligt den genomsnittliga kurs som gäller för övriga koncernföretag med *samma redovisningsvaluta*.

Huvudregeln i paragrafen är att resultaträkningen skall räknas om med tillämpning av beskattningsårets genomsnittliga växelkurs. Undantag görs för det fall ett företag som ingår i en koncern inte har samma beskattningsår som övriga koncernföretag på grund av att företaget i fråga har bildats eller förvärvats under året. I så fall skall, enligt nuvarande lydelse, den växelkurs användas som gäller för övriga *euroredovisande* företag i koncernen. Här måste en anpassning göras av lagtexten med hänsyn till att även andra valutor än euro kan förekomma inom koncernen.

Bakgrunden till bestämmelsen är följande (se prop. 1999/2000:23 s. 179 f.). Enligt huvudregeln i BFL skall samtliga företag inom en koncern ha samma räkenskapsår som skall omfatta tolv månader. I samband med att räkenskapsåret läggs om får det omfatta kortare tid än tolv månader eller utsträckas till högst arton månader. Eftersom beskattningsåret överensstämmer med räkenskapsåret medför det nämnda kravet på koncernanpassning att nybildade företag kommer att beskattas för ett kortare eller längre beskattningsår än tolv månader. Detsamma gäller ett förvärvat företag om företaget i fråga har ett annat räkenskapsår än övriga koncernföretag. I och med att företagen har olika beskattningsår kommer olika genomsnittskurser att gälla för olika koncernföretag trots att de har samma redovisningsvaluta och samma bokslutsdag. För att inte sådana variationer skall kunna utnyttjas i skatteundandragande syfte har undantagsregeln i andra stycket sista meningen tillkommit.

Nuvarande bestämmelse har utformats som ett krav på att samma genomsnittskurs skall användas för samtliga *euroredovisande* koncernföretag. Bestämmelsen har ändrats på så sätt att samma genomsnittskurs skall användas för alla koncernföretag som har *samma redovisningsvaluta*.

En annan möjlighet att skattemässigt utnyttja kurssvängningar, och som inte behandlas i förevarande paragraf, uppkommer i och med att det inom en koncern kan förekomma företag med olika utländska redovisningsvalutor. Beroende på hur valutorna förändras i förhållande till varandra och till svenska kronor kan en intäkt bli mindre värd i svenska kronor än motsvarande kostnad. Antag att ett bolag med dollar som redovisningsvaluta köper varor för 100 dollar

från ett annat bolag inom koncernen som har euro som redovisningsvaluta. Vid transaktionstillfället är valutorna exakt lika mycket värda. Båda bokför därför transaktionen till 100 (dollar respektive euro). På grund av kursfluktuationer under året fastställs dock genomsnittskursen för dollar till 9 kronor och för euro till 8 kronor. Avdraget hos det köpande bolaget kommer därmed att uppgå till 900 (100 x 9) medan motsvarande intäkt hos det säljande bolaget uppgår till 800 (100 x 8). Denna skillnad mellan köpande och säljande bolag har inget att göra med räkenskapsårets längd hos respektive bolag utan är uteslutande en effekt av att olika valutor tillämpas och att ett schabloniserat omräkningsförfarande tillämpas vid beskattningen.

Värdering av fordringar och skulder i annan valuta än *redovisningsvalutan*

11 §

I stället för vad som föreskrivs i 14 kap. 8 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall fordringar, skulder, avsättningar och kontanter i annan valuta än *redovisningsvalutan* värderas till kursen vid beskattningsårets utgång. Om det finns ett terminskontrakt eller någon annan liknande valutasäkringsåtgärd för en sådan post, får posten tas upp till det värde som motiveras av valutasäkringen under förutsättning att

- samma värde används i räkenskaperna, och
- värderingen står i överensstämmelse med god redovisningssed.

12 §

Avdrag för lunch, middag eller supé i samband med sådan representation som avses i 16 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229) får inte överstiga det belopp i *redovisningsvalutan* som motsvarar 90 kronor per person med tillägg för mervärde-skatt till den del denna inte skall dras av enligt 8 kap. mervärdes-skattelagen (1994:200) eller återbetalas enligt 10 kap. samma lag. Det belopp som får dras av skall beräknas för varje kalenderår

utifrån den genomsnittliga växelkursen under november året före kalenderåret.

Ändringarna i rubriken före 11 § samt i 11 och 12 §§ är av redaktionell karaktär.

17 §

För omräkning enligt denna lag skall de kurser som fastställs av Europeiska centralbanken för respektive svenska bankdag användas. Om det inte har fastställts någon kurs för dagen för beskattningsårets utgång skall kursen för närmast föregående svenska bankdag användas.

Om Europeiska centralbanken inte fastställer någon växelkurs för den aktuella valutan skall den växelkurs användas som bäst återspeglar det verkliga förhållandet mellan den utländska valutan och svenska kronor.

Enligt förevarande paragraf skall ECB:s växelkurser användas vid omräkningen till svenska kronor. Detta gäller även om redovisningsvalutan är annan utländsk valuta än euro. I så fall skall omräkningen till svenska kronor ske i två steg, nämligen först från redovisningsvalutan till euro och därefter från euro till kronor.

I *andra stycket*, som är nytt, regleras det fallet att ECB inte fastställer någon växelkurs för den aktuella valutan. I så fall skall den växelkurs som bäst återspeglar det verkliga förhållandet mellan den utländska valutan och svenska kronor användas. I normalfallet torde de kurser som fastställs av OM Räntebörsen AB kunna användas. Omräkningen skall i detta fall inte ske via euron utan direkt från redovisningsvalutan till svenska kronor.

Att det krävs tillstånd från skattemyndigheten för att få använda annan valuta som redovisningsvaluta än någon av de som ECB fastställer växelkurser för framgår av 4 kap. 6 § BFL.

4.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam

34 §

I lagen (2000:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i *utländsk valuta*, m.m. finns särskilda bestämmelser om redovisning av reklamskatt.

Ändringen är av redaktionell karaktär.

4.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter

1 kap. 1 §

I denna lag ges bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter till ledning för taxering enligt taxeringslagen (1990:324) m.m.

För företag som har sin redovisning i *utländsk valuta* finns bestämmelser i lagen (2000:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i *utländsk valuta*, m.m.

Ändringarna i *andra stycket* är av redaktionell karaktär.

4.14 Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

8 kap. 6 §

Den ingående skatten uppgår till samma belopp som den utgående skatten hos den som är skattskyldig för omsättningen eller importen. Om företaget har sin redovisning i *utländsk valuta* skall beaktas vad som föreskrivs i 14 § lagen (2000:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i *utländsk valuta*, m.m.

I 13 kap. 26 § finns bestämmelser om återförande av sådan ingående skatt som hänför sig till ett förvärv för vilket en skattskyldig har fått prisnedsättning efter det att han gjort avdrag för skatten.

13 kap. 1 §

I 10 kap. skattebetalningslagen (1997:483) och i lagen (2000:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i *utländsk valuta*, m.m. finns bestämmelser om redovisning av mervärdesskatt. Ytterligare bestämmelser om redovisningen finns i det följande i 6–28 a §§.

Ändringarna i 8 kap. 6 § och 13 kap. 1 § är av redaktionell karaktär.

Bilaga 1

PM angående redovisning i utländsk valuta m.m.

Bakgrund

Med anledning av det då förestående europeiska valutasamarbetet tillkallade regeringen genom beslut den 15 maj 1997 en särskild utredare med uppdrag att undersöka vilket behov bl.a. svenska aktiebolag har av att kunna ange aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp i annat än svensk valuta (dir. 1997:76). Utredaren skulle vidare undersöka vilket behov svenska företag har av att kunna upprätta sin finansiella redovisning i euro.

I delbetänkandet Redovisning och aktiekapital i euro och annan utländsk valuta (SOU 1997:181) redovisade utredaren en behovsanalys och vissa principiella överväganden. Utredarens slutsats var att svenska företag borde ges möjlighet att upprätta sin redovisning i euro. Svenska aktiebolag som har sin redovisning i euro borde också vara skyldiga att ha sitt aktiekapital i euro. Frågan om svenska aktiebolag borde ges möjlighet att ha sin redovisning i andra utländska valutor besvarade utredaren med nej.

Regeringen har sedermera i prop. 1999/2000:23 föreslagit riksdagen lagändringar av innebörd att aktiebolag och vissa andra företag skall kunna ha sin redovisning och sitt aktiekapital i euro i stället för i svenska kronor.

Mot bakgrund av vad som uttalades under remissbehandlingen av utredarens slutbetänkande (SOU 1998:136) gör regeringen numera den bedömningen att svenska företag bör ges möjlighet att ha sin redovisning i vissa andra utländska valutor än euro. Skälen för detta har regeringen utvecklat i prop. 1999/2000:23 s. 82 f.

Regeringens ställningstagande i prop. 1999/2000:23 ger anledning att föranstalta om visst ytterligare utredningsarbete. Inriktningen på arbetet bör vara att svenska företag skall ha möjlighet att ha sin redovisning inte bara i svenska kronor och euro utan också i vissa andra utländska valutor. Arbetet bör anföras en sakkunnig person.

Utredningsarbetet

I arbetet bör ingå att göra en analys av de redovisnings- och associationsrättsliga frågor som kan uppkomma om svenska företag tillåts att ha redovisning och aktiekapital – eller motsvarande bundet eget kapital – i annan utländsk valuta än euro i stället för i svenska kronor eller euro.

Arbetet bör utgå från flertalet av de lösningar som regeringen har föreslagit i prop. 1999/2000:23, såvitt gäller användandet av euro. En utgångspunkt bör sålunda vara att varje företag skall ha en gemensam redovisningsvaluta och att redovisningsvalutan och aktiekapitalsvalutan skall vara en och densamma. En annan utgångspunkt bör vara att byte av redovisningsvaluta skall kunna ske enbart i anslutning till räkenskapsårsskifte och att beslutet om byte skall fattas av bolagsstämman eller motsvarande organ. En tredje utgångspunkt bör vara att deklaration av samtliga skatter och avgifter skall ske i kronor. En fjärde utgångspunkt bör vara att som omräkningsmodell för beskattnings- och statistikändamål skall användas den modell som har föreslagits i fråga om euro.

Arbetet bör – liksom förslagen i den nämnda propositionen – begränsas till de regler som skall gälla för aktiebolag, ekonomiska

föreningar och flertalet finansiella företag samt utländska företags filialer i Sverige.

Arbetet bör innefatta en analys av vilka konsekvenser som det skulle få för redovisningens intressenter, såsom aktieägare, borgenärer och anställda, och för myndigheterna, såsom skattemyndigheter och rättsvårdande myndigheter, att redovisningen sker och aktiekapitalet bestäms i en annan utländsk valuta än euro. Analysen bör bilda bakgrund till ett ställningstagande till vilka särskilda begränsningar i användandet av utländska valutor som kan vara motiverade. En sådan begränsning kan vara att tillåta redovisning enbart i en viss eller vissa specificerade valutor, främst US-dollar, brittiska pund, danska och norska kronor samt japanska yen. En annan tänkbar begränsning är att enbart tillåta redovisning i företagets funktionella valuta. Det finns också anledning att överväga om rätten till redovisning i en utländsk valuta bör vara beroende av en myndighets tillstånd. Också frågan om ett företag som en gång har bytt redovisningsvaluta skall ges möjlighet att byta till en tredje valuta bör övervägas.

När dessa överväganden görs är det naturligt att väga det intresse som näringslivet och samhället i stort kan ha av att de aktuella ändringarna kommer till stånd mot de olägenheter som redovisning i främmande valutor kan medföra för näringsliv eller myndigheter.

Valet av omräkningskurs i samband med byte av redovisningsvaluta bör ägnas särskild uppmärksamhet.

I arbetet bör också ingå en analys av de aktiebolagsrättsliga frågor som aktualiseras om aktiekapitalet är bestämt i en annan utländsk valuta än euro. Särskilt bör uppmärksammas vad detta kan betyda för skyddet av företagets bundna egna kapital. I det sammanhanget är det också nödvändigt att analysera hur bestämmelserna om lägsta tillåtna aktiekapital skall kunna upprätthållas. Det är angeläget att därvid finna lösningar som tillgodoser såväl det allmänna intresset av ett gott borgenärsskydd som EG-rättens kapitalskyddsregler.

De finansiella företagens särskilda förhållanden bör uppmärksammas och de särskilda problem med redovisning i annan utländsk valuta än euro som dessa företag kan ha bör analyseras, t.ex. vad avser regler om kapitalbas. En viktigt uppgift blir att analysera de konsekvenser som ett byte av redovisningsvaluta kan få för företag med åtaganden vars storlek är knutna till bokföringsposter. Inte minst frågan om villkorlig återbäring i försäkringsföretag bör studeras. Vidare bör det göras en analys av den betydelse som redovisning i ytterligare utländska valutor kan få för tillsynen över de finansiella företagen. Även i detta sammanhang måste förenligheten av nya regler med gällande EG-rätt analyseras.

I arbetet bör ingå att utforma förslag till nödvändiga lagändringar.

Till grund för övervägandena bör läggas bl.a. en redovisning av de lagtekniska lösningar som förekommer i andra europeiska länder där redovisning i utländsk valuta är tillåten, främst Storbritannien, Danmark och Norge.

Förslagen måste utformas på ett statsfinansiellt neutralt sätt. Detta gör det bl.a. nödvändigt att under arbetet studera förslagets effekter för statens skatteintäkter (jfr prop. 1999/2000:23 s. 212 f.)

Under arbetet bör synpunkter inhämtas från Bokföringsnämnden och övriga svenska normgivande organ på redovisningsområdet. När det gäller de finansiella företagens förhållanden bör synpunkter inhämtas från Finansinspektionen. Samråd bör även ske med Ekobrottsmyndigheten, Riksskatteverket och Invest in Sweden Agency samt med näringslivets organisationer.

Arbetet bör slutföras till den 1 mars 2000.

Bilaga 2

Offentlig - finansiella konsekvenser av att tillåta redovisning i annan valuta än svenska kronor och euro

I promemorian föreslås svenska företag få byta till annan redovisningsvaluta än kronor och euro. Företagen skall dock även fortsättningsvis deklarerar i svenska kronor. På grund av detta föreslås för inkomstbeskattningen en omräkningsmetod som innebär att balansräkningen omräknas med balansdagens kurs och resultaträkningen med genomsnittskursen för räkenskapsåret. Vid omräkning av mervärdesskatt för deklaration skall redovisningsperiodens genomsnittskurs användas. Redovisningsperioden är i regel en månad för de företag som kan antas vara intresserade av att byta redovisningsvaluta. Metoden finns reglerad i lagen (2000:46) om omräkningsförfarande vid beskattning för företag som har sin redovisning i euro, m.m. och gäller i dag vid redovisning i euro. Bilagan behandlar de offentlig-finansiella konsekvenser som omräkningsmetoden innebär då redovisning tillåts i företagens funktionella valuta.

På lång sikt kommer sannolikt inte beslutet att tillåta andra redovisningsvalutor än svenska kronor att få några offentlig-finansiella effekter. På kort sikt är det dock troligt att skatteintäkterna påverkas. Tidigare stod företagen för den risk det innebar att till exempel få betalt i en främmande valuta. I och med beslutet att tillåta redovisning i annan valuta tar staten på sig en del av den risken. Detta förtydligas i exemplet nedan.

Ett svenskt företag gör endast en transaktion under räkenskapsåret. Det säljer en vara till ett brittiskt företag för 10 pund. Om det svenska företaget har sin redovisning i kronor omräknas inkomsten direkt med transaktionsdagens kurs (10 kr/£). Om företaget har sin redovisning i pund omräknas inte transaktionen förrän vid årsbokslutet och då med räkenskapsårets genomsnittskurs (9 kr/£). Underlaget för bolagsskatt om företaget skulle ha sin redovisning i kronor är 100 kr och om redovisningen är i pund 90 kr. I det här exemplet uppkommer en avvikelse på 10 kr vilket betyder att det offentliga går miste om 2,8 kr ($=10 \cdot 0,28$) i bolagsskatteintäkter. Avvikelsen är detsamma som den risk som det offentliga tar på sig. Tidigare kunde företagen välja att växla in direkt, eller på annat sätt valutasäkra betalningen, och på så vis undvika valutarisken eller välja att behålla pengarna i pund och ta risken att valutans värde sjunker. I och med att genomsnittskursen kommer användas tar det offentliga på sig en del av den risken.

Det är med andra ord när transaktionsdagens kurs avviker från genomsnittskursen som skatteunderlaget förändras. Det är viktigt att poängtera att avvikelsen kan gå åt båda hållen, dvs. det kan bli både ett skattebortfall och en ökning av skatteintäkterna. En analys liknande den som följer gjordes i prop. 1999/2000:23 Redovisning och aktiekapital i euro. Även om förutsättningarna inte överensstämmer är slutsatserna desamma.

Faktorer som avgör effekternas storlek

Storleken på avvikelsen bestäms av tre faktorer. För det första är det avgörande hur många företag som byter redovisningsvaluta och vilken typ av företag det är. Om det endast är några få mindre företag som byter så blir inte effekten stor. Resultatet av den enkätundersökning som den tidigare utredningen gjorde om intresset av att byta till redovisning i euro var dock att det största intresset fanns hos de verkligt stora företagen. Det är emellertid inte säkert att detsamma gäller övriga valutor.

För det andra bestäms avvikelsen av valutakursutvecklingen. I och med detta är det naturligtvis också avgörande vilka valutor som

blir aktuella och i vilken utsträckning. Om värdet på de valutor företagen väljer att redovisa i inte utvecklas på samma sätt kommer det att reducera den totala avvikelsen.

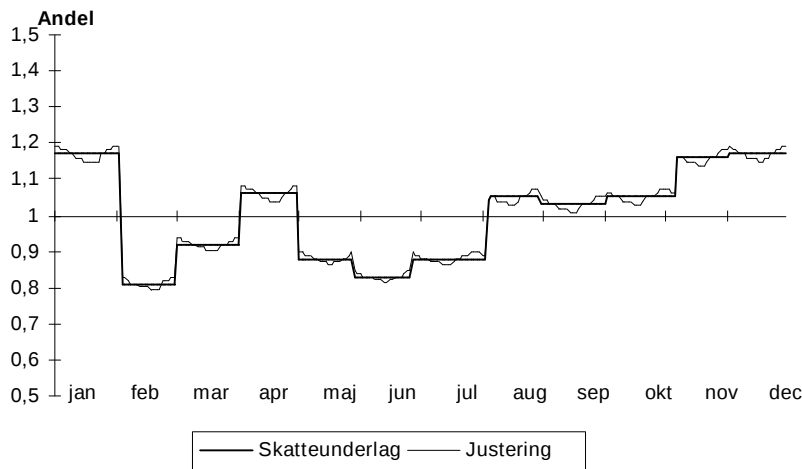
För det tredje bestäms avvikelsen av fördelningen av transaktionerna över tiden. Denna punkt hänger samman med föregående. Om företagens transaktioner, sett till värdet, är jämnt fördelade över redovisningsperioden kommer inte omräkning med genomsnittskursen att ge någon avvikelse. Om transaktionerna är säsongsbetonade och valutakursen vid transaktionstidpunkten skiljer sig från genomsnittskursen uppkommer en avvikelse.

Offentlig-finansiella konsekvenser

Som tidigare noterats förväntas ingen offentlig-finansiell effekt på lång sikt. Omräkning med periodens genomsnitt innebär att de negativa avvikelserna tar ut de positiva. På kort sikt är det dock troligt att det uppstår en avvikelse. Det är omöjligt att på förhand beräkna hur stor den kan bli men exemplen nedan ger en uppfattning om vilken storleksordning det kan handla om.

Som exempel på fördelning av transaktionerna över tiden tas den månatliga fördelningen av mervärdesskatteintäkterna 1998 och 1999. Eftersom företagen antas deklarerera mervärdesskatt per månad måste ett antagande om transaktionernas fördelning under månaderna göras. I exemplen nedan är utgångspunkten att underlaget varierar mellan 1,02 och 0,98 procent av månadsgenomsnittet och är som högst i början och slutet av månaden. I diagram 1 redovisas den månatliga fördelningen av mervärdesskatteintäkterna och den justering som görs under varje månad 1998. Samtliga månader har ungefär samma justering (± 2 procent). De skillnader som finns uppstår på grund av att månaderna har olika antal dagar. Samma fördelning antas gälla för bolagsskatten.

Diagram 1. De månatliga mervärdesskatteintäkterna och den justering som görs för att inte fördelning skall vara jämn inom månaderna.

Källa: Finansdepartementet

I beräkningarna används den faktiska valutakursutvecklingen under 1998 och 1999. När det gäller i vilken utsträckning de olika valutorna kommer att användas redovisas tre olika fall; avvikelserna då företagen endast övergår till euro, då de byter till euro, dollar och pund samt då 8 redovisningsvalutor används.

I respektive exempel kommer ett antagande att göras om hur stor andel av skattebasen som kommer att redovisas i respektive valuta. Det är denna skattebas i kronor som är den norm som avvikelserna och därmed den risk staten tar på sig kommer att mätas mot. Gjorda antaganden baseras på den enkätundersökning som nämndes ovan och en kommande undersökning av SCB. Enligt SCBs undersökning står de utlandsägda företagen för ca 18 procent av den totala omsättningen i Sverige (svenska företagssektorn). Effekterna beräknas för bolags- och mervärdesskatt vilka är de två skatter som huvudsakligen påverkas.

Redovisning i Svenska kronor och euro (Exempel 1)

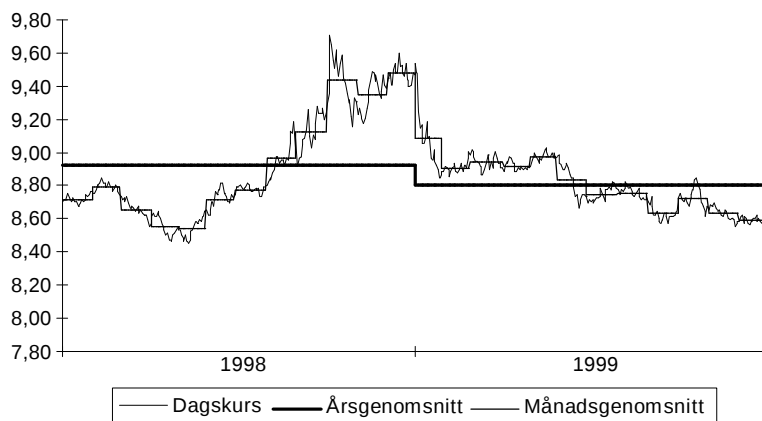
De effekter som uppkommer då redovisning i euro tillåts beskrevs i betänkandet (1998:136) Redovisning och aktiekapital i euro. En del ny information har framkommit sedan den analysen gjordes och även om slutsatsen inte förändrats ges för fullständighetens skull ett exempel även här.

Enligt enkätundersökningen var det de absolut största företagen som var mest intresserade av att byta redovisningsvaluta till euro. Dessa företag står för en stor del av den svenska bolags- och mervärdesskatten. När det gäller bolagsskatt antas företagens andel vara 11 mdkr. De totala bolagsskatteintäkterna uppgår år 2001 till 53 mdkr enligt prognosen i budgetpropositionen för år 2000. Mervärdesskatteintäkterna uppgår till 155 mdkr år 2001 enligt samma prognos. De företag som byter till redovisning i euro antas här svara för 35 mdkr.

Den risk som det offentliga tar på sig är skillnaden i värde på transaktionsdagen och balansdagen multiplicerat med skattesatsen. Då valutakursen för 1998 används blir bolagsskatteintäkterna 250 mkr lägre än vid redovisning i kronor. Då 1999 års kurser används blir skatteintäkterna 11 mkr högre. Den avvikelse som uppkommer när det gäller mervärdesskatt blir en minskning med 23 mkr med 1998 års kurser och en minskning med 5 mkr med 1999 års kurser. Dessa uppgifter skall ställas i relation till de skattebetalningar som dessa företag skulle gjort i kronor, dvs 11 mdkr i bolagsskatt och 35 mdkr i mervärdesskatt.

I diagram 2 redovisas eurons dagskurs, månads- och årsgenomsnitt. Det syns tydligt att dagskursen avviker mer från årsgenomsnittet än från månadsgenomsnittet. Det är på grund av detta som effekten på bolagsskatten överstiger den på mervärdesskatten trots att skatteunderlaget är betydligt mindre.

Diagram 2. Eurokurser under 1998 och 1999.

Källa: Riksbanken och finansdepartementet

Det är viktigt att komma ihåg att detta bara är ett exempel och att avvikelserna kan bli både större och mindre. Det framgår av exemplet att avvikelsen kan gå åt båda hållen, dvs. det kan bli både ett skattebortfall och en skatteintäktsökning. Sett över båda åren är den totala skillnaden endast ett bortfall på 252 mkr, eller 0,5 procent, jämfört med skatteintäkterna vid redovisning i kronor.

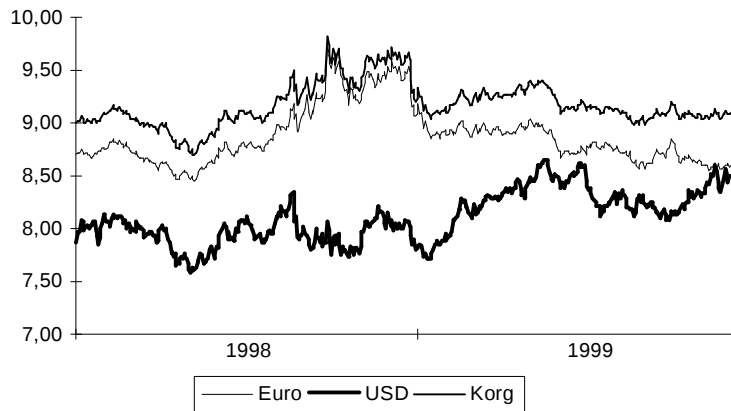
Redovisning i svenska kronor, euro, US dollar och pund (Exempel 2)

Om svenska företag byter till redovisning i flera valutor är det framförallt två förhållanden som förändras jämfört med föregående exempel. För det första är det troligtvis fler företag som byter redovisningsvaluta och det ökar den eventuella avvikelsen. För det andra är det troligt att de olika valutakurserna inte utvecklas på samma sätt. Detta reducerar den risk som det offentliga tar på sig. Förklaringen till det senare är att då en valutas värde går upp så kan värdet på en annan gå ned och på så vis blir den sammanlagda avvikelsen mindre.

I det här exemplet antas svenska företag byta till redovisning i euro, US dollar och brittiska pund. Eftersom det totala antalet företag som byter antas öka blir också andelen av skatteunderlaget som redovisas i främmande valuta större. I exemplet förutsätts företagens sammanlagda bolagsskatt uppgå till 15 mdkr. Det är naturligtvis möjligt att företag som enligt tidigare lagstiftning bytt till euro nu byter till en annan valuta men för enkelhets skull antas andelen som redovisar i euro vara oförändrad och uppgå till 11 mdkr. Bolagsskatten för de företag som byter till US dollar antas uppgå till 3 mdkr och för de som byter till brittiska pund 1 mdkr. För mervärdesskatten antas andelen av skattebasen som redovisas i främmande valuta förändras på samma sätt som vid beräkningen av bolagsskatten. Det betyder att företagen har ett mervärdesskatteunderlag på 48 mdkr. I det här fallet blir det ett sammanlagt skattebortfall på 301 mkr med 1998 års kurser och en intäktsökning uppgående till 21 mkr med valutakursutvecklingen 1999.

Vid en jämförelse med motsvarande uppgifter i det första exemplet syns tydligt effekterna av att företagens redovisning sker i flera valutor. De aktuella valutorna kommer i det följande att behandlas som en korg för att effekterna av att de inte utvecklas på samma sätt skall tydliggöras. Hur värdet på de två viktigaste valutorna i exemplet förändras visas i diagram 3. Där framgår att under 1999 sjunker eurons värde medan US dollarns värde ökar. På så vis stabiliseras värdet på den korg som valutorna, tillsammans med pundet, utgör. Detta får genomslag på avvikelsen och därmed blir den risk som det offentliga tar på sig mindre. I diagrammet syns också att kurserna varierar betydligt mer under 1998 än under 1999 vilket resulterar i en större avvikelse.

Diagram 3. Valutakursutvecklingen i US dollar, euro och den sammanlagda kursen under 1998 och 1999.

Källa: Riksbanken samt finansdepartementet

Redovisning i ett större antal valutor (Exempel 3)

I följande exempel antas företagen byta redovisningsvaluta enligt tabell 1 nedan. Det är troligt att andra valutor än de som var med i föregående exempel endast kan anses vara funktionella i ett mindre antal fall. Antalet företag som byter till dessa antas därför vara relativt litet. Den effekt som uppkom i föregående exempel där den sammanlagda avvikelsen minskade på grund av de individuella valutornas olika kursutveckling kommer dock troligen att avta i och med att antalet valutor ökar. Det beror på att det sannolikt redan ingår en valuta med liknande kursutveckling som den nya och den påverkar därför inte den sammanlagda kursutvecklingen lika mycket.

Tabell 1. Antaganden om i vilken utsträckning byte av redovisningsvaluta kommer att ske.

	Euro	USD	GBP	DKK	NOK	CHF	JPY
Andel i %	66	10	6	5	5	4	4

I exemplet antas de företag som byter redovisningsvaluta representera 17 mdkr i bolagsskatteintäkter och 52 mdkr i mervärdesskatteintäkter. Avvikelsen blir med 1998 års valutakurser en minskning av skatteintäkterna med 306 mkr och med 1999 års kurser en ökning med 15 mkr.

Sammanfattning

På lång sikt bör inte förslaget ge några offentlig-finansiella effekter. På kort sikt kan det dock uppkomma avvikelser från de skatteintäkter det offentliga skulle ha haft givet att redovisningen gjorts i kronor. Skatteintäkterna kan både bli högre och lägre. Effekterna beror på hur många företag som byter redovisningsvaluta, valutakursutvecklingen och fördelningen av transaktionernas värde under perioden. Jämfört med den redan genomförda lagstiftningen att tillåta redovisning i svenska kronor och euro bör inte det nu aktuella förslaget innebära några väsentliga förändringar. Eftersom det emellertid är troligt att ett större antal företag byter redovisningsvaluta ökar den risk det offentliga tar på sig. Exakt hur mycket risken ökar är omöjligt att beräkna. I tabell 2 sammanfattas resultatet i de tre exemplen ovan. I förhållande till de sammanlagda skatteintäkterna understiger avvikelserna i samtliga fall 1 procent.

Tabell 2. Offentlig-finansiella konsekvenser i respektive exempel.

		1998	1999
<i>i mkr</i>			
Exempel 1	Bolagsskatt	-250	11
	Mervärdesskatt	-23	-8
	Sammanlagd effekt	-273	3
Exempel 2	Bolagsskatt	-275	26
	Mervärdesskatt	-26	-5
	Sammanlagd effekt	-301	21
Exempel 3	Bolagsskatt	-280	21
	Mervärdesskatt	-26	-6
	Sammanlagd effekt	-306	15